

Versie 1.0.7

Open Vld Partijprogramma

open **Morgen
doen werken**

Inhoudsopgave

Partijprogramma Open Vld	5
Inleiding	5
<i>Sterker uit de crisis.....</i>	<i>5</i>
<i>Werken aan morgen .....</i>	<i>5</i>
<i>De toekomst begint vandaag.....</i>	<i>6</i>
Onze welvaart doen groeien	6
<i>Ruimte om te werken, te ondernemen en hoger op te geraken.....</i>	<i>6</i>
<i>Thema 1: Werken doen lonen .....</i>	<i>7</i>
Werken moet altijd lonen	8
Taksvrij werken	9
Vrij om te werken	11
Gewerkt hebben moet lonen	12
We helpen zoveel mogelijk mensen aan het werk	13
Werk & Leven	19
<i>Thema 2: Ondernemen doen lonen .....</i>	<i>21</i>
Ondernemen moet lonen	22
Vrij om te ondernemen.....	24
Een overheid die meewerkt in plaats van tegenwerkt	25
Een bruisende horecasector	31
Ruimte voor innovatie en industrie.....	32
Ruimte voor onderzoek en ontwikkeling.....	33
<i>Thema 3: Succes doen respecteren .....</i>	<i>35</i>
Rechten belastingbetaler en spaarder	36
Erfenissen	37
<i>Thema 4: Woningaanbod doen stijgen.....</i>	<i>37</i>
Meer eenvoud, efficiëntie en focus	38
Eigenaars, kopers, huurders helpen	41
Wonen hoe je wil en met wie je wil.....	42
Hulp bij renovatie	42
<i>Thema 5: Ons land doen bewegen .....</i>	<i>43</i>
Door de ogen van een kind	43
Collectief vervoer	44
Fietsen.....	46
Autorijden	48
Over water	50
Rol lokale overheid	50
<i>Thema 6: Infrastructuurprojecten doen vooruitgaan.....</i>	<i>50</i>
<i>Thema 7: Groene economie doen werken.....</i>	<i>52</i>
Minder energieverbruik	53
Meer energieproductie.....	54
Wat goed is voor het milieu, moet ook goed zijn voor je portemonnee.....	55

Heldere facturen	56
De toekomst is circulair	57
Natuur- en bosbeheer	58
Emissies beperken of opslaan	59
Opportunities op zee	60
<i>Thema 8: Landbouw en visserij doen floreren</i>	60
Voeding	64
Visserij en aquacultuur	65
Ons land en Europa doen werken:	66
<i>We werken samen voor een sterk en veilig land in een sterk en veilig Europa</i>	66
<i>Thema 1: Ons land doen werken</i>	67
Een slanke staat	68
Beter samenwerken	72
Een efficiënt Brussels gewest	73
Strijd tegen regulitis en administratieve overlast	74
Sterke gemeenten	75
Een land dat vertrekt uit de noden van haar burgers	76
Een sterke democratie	76
<i>Thema 2: Ons land doen respecteren, ook in het buitenland</i>	78
Belgen in het buitenland	79
Vertegenwoordiging in het buitenland	79
Verantwoordelijkheid in het buitenland	79
<i>Thema 3: Criminaliteit doen dalen</i>	80
Het slachtoffer centraal	81
Beter communiceren bij justitie	82
Beter straffen	83
Strijd tegen seksueel geweld	86
Strijd tegen georganiseerde misdaad	87
Meer voorkomen en oplossen	88
Meer eenvoud bij justitie	89
Beter samenwerken bij justitie	90
Een grotere rol voor lokale besturen op vlak van veiligheid	91
Meer eenvoud voor sterkere en meer moderne politie	92
We want you!	93
Altijd overal waakzaam en snel ter plaatse	93
Een sterker leger	94
Respect voor onze mensen in uniform	95
Een betrouwbare bondgenoot	96
<i>Thema 4: Onze grenzen doen respecteren</i>	97
<i>Thema 5: Europa doen werken</i>	99
Europa dat aan één zeel trekt	100
Een Europa dat werkt voor onze bedrijven	103
Een geopolitiek Europa voor onze veiligheid & belangen	105
An ever closer union	106
Een hervormde en efficiënte Unie	107
Vrije mensen doen openbloeien	108
<i>We vechten voor vrije en sterke individuen</i>	108

<i>Thema 1: Sterk onderwijs maakt sterkere individuen</i>	109
De lat hoger	109
Sterk onderwijs begint bij sterke leerkrachten	111
We laten iedereen vrij, niemand achter	112
Meer onderwijs, minder regels.....	113
Sterk hoger onderwijs	114
<i>Thema 2: Handen af van onze vrijheden</i>	115
Onze rode lijn	116
Scheiding kerk en staat	117
Waardig levenseinde	118
Abortus	119
Discreet bevallen en draagmoederschap.....	120
Lijkbezorging	120
<i>Thema 3: Gelijke kansen & inburgering</i>	120
Genderdiversiteit.....	121
Singleplan	123
Nieuwe burgers	124
Gelijk voor de wet	125
Gelijke kansen voor vrouwen.....	126
Armoedebestrijding	127
Digitale kloof	128
Toegankelijkheid.....	128
<i>Thema 4: Gezonde burgers & zorg</i>	129
Preventie.....	130
Sterkere patiënten en zorgverkrijgers	132
Mentale gezondheid	133
Personeel.....	134
Efficiëntere gezondheid- en welzijnszorg.....	134
Minder regels, meer flexibiliteit.....	137
Strategische autonomie	138
Aandacht voor jongeren, ouderen en personen met een handicap	138
<i>Thema 5: Vrije tijd en verenigingen</i>	141
Verenigingen	141
Jeugd	143
Cultuur & Media	144
Sport.....	148
Media.....	150
<i>Thema 6: Sterke consumenten</i>	151
<i>Thema 7: Dieren verdienen beter</i>	153

Partijprogramma Open Vld

Inleiding

Sterker uit de crisis

De voorbije jaren heeft ons land twee historische crisissen doorgemaakt. De coronapandemie en een nieuwe oorlog op ons continent, met een energiecrisis tot gevolg.

Ons land is sterker uit die crisisjaren gekomen. De regering-De Croo heeft onze burgers en bedrijven goed beschermd. Onze economie is sneller gegroeid dan in onze buurlanden en nergens in Europa werd de koopkracht van mensen beter beschermd als bij ons. Er werden zelfs meer jobs gecreëerd dan in de vorige twee regeringen. We hebben onze job gedaan. En dat in zeer moeilijke omstandigheden.

Maar vandaag staan we voor nieuwe, grote uitdagingen. De Europese economie staat onder druk. Zowel vanuit de Verenigde Staten als China trekt men steeds meer de protectionistische kaart. Zij subsidiëren en stimuleren, terwijl Europa al te vaak kampioen is in reguleren. De ruggengraat van onze welvaart, onze ondernemers en bedrijven, komen daardoor onder grote druk te staan. Hetzelfde geldt voor onze vrijheid en veiligheid. De Russische agressie blijft aanhouden en Poetin geeft bij elk signaal aan dat Oekraïne niet zijn laatste doelwit zal zijn. En met de opkomst van het extremisme worden ook onze vrijheden opnieuw in vraag gesteld.

Werken aan morgen

Onze welvaart, onze veiligheid en onze vrijheid zijn in het geding. Wij liberalen moeten daarom aan de slag. Want wij zetten ons af van de doemdenkers en pessimisten. Angst zaaien en mensen verdelen heeft een samenleving nog nooit sterker gemaakt. Zoals we dat de voorbije jaren hebben gedaan, moeten we ook in de komende jaren ons land klaarmaken voor morgen. Onze welvaart versterken door te kiezen voor hervormingen. Onze bedrijven concurrentieel houden, zodat ze kunnen blijven groeien en jobs creëren. Zorgen dat we die jobs ook invullen, door mensen die werken beter te belonen en mensen die nog niet werken aan de slag te helpen.

Geen welvaart zonder een sterk en veilig land. We verzetten ons tegen een splitsing van ons land. Nationalistische en extremistische avonturen zullen leiden tot minder welvaart. Wij kiezen voor een sterk land, waarin we samenwerken. Een slankere en efficiëntere overheid, die beter presteert en minder kost. Een staatsbestel met minder structuren. Wij kiezen voor een land dat beseft dat het te klein is om de grote uitdagingen alleen aan te

gaan en daarom resoluut kiest voor samenwerking binnen een sterk Europa. Een land dat ook weet dat veiligheid geld kost en zijn engagementen inzake defensie nakomt.

Geen welvaart zonder vrijheid. Liberalen zijn steeds de eerste voorvechters geweest van meer vrijheid. Omdat vrije en sterke mensen samen een hele samenleving naar boven stuwten. Kunnen zijn wie je bent, de regie houden over je eigen leven, maar ook vrij kunnen ondernemen en werken. Vrijheid betekent ook kansen geven, van jongs af aan. Met een sterk onderwijs, dat achterstand en kansarmoede in de kiem smoort.

De toekomst begint vandaag

Morgen zal het beter zijn dan vandaag. Ondanks alle doemdenkers en onheilsprofeten. Maar dan moeten we vandaag aan de slag. Vandaag onze toekomst in handen nemen. Niet blokkeren, niet laten verlammen door angst, maar durven hervormen. Durven kiezen. Zodat ook onze kinderen en kleinkinderen kunnen opgroeien in een welvarende, veilige en vrije samenleving. Want dat is onze plicht.

Met ons Groeiplan maken we heldere keuzes. Tonen we de weg naar een betere toekomst. Geven we de recepten voor meer welvaart, een sterker en veiliger land en meer vrijheid.

Onze welvaart doen groeien

Ruimte om te werken, te ondernemen en hoger op te geraken

Ons huidige systeem legt soms onnodige belemmeringen op die mensen weerhouden om te werken, te ondernemen, hoger op te geraken en hun volledige potentieel te bereiken.

Het is tijd voor een fundamentele hervorming die de kansen maximaliseert voor elke burger, ongeacht hun startpunt. Wie iets wil ondernemen, moet dat niet alleen kunnen doen, maar moet daar ook de vruchten van kunnen plukken. Dat houdt in dat de overheid meer moet meewerken in plaats van tegenwerken en mensen moet helpen met iets op te bouwen in plaats van het steeds af te pakken. Het is niet de overheid die groei of kansen creëert, het zijn onze ondernemers die ons land doen draaien.

Onze focus ligt daarom op het mobiliseren van elk potentieel talent binnen onze arbeidsmarkt. Met een netto-indexering, een uitbreiding van de liberale jobbonus en het afschaffen van de 45%-belastingsschijf, zorgen we voor meer netto. Zo verzekeren we dat werken altijd meer loont dan niet-werken en stimuleren we een soepele overgang van niet-werken naar werken.

We zijn trots op ons land, maar erkennen ook de uitdagingen die voor ons liggen. Vooral op gebied van klimaatverandering en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Als liberalen geloven we dat de vrije markt, technologische vooruitgang en innovatie cruciale schakels zijn om die klimaatuitdaging aan te pakken. De broodnodige structurele aanpassingen om de klimaattransitie te realiseren kunnen een opportuniteit zijn om opnieuw een koploper in Europa en de wereld te worden.

Er zijn politici die elke zelfstandige afschilderen als een fraudeur, elke werkgever als een slavendrijver, elke onderneming als een criminele organisatie. Wij niet. Wij steunen onze ondernemers, want zij zorgen voor jobs en kansen. Wij gaan uit van gefundeerd vertrouwen in plaats van gecreëerd wantrouwen.

Het zijn onze hardwerkende ondernemers, onze kleine en middelgrote ondernemingen die het succesverhaal van Vlaanderen en België hebben geschreven, en in de toekomst zullen schrijven.

Thema 1: Werken doen lonen

Wie wil werken moet kunnen werken en moet daar ook de vruchten van kunnen plukken. Werken moet lonen en daarom moeten de lasten naar om laag.

Onze sociale zekerheid is er voor jou wanneer je tegenslag hebt. Een uitkeringssituatie mag echter geen drijfzand worden. We mobiliseren iedereen op onze arbeidsmarkt die niet werkt en beroep doet op de overheid voor steun, terwijl hij of zij wel zou kunnen werken. De instellingen en gewesten die geen resultaten boeken bij het activeren van mensen, moeten daarvoor geresponsabiliseerd worden.

Om meer mensen aan de slag te krijgen, stappen we af van de binaire arbeidsmarkt, waarin je ofwel werkt ofwel helemaal niet. Werken moet altijd lonen. Daarom moeten we de inactiviteitsvallen en promotievallen in ons systeem fundamenteel aanpakken en oplossen.

We moeten daarvoor onze regels, de fiscaliteit en de sociale zekerheid drastisch hervormen en vereenvoudigen zodat meer en langer werken altijd meer oplevert. Sociale voordelen worden gekoppeld aan je inkomen, niet aan je statuut. Wie kiest om te werken, mag hierin nooit verliezen. Daarom voeren we een verdere belastingverlaging door en breiden we de liberale jobbonus verder uit.

Werken moet altijd lonen

Nr	Resolutie
1	<p>Het verschil tussen werken en niet-werken is minstens altijd 500 euro per maand. Werken moet altijd lonen, dat is een tijdloos liberaal basisprincipe. Zelfs al is het maar enkele uren als eerste stappen terug naar de arbeidsmarkt, het verschil tussen werken en niet-werken moet altijd voelbaar zijn. Werk zorgt ervoor dat je hogerop geraakt in het leven. Wie te veel belast wordt, haakt af en geraakt niet vooruit. Daarom is het cruciaal dat ze meer overhouden van hun loon. <i>We zorgen daarom dat het verschil tussen voltijds werken en niet-werken minstens 500 euro is. Om dit te bereiken zorgen we ervoor dat mensen die werken minder belast worden, sociale voordelen toegekend worden op basis van inkomen in plaats van een statuut en een uitkeringssituatie nooit voordeliger is dan aan het werk zijn. We schaffen de 45%-schijf af en breiden de Vlaamse jobbonus uit tot mediaaninkomens en verhogen hem tot 1000 euro.</i> Op die manier loont het altijd om te gaan werken.</p>
2	<p>Sociale voordelen moeten toegekend worden op basis van inkomen, niet op basis van een statuut. Een kluwen aan statuten zorgt voor oneerlijke situaties en sluit mensen op in dit statuut en dus vaak de inactiviteit. Wij willen weg van het drijfzand. Sociale hulp moet een springplank zijn. <i>Daarom hervormen we de huidige voordelen naar een systeem waar deze voordelen gebaseerd zijn op een bepaald inkomen in plaats van een statuut.</i> Dit zorgt ervoor dat ook werkende mensen in aanmerking komen voor voordelen als hun loon aan de lage kant is, wat er dan op zijn beurt weer voor zorgt dat werken altijd meer loont dan niet-werken. Zo halen we mensen ook uit het sociaal isolement van bepaalde statuten.</p>

3	<p>Werken is winnen: Een uitkeringssituatie kan nooit voordeliger zijn dan aan het werk zijn. We slopen inactiviteitsvallen en halen alle hakblokken en valkuilen uit onze sociale zekerheid. Wie werkt als bijvoorbeeld een loongerechtigde of langdurig werkloze, ook al is het maar enkele uren, moet meer overhouden dan wie niet werkt. Een beetje werken is beter dan helemaal niet werken. Als de overgang te bruut is, blijven mensen zitten in het drijfzand van hun uitkering. Een uitkering moet een springplank worden om weer hogerop te geraken. <i>Er komt daarom een databank van sociale uitkeringen en voordelen (op niveau federaal, deelstaten, provinciaal, lokaal) om de werkloosheids- en inactiviteitsvallen in kaart te brengen. Sociale voordelen worden niet langer gekoppeld aan een statuut maar aan het niveau van het inkomen. Op termijn creëren we een inkomensgerelateerd belastingkrediet naar het voorbeeld van de Amerikaanse Earned Income Tax Credit. Dit belastingkrediet bundelt alle sociale voordelen (met uitzondering van kindergeld en schooltoelage) op federaal, regionaal en gemeentelijk vlak alsook de job-en werkbonus. Het combineren van een inkomen uit arbeid en een uitkering wordt gemakkelijker. Op termijn hervormen we onze fiscaliteit en sociale zekerheid naar een volledig groei-inkomen. Onder een bepaald minimum wordt er sociaal bijgepast. Erboven wordt die steun afgebouwd. Het afschaffen van belastingschijven en het bundelen van alle sociale voordelen zijn eerste stappen in deze richting. Op die manier wordt gaan werken nooit afgestraft maar altijd beloont. Dit brengt mensen dichterbij de arbeidsmarkt en dus een job.</i></p>
---	---

Taksvrij werken

Nr	Resolutie
4	<p>Taksvrije uren. Eén keer belasting betaald, is genoeg betaald. <i>Wie werkt of wie gewerkt heeft en nog iets wilt bijverdienen kan dat, zonder belastingen en zonder beperkingen. Iedereen moet dit kunnen doen en het moet overal kunnen. De gepensioneerde kinderverzorger die bijspringt in een huishouden als thuisflexi. De loketbediende die wil flexi-jobben in een winkel. De barman die overuren wil doen in dezelfde zaak. De leerkracht die verenigingswerk wil doen op de voetbal. De zelfstandige die extra uren draait voor zijn zaak. Ook de student die later nog voltijds belasting zal betalen, moet zonder beperkingen kunnen bijverdienen.</i></p>
5	<p>Iedereen kan onbelast bijverdienen dankzij de flexi-jobs. <i>Wie naast zijn job nog wil bijverdienen moet dat kunnen en mag daar fiscaal niet voor gestraft worden. Bedrijven smeken om flexibele werkrachten om te blijven draaien. Die mensen en die bedrijven kunnen elkaar helpen. Daarom breiden we de flexi-jobs uit naar alle sectoren. Ook zelfstandigen in hoofdberoep kunnen, bijvoorbeeld als ze omwille van seizoensgebonden activiteiten of de economische conjunctuur daarvoor de tijd hebben, een flexi-job doen. Zo kan iedereen overal onbelast bijverdienen en kunnen bedrijven piekmomenten opvangen.</i></p>

6	Je kan ook onbelast en onbeperkt bijverdienen als thuisflexi's en verenigingsflexi's. Er is een enorme vraag naar hulp thuis en bij verenigingen. Ook dat maken we mogelijk. <i>Daarom maken we het mogelijk om daar onbelast en onbeperkt bij te verdienen als thuisflexi of verenigingsflexi.</i>
7	Ook bij je eigen werkgever kan je onbelast bijverdienen. Vandaag zijn mensen beperkt in het aantal overuren dat men per jaar belastingvrij mag presteren. <i>We schrappen het wettelijke plafond op het aantal onbelaste overuren. We gunnen werknemers de vrijheid om zoveel overuren te doen als ze zélf willen, onbelast: netto.</i>
8	Wie al heel zijn leven heeft bijgedragen, heeft genoeg bijgedragen. . Als gepensioneerden willen bijverdienen, dan moet dat eerst en vooral kunnen in elke economische sector. Die kans geven is een blijk van maatschappelijke waardering ten aanzien van senioren. <i>Als gepensioneerden willen bijverdienen bovenop hun pensioen, dan moet dat daarnaast ook netto zijn: wie heel zijn leven heeft bijgedragen, heeft genoeg bijgedragen. Daarom laten we gepensioneerden via het systeem van flexi-jobs onbeperkt en onbelast bijverdienen, in alle sectoren.</i>
9	We introduceren een zelfstandigenbonus om de fiscale lasten voor zelfstandige ondernemers te verlagen. Door deze bonus stimuleren we het ondernemerschap en maken we het financieel aantrekkelijker om een eigen zaak te runnen. Zonder degelijke fiscale stimulansen blijven de lasten voor ondernemers hoog, wat ontmoedigt om te groeien of zelfs om te blijven ondernemen. Daarom is het essentieel om het ondernemersklimaat te verbeteren door de belastingdruk te verlagen. <i>We voeren een zelfstandigenbonus in de vorm van een aftrek in van 20% op de winst van een eenmanszaak, na aftrek van kosten en verrekenbare verliezen, met een maximum van €20.000, toepasbaar op de eerste €100.000 winst.</i> Door deze maatregel zullen zelfstandige ondernemers minder belasting betalen, wat hun bedrijf helpt groeien en sterker maakt.
10	We schrappen alle huidige beperkingen op studentenarbeid, waardoor studenten onbeperkt kunnen werken. De arbeidsmarkt kent een fenomenale krapte. Het is een slecht idee om studenten te beperken tot 600 werkuren per jaar. <i>Daarom pleiten we voor het volledig afschaffen van de huidige beperkingen op studentenarbeid en het toestaan van een onbeperkt aantal uren studentenarbeid tegen verlaagde sociale bijdragen.</i> Dit zal niet alleen de krapte op de arbeidsmarkt helpen verlichten, maar ook studenten in staat stellen om waardevolle werkervaring op te doen en financieel zelfstandiger te zijn.

Vrij om te werken

Nr	Resolutie
11	<p>Werken wanneer je wil, hoeveel je wil en hoelang je wilt. De 9-to-5-samenleving werkt niet voor iedereen. Onze economie heeft vandaag ook andere noden. We moeten mensen meer vrij laten in wanneer ze werken en hoeveel ze werken. <i>We breiden de flexibele werkweek verder uit. We versoepelen zondagsarbeid, avond- en nachtwerk. Nachtarbeid begint pas vanaf 24u. Het wettelijke plafond op het aantal onbelaste overuren wordt geschrapt. Arbeidstijdregelingen en arbeidsorganisatie moeten op bedrijfsniveau afgesproken kunnen worden, zonder handtekening van de vakbondssecretaris. We schaffen de 1/3-regel en de 3-urenregel af.</i> Iedereen werkt gewoon zoals hij dat zelf wil.</p>
12	<p>Wettelijke feestdagen transformeren naar vrij te kiezen verlofdagen biedt mensen de autonomie om hun vrije tijd zelf in te delen. De manier van werken en individuele behoeften veranderen. Wanneer we vasthouden aan rigide feestdagen, negeren we de veranderde realiteit waarin mensen leven en werken, wat kan leiden tot minder welzijn en productiviteit. <i>We hervormen wettelijke feestdagen tot vrij te kiezen en in te zetten verlofdagen. Voor die verlofdagen gelden dezelfde regels als voor andere verlofdagen.</i> Hiermee geven we de controle over werk- en privébalans terug in de handen van de individu.</p>
13	<p>Eén statuut voor iedereen die werkt. Wie van een job met een ander arbeidsstatuut wil proeven, mag niet langer door de verkeerde redenen worden tegengehouden om de stap te zetten. <i>We harmoniseren de verschillende statuten voor werknemers, ambtenaren en zelfstandigen tot één statuut voor iedereen die werkt.</i> Werkgevers kunnen makkelijker talent en ervaring aantrekken uit een andere sector. Het wordt voor iedereen een pak eenvoudiger.</p>
14	<p>Uitzendovereenkomsten van onbepaalde duur. In tegenstelling tot andere Europese landen en ondanks een wettelijk kader dat het toelaat, maken bestaande CAO's het onmogelijk om uitzendovereenkomsten van onbepaalde duur te sluiten. <i>Om meer zekerheid te geven aan uitzendkrachten en flexibiliteit aan bedrijven, wordt uitzendarbeid via een overeenkomst van onbepaalde duur mogelijk gemaakt. Uitzendkrachten kunnen de flexibiliteit van uitzendarbeid combineren mét de werkzekerheid van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. Ze kunnen rekenen op een continu inkomen (ook tussen opdrachten door), bouwen de nodige anciënniteit op en krijgen toegang tot extra opleidingsmogelijkheden.</i> Bedrijven kunnen op regelmatige basis met gekwalificeerde mensen werken zonder hen vast in dienst te moeten nemen. Ze hebben ook meer garanties dat ze openstaande functies snel en flexibel kunnen invullen. Uitzendbedrijven kunnen een pool van talenten aanleggen, bijvoorbeeld voor knelpuntfuncties, en hun kwalificaties versterken via werkervaringen en opleidingen.</p>

Gewerkt hebben moet lonen

Nr	Resolutie
15	<p>Om iedereen een rechtvaardig pensioen te garanderen moeten we durven hervormen en meer koppelen aan werk. Wie heel zijn leven gewerkt heeft, verdient het om daarna te kunnen genieten van een welverdiend pensioen. Alleen staat de betaalbaarheid van ons pensioensysteem onder druk doordat mensen die niet of minder gewerkt hebben, soms hetzelfde pensioen krijgen. Dat is oneerlijk en onhoudbaar en moet anders. <i>We hanteren een ander berekeningspercentage voor gelijkgestelde periodes en voor gewerkte periodes in de pensioenberekening. Waar nu voor beide 60% gebruikt wordt, gaan we naar 50 - 55% voor gelijkgestelde periodes en 65 – 70% voor gewerkte periodes. Preferentiële tantièmes worden afgeschaft.). We voeren niet alleen een pensioenbonus in (voor wie langer werkt dan vroegste datum van (vervroegd) pensioen) maar ook een malus (voor wie vroeger stopt met werken dan de wettelijke pensioendatum). We herdenken de loonanciënniteit om te voorkomen dat oudere werknemers uit de markt worden geprijsd.</i> Zo garanderen we iedereen die werkt een degelijk pensioen.</p>
16	<p>Zelfstandigen, werknemers en ambtenaren verdienen een degelijk pensioen, dat eerlijk en dus meer op dezelfde manier wordt berekend. We hebben te veel verschillen tussen de verschillende pensioenstelsels. Dat zorgt voor grote ongelijkheid in pensioenen tussen ambtenaren, werknemers en zelfstandigen. Dit moet eerlijker en meer gelijk worden. <i>De ambtenarenpensioenen worden op dezelfde manier berekend als die van werknemers en zelfstandigen. De perequatie van de ambtenarenpensioenen, die recent werd aangescherpt, wordt afgeschaft. We evolueren naar een eengemaakt statuut.</i> Iedereen krijgt pensioen naar werk, in plaats van statuut.</p>
17	<p>Meer werknemers bouwen een tweede pensioenpijler op. Ons pensioensysteem is robuuster als werkgevers ook zelf een stuk pensioen opbouwen voor hun werknemers. Dat zorgt er ook voor dat werken later ook loont. <i>We gaan dit doen door een gedeelte van de loonstijging na indexering om te zetten in aanvullende pensioenrechten. De aansluiting bij een tweede pijler wordt de regel, tenzij men kiest voor opt-out. De keuze voor de lange termijn is fiscaal aantrekkelijk.</i> Wie gewerkt heeft, kan zo rekenen op een bijkomend stuk pensioen later.</p>

We helpen zoveel mogelijk mensen aan het werk

Nr	Resolutie
18	<p>Wie werkloos wordt, helpen we zo snel mogelijk opnieuw aan de slag. Werken en bezig zijn is goed voor jezelf en je omgeving. Hoe langer je weg bent van de arbeidsmarkt, hoe moeilijker het is om terug te keren. Daarom moeten we ervoor zorgen dat mensen zo snel mogelijk opnieuw aan de slag zijn. <i>We vragen daarom van werklozen een substantiële inspanning van 30 uur per week waarbinnen men naar werk moet zoeken, zich moet omscholen richting een knelpuntberoep of gemeenschapsdienst moet opnemen. We begeleiden hen ook intensiever. Na maximum twee jaar werkloosheid eindigt de werkloosheidsuitkering en trachten we mensen te activeren via ondernemerschap, gemeenschapsdienst, opleidingen of sociale activering.</i> Op die manier doen we er alles aan om mensen uit de langdurige werkloosheid te houden.</p>
19	<p>Werkloosheidsuitkeringen worden in de tijd beperkt. De exacte duur wordt bepaald door de economische conjunctuur Wie een werkloosheidsuitkering ontvangt moet actief naar werk zoeken. Dat is een kwestie van rechtvaardigheid ten opzichte van die mensen die wel werken en bijdragen betalen. Vandaag is het echter nog steeds mogelijk om heel je leven in de werkloosheid te zitten. Dat motiveert te weinig om te werken. <i>Daarom wordt de werkloosheid in de tijd beperkt tot 2 jaar. Samen met de afgevlakte loonanciënniteit na de leeftijd van 55 jaar voorkomen we dat oudere werknemers uit de markt worden geprijsd. Op die manier kunnen ze opnieuw aan de slag, zonder een uitzichtloze werkloosheid. De Wet-Renault wordt aangepast zodat ze meer gericht is op omscholing en het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt. De passieve en aangepaste beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt verdwijnt.</i> Zo zorgen we ervoor dat het verschil tussen werken en niet-werken voldoende groot is om mensen aan te moedigen wel te gaan werken.</p>
20	<p>We versterken de degressiviteit. Wie werkloos wordt moet goed beschermd worden op het moment dat hij zijn inkomen verliest. Tegelijkertijd mag het niet zo zijn dat een werkloosheidsuitkering mensen de prikkel ontnemt om op zoek te gaan naar nieuw werk. <i>In de werkloosheidsuitkeringen wordt een sterke degressiviteit ingevoerd. De eerste drie maanden zijn ze hoger dan nu het geval is om daarna elke 3 maanden te dalen tot het niveau van de minimumuitkering.</i></p>

21	<p>Er moet meer, beter en dus ook anders geactiveerd worden. In een krappe arbeidsmarkt moet er meer gebeuren om mensen aan de slag te krijgen. De VDAB, het RIZIV en andere instellingen slagen daar onvoldoende in waardoor er te veel mensen aan een uitkering zitten terwijl ondernemers smeken om personeel. Als zij het niet kunnen, dan moet iemand anders het maar doen. <i>Het uitvoeren van de arbeidsbemiddeling en de organisatie van opleidingen zelf wordt volledig uitbesteed aan private partners, die duidelijke doelstellingen en een passend vergoedingssysteem bevatten. Na twee jaar worden de lokale besturen mee eindverantwoordelijke voor de activering.</i> Met duidelijke doelstellingen en passende vergoedingen zwengelen we de activeringsmotor aan.</p>
22	<p>Activeringsbeleid creëert kansen voor iedereen, ook voor oudere werkzoekenden en bruggepensioneerden. Wie lang actief is, blijft langer jong van geest. Mensen mogen niet afgeschreven worden vanwege hun leeftijd. Ook zij kunnen geactiveerd worden. <i>Daarom laten we het SWT, het vroegere brugpensioen, uitdoven. Mensen in het stelsel maar ook alle andere iets oudere werkzoekenden, moeten meer en meer gepaste jobaanbiedingen krijgen en moeten hier ook op ingaan.</i> Zo laten we niemand achter.</p>
23	<p>We zetten in op een inclusievere arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat iedereen, ongeacht leeftijd, handicap of migratieachtergrond, gelijke kansen krijgt op de arbeidsmarkt. Dit verrijkt niet alleen onze economie maar versterkt ook de sociale cohesie. Zonder een specifiek kader lopen we het risico dat deze groepen buiten de arbeidsmarkt vallen, wat leidt tot een verspilling van potentieel en talent. Daarom moeten we structurele maatregelen nemen die deze werknemers ondersteunen en leiden naar werk. <i>We promoten levenslang leren, spreiden anciënniteitsverhogingen, koppelen dit aan werkbaar werkmaatregelen en passen vervroegd-pensioenregelingen aan. Daarnaast zetten we ook in op Nederlands op de werkvloer, door taalcoaching en lessen Nederlands. We verschuiven daarvoor onderbenutte budgetten van de VDAB naar bedrijven die zo'n eigen taalverwervingsbeleid willen ontwikkelen voor de anderstalige werknemers die ze aanwerven.</i> Deze aanpak zorgt ervoor dat oudere werknemers en werknemers met een migratieachtergrond betere toegang krijgen tot werk, wat bijdraagt aan een meer dynamische en inclusieve arbeidsmarkt.</p>

24	<p>OCMW's moeten mensen aan echte jobs helpen en worden daar ook verantwoordelijk voor gehouden. Een leefloon is een ultiem vangnet. Vandaag worden OCMW's te weinig financieel verantwoordelijk gesteld voor het aantal mensen met leefloon dat ze kunnen activeren naar een echte job. Sommige OCMW's doen dat dan ook te weinig. Het moet altijd de ambitie zijn om mensen uit de leefloonsituatie te krijgen. <i>Daarom responsabiliseren we OCMW's financieel voor de uitstroom van leefloners naar werk. Ze worden ook aangemoedigd om zoveel mogelijk mensen via sociale tewerkstelling binnen te krijgen bij private bedrijven bedrijven. Voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt nog te groot is, wordt sociaal geactiveerd.</i> Op die manier maken we van het OCMW een springplank om hogerop te geraken.</p>
25	<p>Binnen een gezin kan het totaalbedrag uit (equivalente) leeflonen geplafonneerd worden op een menswaardig inkomen. In gezinnen met meerdere volwassenen, die meerdere leeflonen combineren, kan het totaalbedrag geplafonneerd worden op het niveau van een menswaardig bestaan aan de hand van de REMI-tool. De REMI-tool vergelijkt de gezinsinkomsten met de hoogte van de referentiebudgetten. Referentiebudgetten zijn geprijsde korven van goederen en diensten die op basis van wetenschappelijk onderzoek een antwoord geven op de vraag hoeveel inkomen een gezin minimaal nodig heeft om volwaardig aan de samenleving deel te nemen. Voor equivalent leeflonen kan dit vandaag gebruikt worden om de gezinsinkomsten te plafonneren. We wijzigen de regelgeving om dit ook bij gewone leeflonen te kunnen doen.</p>
26	<p>We transformeren sociale woonwijken in activeringswijken. We streven ernaar om meer te focussen op activering en doorstroom binnen de sociale huursector. Onze aanpak omvat zowel ondersteunende als stimulerende maatregelen om bewoners te activeren en hun zelfredzaamheid te vergroten.</p>
27	<p>We gaan de welzijnswet evalueren en moderniseren om deze aan te passen aan de moderne werkvloeruitdagingen zoals diversiteit en re-integratie. Het is essentieel dat onze wetgeving evolueert om iedereen op de werkvloer te ondersteunen en niemand achter te laten. Zonder aanpassing lopen we het risico dat onze wetgeving niet meer aansluit bij de huidige noden en uitdagingen van werknemers en werkgevers. Daarom is het cruciaal dat we onze welzijnswet updaten om een veilige, inclusieve en ondersteunende werkomgeving te garanderen. <i>We maken werk van evenredige arbeidsdeelname, integreren diversiteits- en inclusieaddenda bij sectorconvenanten, maken werk van een levensfasebeleid en zetten in op correspondentietesten/praktijktesten om discriminatie tegen te gaan.</i> Deze acties zullen leiden tot een meer inclusieve arbeidsmarkt met meer gelijke kansen en welzijn op de werkvloer.</p>

28	<p>De nieuwe welzijnswet en het welzijnsbeleid zet het individu centraal. De welzijnswet focust vandaag teveel op collectief beleid en te weinig op de effectieve noden van werknemers en op concrete resultaten op vlak van verminderen van uitval. Er gaat veel geld van ondernemingen naar externe diensten en Fondsen voor Bestaanszekerheid, maar de concrete resultaten blijven uit. Het welzijnsbeleid in ondernemingen wordt op een andere leest geschoeid. <i>De middelen voor welzijnsbeleid worden voortaan meer toegekend aan individuen in plaats van aan structuren, zodat mensen ondersteuning kunnen inkopen die beter op hun maat is. Werknemers krijgen jaarlijks een individueel welzijnsbudget zoals in Zweden en Finland al het geval is.</i> Op die manier kunnen werknemers zelfstandig diensten op maat inkopen en wordt welzijnsbeleid meer maatwerk in plaats van een “one size fits all”-oplossing. Voor werkgevers gaat het over een gedeeltelijke heroriëntering van de bijdragen aan collectief preventiebeleid, zodat de loonkost niet verhoogd wordt.</p>
29	<p>Knelpuntpremies- en opleidingen moeten knelpuntvacatures ook effectief invullen. Er zijn te veel knelpuntvacatures die niet ingevuld geraken, ondanks premies en opleidingen. Dat is weggesmeten geld en onze ondernemers kunnen zo niet verder groeien. Die premies moeten tot ingevulde vacatures leiden. <i>Daarom gaan we de premie enkel toekennen als men ook effectief de knelpuntvacature invult.</i> Zo krijgt de betrokkene gedurende 12 maanden een supplement op het loon, wat het super interessant maakt om een knelpuntvacature in te vullen.</p>
30	<p>We maken het mogelijk om snel van job te kunnen veranderen dankzij transitietrajecten. Steeds minder mensen doen heel hun leven dezelfde job. Vastzitten in een job die niet werkt voor jou, is niet goed voor jezelf, voor je werkgever of een potentiële andere werkgever. Daarom moeten mensen vlotter van werk kunnen veranderen. <i>Daarom breiden we de transitietrajecten uit naar mensen die nog niet ontslagen zijn of arbeidsongeschikt zijn geworden in hun huidige job. We maken ze aantrekkelijk door de verlaging van de sociale bijdragen.</i> Zo kunnen werknemers, en vooral oudere werknemers en werknemers met een zwaar beroep, met voldoende garanties beginnen werken voor een andere werkgever, terwijl de vorige werkgever ontslag kan vermijden en een deel van het loon kan recupereren bij de nieuwe werkgever.</p>

31	<p>Langdurig zieken sneller re-integreren op de werkvloer of heroriënteren naar een nieuwe job. Het aantal langdurig zieken ligt zeer hoog in ons land en weegt steeds zwaarder op onze sociale zekerheid. Hoe langer mensen wegblijven van de werkvloer, hoe moeilijker het is om ooit terug te keren. Daarom moeten we sneller in grijpen en alle betrokken partijen (langdurig zieke, werkgever, ziekenfonds, regionale diensten, betrokken artsen) sterker responsabiliseren. <i>Na 4 weken arbeidsongeschiktheid komt een informatiemoment met de arbeidsarts wanneer de gezondheid van de werknemer dit toelaat. Artsen zijn natuurlijk geen arbeidsmarktexperten, -bemiddelaars of begeleiders, daarom halen we er na 3 maanden afwezigheid iemand bij om samen op zoek te gaan naar andere jobmogelijkheden. We verhogen de sancties voor wie niet wil meewerken. Wie te weinig inspanningen levert riskeert zijn uitkering te verliezen. Ziekenfondsen die niet meewerken, verliezen de terugbetaling van de administratiekosten. Het Terug-Naar-Werk fonds wordt versterkt, zodat iedereen die arbeidsongeschikt is en kan werken een voucher kan aanvragen om zich te laten begeleiden naar werk. Dat moet ervoor zorgen dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt en langdurig zieken zo snel mogelijk weer aan het werk zijn.</i></p>
32	<p>De taalgrens is geen werkgrens. Vacatures en werkzoekenden bevinden zich soms aan de andere kant van een taal- of gewestgrens. Het is te zot voor woorden dat we dat zo zouden laten. We moeten werkzoekenden over de taalgrens krijgen. <i>Wie een job weigert over de taalgrens moet daarom gesanctioneerd worden. Een gebrek aan talenkennis mag bovendien geen geldige reden zijn om een job te weigeren. Als taal echt een probleem is, zorgen we voor taalcursussen op de werkvloer. We faciliteren bedrijven om vervoer in te zetten om personeel te halen uit mobiliteitsarme regio's. We geven Walen of Brusselaars die in Vlaanderen komen werken ook een jobbonus. Zo activeren we werkzoekenden én pakken we de arbeidskrapte aan.</i></p>
33	<p>Om Brusselse werklozen naar Vlaamse vacatures te brengen willen we de bestaande Vlaamse knelpuntpremie ook invoeren voor Brusselse werklozen die een knelpuntopleiding starten met het oog op het invullen van een knelpuntberoep in Vlaanderen. Daarbij financiert Brussel de premies voor de start en het einde van de opleiding en Vlaanderen de premie bij het invullen van een knelpuntberoep. <i>We maken de bestaande IBO plus aantrekkelijker om werkzoekenden op de werkplek met taalondersteuning stage te laten verrichten die uitmondt in een arbeidscontract. Daarnaast versterken we het bestaande samenwerkingsakkoord met een handhavingsluik dat Brusselse werklozen die solliciteren bij Vlaamse werkgevers kan sanctioneren indien ze werkonwillig zijn of onvoldoende meewerken in het activeringstraject.</i></p>

34	<p>We focussen op wat mensen wel nog kunnen in plaats van wat niet lukt. Het is altijd beter om deels aan het werk te zijn of aangepast werk te doen, dan helemaal niet meer actief te zijn. Alleen deelt ons systeem mensen te hard op in mensen die kunnen werken en mensen die niet kunnen werken. Dat moet anders. <i>We moeten tussen de behandelende arts, de arbeidsarts en de controlearts meer informatie delen over wat iemand nog wél kan. We versterken de rol van de externe preventiediensten om uitval te vermijden en creëren mogelijkheden voor mensen met degeneratieve ziekten om zo lang mogelijk aan de slag te blijven dankzij landingsbanen en meer soepele combinaties tussen loon en uitkeringen.</i> Op die manier kunnen meer arbeidsongeschikten aan de slag blijven.</p>
35	<p>We voeren een totaalaanpak voor burn- en bore-out in. Veel te veel mensen vallen uit door een burn- en bore-out. Hierdoor verhoogt de werkdruk én dus ook het risico voor collega's die nog wel aan de slag zijn. We moeten naar een totaalaanpak die breder kijkt dan alleen de situatie op het werk en dus alle mogelijke oorzaken aanpakt, ook die in het privéleven. <i>We moeten het nationaal actieplan voor welzijn op het werk herzien en verbreden. We kijken daarbij ook naar de combinatie werk en privé, de levensfase en de mogelijkheid om betaalbare praktische of psychologische hulp in te schakelen.</i> Op die manier pakken we problemen bij de bron aan.</p>
36	<p>Werken moet ook voor mensen in de sociale economie lonen. Doelgroepmedewerkers uit de sociale economie - die bijvoorbeeld specifieke begeleiding of ondersteuning op de werkvloer nodig hebben - mogen niet het slachtoffer worden van financiële inactiviteitsvallen. <i>We moeten dan ook af van het alles-of-nietsverhaal: wie kiest voor deeltijdse re-integratie mag niet worden gesanctioneerd door het verlies van de uitkering of sociale voordelen.</i> Integendeel, kiezen voor werk moet altijd meer opbrengen dan inactief blijven.</p>
37	<p>Meer kansen voor sociale werknemers en meer ruimte voor sociale ondernemers. Sociale ondernemers creëren kansen voor mensen die het moeilijk hebben op de reguliere arbeidsmarkt en anders misschien niet aan het werk zouden zijn. We moeten het maatwerk opentrekken naar meer ondernemers en meer potentiële werknemers, in het bijzonder ook naar mensen met een migratieachtergrond. <i>We breiden daarom het maximum aantal plaatsen binnen maatwerk uit en ondersteunen maatwerkbedrijven om op zoek te gaan innoverende businessmodellen. Maatwerkbedrijven krijgen meer inspraak over wie maatwerk bij hen kan doen. Maatwerkbedrijven die er in slagen om werknemers succesvol te laten doorstromen naar individueel maatwerk of reguliere jobs, belonen we. We stellen een actieplan op om ook oudere werknemers en werknemers met een migratieachtergrond binnen de sociale economie te activeren.</i> Op die manier zorgen we ervoor dat meer groepen aan de bak kunnen geraken en dat ze alle kansen krijgen om hoger op te geraken.</p>

38	Arbeidszorg: meer, beter, toegankelijker. Arbeidszorg zorgt laagdrempelig voor werk aan degenen die (nog) niet in het regulier tewerkstellingscircuit of een maatwerkbedrijf aan de slag kunnen. Het is een onmisbaar instrument in het activeren van de inactieve arbeidsreserve en het empoweren van wie een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Er moet meer en beter aanbod komen. Zowel op het vlak van statuten als van subsidies moet arbeidszorg vereenvoudigd worden. <i>We gaan daarom naar 1 subsidiesysteem in plaats van 2 en snoeien in het aantal soorten statuten. We vergroten het aanbod. We begeleiden en moedigen de opstap naar de reguliere arbeidsmarkt aan. Om inactieveitsvallen te vermijden, compenseren we eventuele arbeidskosten. Wie kiest voor deeltijdse re-integratie mag niet worden gesanctioneerd door het verlies van de uitkering of sociale voordelen.</i> Op die manier loont werken ook voor mensen in de arbeidszorg.
39	We moderniseren de regels rond outplacement. Sinds 2001 zijn de bedragen voor outplacement niet geïndexeerd, waardoor geen kwalitatieve begeleiding meer geboden kan worden. <i>De regelgeving rond outplacement wordt gemoderniseerd zodat ontslagen werknemers beter begeleid kunnen worden naar een nieuwe job.</i>

Werk & Leven

Nr	Resolutie
40	We maken de combinatie tussen werk en leven werkbaar. Mensen willen hard werken, maar ze willen ook tijd voor zichzelf of er meer zijn voor hun gezin. Vandaag is die combinatie soms te veel ploeteren, waardoor mensen afhaken en hun dromen opbergen. Wij willen dat de combinatie werk en leven werkbaar is. <i>Daarom maken we thuisflexi's mogelijk, die je kunnen helpen.</i>
41	Wij maken het aanbieden van dienstencheques door werkgevers als extralegaal voordeel mogelijk. Iedereen verdient steun om werk en gezinsleven beter te combineren. Door dienstencheques aan te bieden, maken we het leven van werknemers een stukje gemakkelijker. Zonder deze steun, raken mensen vaak overbelast. Een goede balans tussen werk en privé is cruciaal voor het welzijn van onze werknemers. Het is daarom belangrijk dat we oplossingen bieden die werknemers helpen hun leven te vereenvoudigen. <i>We maken het mogelijk om dienstencheques op te nemen in een cafetariaplan, waardoor werknemers kunnen kiezen voor huishoudelijke hulp naast andere voordelen.</i> Deze maatregel zal de werk-privébalans verbeteren, stress verminderen en uiteindelijk zorgen voor minder uitval.

42	<p>We vereenvoudigen het enorme kluwen aan verlofstelsels. De vele verlofstelsels zijn nu een enorm complex gedoe. Dit is niet werkbaar voor werknemers en ondernemingen. Daarom maken we het systeem eenvoudiger en transparanter. <i>We harmoniseren de voorwaarden in drie clusters namelijk de geboorte en zorg voor kinderen, verlenen van zorg voor familieleden en naasten en tot slot verlof om persoonlijke redenen.</i> Dit is veel duidelijker voor iedereen.</p>
43	<p>Wie tijd wil nemen voor zijn gezin, kan dat dankzij het flexibel ouderverlof op een eenvoudige en betaalbare manier. Je moet tijd kunnen maken voor je gezin. Vandaag heb je een aantal vaste formules. Wij willen dat je tijd kan nemen voor je gezin wanneer en hoe dat voor jou werkt. <i>We flexibiliseren het ouderschapsverlof verder. Je krijgt als ouder een ouderverlofkrediet dat je zelf kan inzetten hoe je dat zelf wil. Mits akkoord van je werkgever kan je dat ook in uren doen, in plaats van in halve dagen.</i> Op die manier zorgen we ervoor dat je tijd kan nemen voor je gezin zonder financiële zorgen, maar vermijden we dat de afstand van de arbeidsmarkt te groot wordt.</p>
44	<p>In de hervorming van de verlofstelsels maken we verlofdelen mogelijk voor bepaalde verlofstelsels. Om de combinatie werk-privé te versterken moeten werknemers vrijer zijn in hoe ze zich organiseren. Daarom maken we het mogelijk om bepaalde verloven over te dragen aan een partner, grootouder of sociaal familielid. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat mensen zich kunnen organiseren zoals zij dat willen en zodat ze de meest ideale combinatie met werk zelf kunnen uittekenen.</p>
45	<p>Werkbaar werk betekent ook werk op maat van singles. Alleenstaanden moeten op de werkvloer gelijk behandeld worden. Vandaag zijn ze te vaak de pineut zoals bij de keuze van verlofperiodes, het (niet-)presteren van overuren, het toekennen van bedrijfsvoordelen... Dat moet beter. <i>Bij het sociaal overleg vragen we expliciete aandacht voor kinderloze singles en alleenstaande ouders. Singles moeten meer dienstencheques kunnen inzetten.</i> Op die manier kunnen zij voldoende hulp thuis in schakelen.</p>

46	<p>Er is meer, betaalbaar, kwalitatief en flexibel aanbod kinderopvang tot 12 jaar. <i>Het aanbod moet worden uitgebreid door de leefbaarheid voor de organisator te verbeteren: regels moeten gericht zijn op kwaliteit en veiligheid, maar mogen niet verstikken. Voor wie werkt en gebruik maakt van kinderopvang moet de kostprijs substantieel omlaag, ook voor de middeninkomens. Kinderopvang is een motor van gelijke kansen. Niet alleen economisch, maar ook pedagogisch en emancipatorisch. Daarom willen we een plek voor elk kind. We hervormen de premies en belastingvoordelen voor kinderopvang, zodat de kosten voor kinderopvang er nooit nog toe leiden dat een werkende ouder beter stopt met werken. We kiezen daarbij maximaal voor een inkomensgerelateerd betalingssysteem. We hervormen en versterken het statuut van onthaalmoeders (in lijn met het Vlaams proefproject) en kindbegeleiders met een competitief en marktconform verloningssysteem. We verhogen de (zij-)instroom en streven naar een lagere kind-begeleidersratio.</i></p>
47	<p>Het aanbod kinderopvang wordt uitgebreid, onder meer door bedrijfscrèches te faciliteren. Ook moet de opleiding van kinderbegeleiders aangepast worden aan de noden van het veld. <i>Ouders die willen werken hebben nood aan opvang, aan meer en meer flexibele opvang. Initiatiefnemers in trap 0 en trap 1 hebben het moeilijk om financieel te overleven waardoor ze vaak activiteit stopzetten, waardoor er minder opvangplaatsen zijn. We zetten alle voorzieningen in trap 1 (met basissubsidie) die dat wensen naar trap 2 (basissubsidie plus subsidie voor inkomenstarief). We geven de resterende initiatieven in trap 1 de kans om de overstap te maken naar trap 2. We faciliteren bedrijfscrèches fiscaal als een extra element in het cafetariaplan. De opleiding van kinderbegeleiders wordt aangepast. We zetten verder in op logistieke medewerkers in de kinderopvang, wat ook als opstapjob kan zijn naar het beroep van kinderbegeleider.</i></p>

Thema 2: Ondernemen doen lonen

Ondernemers zijn de motor van onze economie en van vooruitgang. Ze zorgen voor jobs, opportuniteiten en welvaart. Ze creëren kansen voor wie hogerop wil geraken in het leven.

We gaan ook ondernemers nodig hebben om de toekomst aan te kunnen. We staan de komende jaren voor grote economische en maatschappelijke uitdagingen. Twee grote transities staan hierbij centraal: de groene transitie (klimaat en energie, circulair gebruik van schaarse grondstoffen, enz...) en de digitale transitie. Beide hangen onlosmakelijk samen en kunnen elkaar versterken.

Innovatie en ondernemerschap zullen dé sleutel zijn tot meer duurzaamheid, doorgedreven digitalisering, versnelling van de productiviteitsgroei en het omzetten van de vele andere economische en maatschappelijke uitdagingen in opportuniteiten en vooruitgang.

Centraal in onze visie: ondernemen moet lonen, niet verstikken in regels. Wij streven naar een bloeiend ondernemersklimaat waarin zelfstandigen en bedrijven worden aangemoedigd met fiscale stimulansen en waarbij administratieve lasten worden afgebouwd.

Ondernemen moet lonen

Nr	Resolutie
48	<p>We introduceren een zelfstandigenbonus om de fiscale lasten voor zelfstandige ondernemers te verlagen. Door deze bonus stimuleren we het ondernemerschap en maken we het financieel aantrekkelijker om een eigen zaak te runnen. Zonder degelijke fiscale stimulansen blijven de lasten voor ondernemers hoog, wat hen kan ontmoedigen om te groeien of zelfs om te blijven ondernemen. Daarom is het essentieel om het ondernemersklimaat te verbeteren door de belastingdruk te verlagen. <i>We voeren een zelfstandigenbonus in de vorm van een aftrek in van 20% op de winst van een eenmanszaak, na aftrek van kosten en verrekenbare verliezen, met een maximum van €20.000, toepasbaar op de eerste €100.000 winst.</i> Door deze maatregel zullen zelfstandige ondernemers minder belasting betalen, wat hun bedrijf helpt groeien en sterker maakt.</p>
49	<p>Afschaffing van de 45%-belastingschijf in de personenbelasting is ook goed voor ondernemers. Hiermee zorgen we dat eenmanszaken meer van hun verdiende inkomen overhouden. Hoge belastingtarieven demotiveren ondernemers en belemmeren de groei van eenmanszaken. De schijven zorgen ook voor promotie vallen. Het is belangrijk dat ondernemers beloond worden voor hun harde werk door minder belasting te betalen. <i>Door de 45%-schijf in de personenbelasting af te schaffen, zorgen we ervoor dat eenmanszaken netto meer overhouden.</i> Deze maatregel zal de financiële lasten voor eenmanszaken verminderen, wat bijdraagt aan hun groei en succes.</p>
50	<p>Belastingen verlagen in plaats van subsidies uitdelen. Ondernemers hebben nood aan zuurstof om jobs en welvaart te creëren. Alleen zorgen onze vele subsidies voor veel administratie en ongelijke kansen, waardoor bedrijven een beroep moeten doen op dure consultants om complexe aanvraagprocedures te doorlopen en er veel ambtenaren nodig zijn om de aanvragen te bekijken. Dat moet eenvoudiger en eerlijker. <i>We schaffen daarom zoveel mogelijk economische subsidies aan bedrijven af en zetten ze om in een Vlaamse korting op de vennootschapsbelasting. We zetten daarbij vooral in op innovatie en duurzaamheid. Als er nog gesubsidieerd wordt, zoals bijvoorbeeld bij Europese subsidieprogramma's, begeleiden we kmo's beter bij het indienen van steunaanvragen.</i> Bedrijven die investeren worden zo direct mogelijk ondersteund via een lagere vennootschapsbelasting.</p>

51	<p>We voeren een netto-indexering door. De index is belangrijk gebreken om de koopkracht van onze werknemers te beschermen. Tegelijkertijd heeft het wel het competitievermogen van onze bedrijven, die dit grotendeels hebben moeten betalen, onder druk gezet. We hebben nood aan een systeem dat de koopkracht beschermd maar tegelijkertijd onze concurrentiekracht niet uitholt. <i>Daarom zullen we de nettolonen indexeren in plaats van de brutolonen. We doen dat op z'n minst al zo lang nodig is om de loonkloof met andere landen te dichten.</i> Daardoor kunnen we onze bedrijven hier houden én de jobs die ze creëren. Op termijn moeten we evolueren naar loononderhandelingen op bedrijfsniveau.</p>
52	<p>We harmoniseren de welvaartspremie van de zelfstandigen met het vakantiegeld van werknemers en zorgen voor een hogere ziekte-uitkering. Een rechtvaardiger sociaal statuut voor zelfstandigen erkent hun bijdrage aan de maatschappij en economie. Zonder adequate sociale bescherming blijft de positie van zelfstandigen kwetsbaar, ondanks eerdere verbeteringen in pensioenregelingen. Het is essentieel dat de sociale bescherming van zelfstandigen verbetert en gelijkwaardig wordt aan die van werknemers. <i>We harmoniseren de welvaartspremie van zelfstandigen met het vakantiegeld van werknemers en zorgen voor een hogere ziekte-uitkering bij uitval. Daarnaast bieden we uitgebreide ondersteuning en begeleiding bij de terugkeer naar werk.</i> Deze hervormingen zullen zorgen voor een sterkere sociale bescherming van zelfstandigen.</p>
53	<p>Gelijkheid in fiscale behandeling voor de Vlaamse jobbonus voor startende zelfstandigen en werknemers. Startende zelfstandigen verdienen dezelfde fiscale voordelen te hebben als werknemers. De huidige ongelijkheid in de fiscale behandeling van de Vlaamse jobbonus, die bij startende zelfstandigen niet wordt vrijgesteld, is demotiverend. Nochtans is die jobbonus essentieel om kansen te creëren voor iedereen die de stap naar zelfstandig ondernemerschap zet. <i>Wij zorgen ervoor dat de jobbonus voor startende zelfstandigen vrijgesteld is van fiscale bijdragen, net zoals dat voor werknemers het geval is.</i> Deze maatregel zal zorgen voor een rechtvaardiger en meer stimulerend klimaat voor startende ondernemers.</p>
54	<p>Zelfstandigen krijgen een betere bescherming tegen ziekte. Zelfstandigen zijn niet goed beschermd tegen ziekte-uitval. Daarom werken ze vaak door, stellen ze zorgen uit en maken ze het zo soms erger. We moeten hen beter beschermen. <i>Ziekte-uitkeringen voor zelfstandigen evolueren naar een correct bedrag. We geven de zelfstandige in het kader van het sociaal statuut een gezondheidsbudget waarmee men preventieadvies en eventuele aanpassingen aan de werkplek kan financieren.</i> Dankzij die betere bescherming en gezondheidsbudget staan onze zelfstandigen er sterker voor.</p>

55	<p>Wie zelfstandig in bijberoep is, krijgt daarvoor ook een stuk pensioen. We moedigen mensen aan om zelfstandige in bijberoep te worden. Alleen levert dat hen geen beter pensioen op, wat eigenlijk niet correct is. Dat moet rechtvaardiger.</p> <p><i>Daarom laten we zelfstandigen in bijberoep pensioenrechten opbouwen a rato van de sociale bijdragen die zij betalen.</i> Want als je bijdraagt, verdien je daarvoor ook iets terug te krijgen.</p>
----	---

Vrij om te ondernemen

Nr	Resolutie
56	<p>We maken het statuut van student-zelfstandige aantrekkelijker. Een aantrekkelijker statuut stimuleert ondernemerschap onder studenten. Huidige beperkingen en complexe procedures ontmoedigen studenten om als zelfstandige te starten. Vereenvoudiging en versoepeling zijn noodzakelijk voor meer student-ondernemers. <i>We vereenvoudigen de aanvraagprocedure via de website van FOD Financiën, verhogen de plafonds en versoepelen de voorwaarden voor het vereiste aantal studiepunten.</i> Deze wijzigingen vergemakkelijken de weg voor studenten om te ondernemen, wat leidt tot meer innovatie en een sterker ondernemersklimaat.</p>
57	<p>Meer bankautomaten in winkels en in straten, zoals in het buitenland. Tegen 2025 komen er al zeker 200 automaten bij. Dat is echter nog niet voldoende. Het moet net zoals in het buitenland mogelijk zijn om kleine cashmachines te plaatsen in winkels en in straten. <i>We versoepelen daarvoor de regels en moedigen meer concurrentie op de cashmarkt aan.</i></p>
58	<p>Ondernemers krijgen de vrijheid om zelf hun openingsuren en -dagen te kiezen. Ondernemers weten het beste wanneer het goed is voor hun zaak om open of dicht te zijn. Verplichte rustdagen en sluitingstijden passen niet bij de flexibiliteit die moderne ondernemingen nodig hebben. Het is tijd dat we vertrouwen op de beslissingen van onze ondernemers over hun eigen openingstijden. <i>We schaffen de verplichte wekelijkse rustdag en de restrictieve sluitingstijden af, en laten ondernemers vrij om hun eigen schema's te bepalen. De verplichte sluitingsuren worden beperkt tot 'voor 5u en na 22u'.</i> Deze verandering geeft ondernemers de flexibiliteit om hun bedrijf te optimaliseren en beter te voldoen aan de behoeften van hun klanten.</p>

59	<p>We versoepelen het verbod op nachtarbeid door het verbod pas te laten ingaan om 24 uur in plaats van 20u. Dit maakt het voor bedrijven makkelijker om hun werkuren aan te passen en beter te voldoen aan wat klanten willen. Strikte beperkingen op nachtarbeid kunnen ondernemingen hinderen in hun mogelijkheden om te opereren volgens de vraag van de markt. Het is cruciaal dat wetgeving evolueert om bedrijven meer speelruimte te geven in hoe en wanneer ze werken. <i>Het verbod op nachtarbeid wordt aangepast zodat dit pas effectief wordt na middernacht, om ondernemingen de kans te geven langer operationeel te zijn.</i> Hierdoor kunnen bedrijven flexibeler zijn, wat goed is voor zowel de klant als de economie.</p>
60	<p>De regels rond overuren versoepelen en deeltijds werk herwaarderen. Meer flexibiliteit in werktijden is cruciaal om te groeien als bedrijf. Strikte regelgeving rond overuren en deeltijds werk staat dat in de weg en ontnemt werknemers de kans om bij te verdienen of hun eigen werk te organiseren. <i>We schrappen het wettelijke plafond voor onbelaste overuren. Tegelijkertijd vereenvoudigen we de regelgeving rond deeltijds werk, zoals de mogelijkheid om minder dan 1/3 van een voltijdse job te werken en moderniseren we het systeem van tijdsregistratie.</i> Zo krijgen ondernemers en werknemers de vrijheid om te werken zoals ze willen.</p>

Een overheid die meewerkt in plaats van tegenwerkt

Nr	Resolutie
61	<p>Een uniek, digitaal en centraal ondernemersloket. Het interesseert ondernemers weinig of iets federaal, regionaal of lokaal is. De overheid denkt te veel vanuit haar eigen structuren. Ze zou moeten denken vanuit de noden van diegene die de welvaart in dit land creëren. <i>Daarom moeten alle overheden de krachten bundelen en een uniek, digitaal en centraal ondernemersloket creëren dat als een frontdesk fungeert waar ondernemers met al hun vragen terecht kunnen.</i> Op die manier kan je geholpen worden door je één keer aan te melden (<i>single sign on principle</i>) en zonder eindeloos te worden doorverwezen (<i>no wrong door principe</i>).</p>

62	<p>Weg met de administratieve druk. Als je welvaart wilt, dan moet je ondernemers zo min mogelijk lastig vallen met regeltjes en paperassen. Te veel administratie zorgt ervoor dat ondernemers de goesting om te ondernemen kwijtraken. Daarom moeten we de administratieve druk radicaal afbouwen. <i>Impactanalyses beoordelen de administratieve lasten van nieuwe regels, in het bijzonder die voor kmo's. Voor elke euro extra aan nieuwe lasten, moet er minstens 3 euro aan bestaande lasten verdwijnen. Digitaal wordt de norm. De flow van papieren documenten binnen de overheid wordt verboden. Elke papieren verplichting voor ondernemers wordt geschrapt. Papieren documenten kunnen nog wel bekomen worden op vraag van de burger en de consument. De overheid mag je geen informatie vragen die ze al zou moeten hebben. Dit only-once principe passen we transversaal toe op alle overheden. Als de overheid zich niet houdt aan het only-once principe, dan is de uitkomst diegene wat het beste is voor de burger.</i> Administratieve lasten moeten hierdoor om te beginnen met 25% verminderen.</p>
63	<p>Subsidieaanvragen voor ondernemingen moeten vereenvoudigd en waar mogelijk geautomatiseerd worden; investeringssteun moet gericht zijn in het kader van klimaattransitie en duurzaamheid. Tegelijk maken we de grondige oefening welke overheidssubsidies behouden blijven of welke aan herziening toe zijn. We zorgen via VLAIO en de Nationale Contactpunten (NCP's) voor betere begeleiding van kmo's voor het indienen van steunaanvragen bij de Europese subsidieprogramma's. Vlaamse bedrijven, en kmo's in het bijzonder, vinden op vandaag amper de weg naar de bestaande Europese subsidieprogramma's, waardoor zij belangrijke innovatiesteun mislopen.</p>
64	<p>We stimuleren (risico)kapitaalmarkt voor startende ondernemingen. Investerings zijn essentieel voor de groei en productiviteit van start-ups. België moet concurrerend blijven door zowel publieke als private investeringen te stimuleren. Zonder adequate financiering missen start-ups cruciale groeikansen. Het creëren van een gunstig investeringsklimaat is noodzakelijk voor economische groei en innovatie. <i>We bevorderen publiek-private partnerschappen en richten een publiek-private investeringsbank op voor beleggers zoals pensioenfondsen. Daarnaast stimuleren we lokale ecosystemen en bieden we fiscale voordelen voor particuliere investeerders die investeren in risicovolle start-ups.</i> Door deze stappen te volgen, wordt het voor startende ondernemers makkelijker om te proberen hun dromen na te jagen.</p>

65	<p>Gerichte controles om rotte appels eruit te halen. Controle is belangrijk omdat malafide ondernemingen goede marktwerking ontwrichten, ten nadele van de bedrijven die zich wel aan de regels houden. Tegelijkertijd willen we die ondernemingen zoveel mogelijk controles besparen. Verdere digitalisering en vereenvoudiging zijn hierbij de basisvoorwaarden. <i>Inspectiediensten moeten de focus verleggen van controle van formaliteiten bij bonafide bedrijven naar gerichte controles op malafide bedrijven. Datamining en artificiële intelligentie kan daarbij helpen om patronen te ontdekken en capaciteit vrij te maken voor andere gerichte onderzoeken. Beslissingen of sancties worden nog steeds door een inspecteur gemaakt en gemotiveerd.</i> Op die manier raken we de fraudeurs, zonder eerlijke ondernemers lastig te vallen.</p>
66	<p>Bescherming van ondernemers tegen buitensporige inspanningen bij fiscale controles. We begrijpen hoe belangrijk het is voor ondernemers om zich te focussen op hun bedrijf zonder lastige controles. Te veel gedoe met belastingcontroles kan echt stressvol zijn en houdt ondernemers weg van waar ze goed in zijn. Daarom willen we het makkelijker maken en zorgen dat ondernemers minder zorgen hebben over de belastingdienst. <i>We vernieuwen het charter van de belastingplichtige om de rechten en plichten van ondernemers duidelijker af te bakenen en geven ondernemers het recht om controleurs in gebreke te stellen bij niet-naleving.</i> Met deze veranderingen zorgen we ervoor dat ondernemers zich gesteund voelen en meer tijd hebben voor wat echt telt: hun zaak laten groeien.</p>
67	<p>Implementatie van een Europese Big-Tech-belasting op digitale diensten. Dit versterkt onze fiscale rechtvaardigheid door ervoor te zorgen dat grote multinationale techbedrijven hun eerlijke deel bijdragen. Zonder deze taks kunnen grote digitale bedrijven onevenredig lage belastingen betalen, wat kleinere bedrijven en onze economie benadeelt. Het is cruciaal voor het waarborgen van fiscale gelijkheid binnen de digitale economie. <i>Na de succesvolle implementatie van de minimumbelasting voor grote multinationale ondernemingen (pillar 2), zetten we de volgende stap met een specifieke belasting op digitale diensten.</i> Deze maatregel zorgt voor een eerlijkere verdeling van belastinglasten en stimuleert een gezonde concurrentie binnen de Europese digitale markt.</p>

68	<p>Eerlijke toegang tot overheidsopdrachten voor kleine bedrijven waarborgen. Kleine ondernemingen verdienen gelijke kansen te krijgen in het aanbestedingsproces. Kleine ondernemers lopen vaak overheidsopdrachten mis, wat hun groeipotentieel beperkt. Het is nodig om het aanbestedingsproces inclusiever te maken voor kmo's. <i>Wij implementeren maatregelen zoals het opdelen van opdrachten in percelen, het prioriteren van kwalitatieve criteria boven prijs, het vereenvoudigen van de inschrijvingsprocedure via het only-once principe, het hanteren van een voorbeeldfunctie in tijdige betalingen, en het mogelijk maken van prijsherzieningen bij alle opdrachten.</i> Deze aanpassingen zullen kleine bedrijven helpen om een eerlijker aandeel in overheidsopdrachten te verkrijgen, wat de markt diverser en competitiever maakt.</p>
69	<p>We voorkomen dat de overheid concurreert met private ondernemers. Dit zorgt voor een eerlijk speelveld voor alle ondernemers en voorkomt marktverstoring. Concurrentie van de overheid kan private ondernemingen benadelen en leidt tot onnodige overheidsuitgaven. De overheid moet zich richten op diensten van algemeen belang en niet de markt verstoren. <i>Stel gedragsregels op voor overheidsdeelname aan de markt, inclusief transparantie over overheidsuitgaven en de plicht om kosten door te rekenen in prijzen.</i> Dit garandeert een gezonde marktwerking waarin de overheid en private ondernemers elk hun rol vervullen zonder oneerlijke concurrentie.</p>
70	<p>We beschermen lokale ondernemers tegen de dominantie van grote internationale spelers. Lokale en internationale bedrijven moeten gelijke kansen hebben. Zonder adequate bescherming kunnen lokale ondernemingen het moeilijk hebben om te concurreren tegen de financiële en marktmacht van grote internationale bedrijven. Het versterken van de positie van lokale ondernemers is essentieel voor een gezonde en eerlijke markteconomie. <i>We versterken de Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) om beter toezicht te houden op machtsmisbruik door grote bedrijven en harmoniseren milieustandaarden voor binnenlandse en buitenlandse online verkopers. We werken op Europees niveau een beleid rond retourzendingen uit.</i> Deze maatregelen zullen bijdragen aan het creëren van een eerlijkere markt waar lokale ondernemers kunnen floreren naast internationale giganten, met gelijke regels voor iedereen.</p>

71	<p>We versterken de sociale bescherming en ondersteuning voor zelfstandigen in moeilijkheden. Het bieden van extra ondersteuning aan zelfstandigen om armoede te voorkomen en een tweede kans te geven. Zonder adequate steun riskeren zelfstandigen onder het armoedeniveau te vallen, vooral tijdens de opstartfase of bij bedrijfsmoeilijkheden. Het is belangrijk om zelfstandigen te beschermen en te ondersteunen, niet alleen hun bedrijf maar ook hun persoonlijke welzijn. <i>We introduceren aangepaste begeleiding voor zelfstandigen in moeilijkheden, door maatschappelijke assistenten specifiek te trainen om de sociale situatie van zelfstandigen te herkennen en effectieve ondersteuning te bieden.</i> Deze aanpak zal zelfstandigen helpen om de uitdagingen te overwinnen en bij te dragen aan hun persoonlijke en professionele herstel, waardoor de kans op succes en welzijn wordt vergroot.</p>
72	<p>We bieden ondernemers meer flexibiliteit in personeelsbeleid. Het moet voor ondernemers gemakkelijker zijn om snel te reageren op veranderende bedrijfsbehoeften. Strikte ontslagregels kunnen ondernemers beperken en maken aanpassingen aan de bedrijfsvoering moeilijk. Het is belangrijk dat ondernemers de vrijheid hebben om werknemers in te zetten. <i>We stellen voor het ontslagrecht te versoepelen.</i> Deze maatregel zal ondernemers in staat stellen flexibeler te zijn met hun personeelsbestand, wat essentieel is om aan te kunnen passen aan nieuwe omstandigheden en dus verder te groeien.</p>
73	<p>We zetten in op activering, opleiding en werken in andere regio's op knelpuntenberoepen in te vullen. Als dat niet lukt moeten we breder durven kijken. Over heel Vlaanderen worden tal van bedrijven en organisaties geconfronteerd met een tekort aan arbeidskrachten. <i>Niet-EU-burgers met een waardevol economisch profiel moeten gemakkelijker toegang kunnen krijgen tot onze arbeidsmarkt. Werkgevers moeten hen vlotter kunnen aanwerven. Wie een werkgever kan overtuigen om een arbeidsovereenkomst af te sluiten met correcte arbeidsvoorwaarden, moet hier aan de slag kunnen. Tijdelijke arbeidsmigratie wordt gekoppeld aan afspraken met de landen waar migranten vandaan komen. Deze afspraken gaan over het terugnemen van illegale migranten die hier niet mogen blijven.</i> Zo pakken we én knelpunten én illegaal verblijf aan.</p>

74	<p>We zetten in op activering, opleiding en werken in andere regio's op knelpuntenberoepen in te vullen. Als dat niet lukt moeten we durven kijken naar economische migratie. Het activeren en opleiden van lokale arbeidskrachten heeft prioriteit, maar waar tekorten blijven bestaan, moet arbeidsmigratie mogelijk zijn. Zonder deze aanpak kunnen we de kloof in de arbeidsmarkt voor bepaalde beroepen niet dichten, wat onze economie kan schaden. . Uit een studie van de Nationale Bank van België, uitgevoerd op vraag van de regering Michel I, is ook gebleken dat arbeidsmigratie netto opbrengt, in plaats van kost. Daarom staan we open voor arbeidsmigratie als aanvulling op onze inspanningen om lokale werknemers te activeren en op te leiden. <i>We staan open voor hoog- en middengeschoolde arbeidsmigranten uit knelpuntberoepen, en voor laaggeschoolden via samenwerking tussen bedrijven en overheden voor opleiding en werk. Werkgevers moeten hen voldoende vlot kunnen aanwerven, met een fast-track mogelijkheid. Daarnaast verkennen we circulaire arbeidsmigratie met afspraken over tijdelijke migratie in ruil voor het terugnemen van uitgeprocedeerde asielzoekers. Een permanent einde van een arbeidscontract met een definitieve stap richting werkloosheid, betekent in het kader van tijdelijke arbeidsmigratie een einde van de arbeidsmigratie en bijgevolg een terugkeer. We kiezen voor een gecontroleerde gezinshereniging en een sociale zekerheid die geleidelijk aan opgebouwd wordt. Een ernstige verstoring van de openbare orde of veroordeling annuleert het verblijfsrecht.</i> Zo pakken we meerdere uitdagingen in één keer aan.</p>
75	<p>We geven onze bedrijven gelijke kansen door niet aan gold plating te doen. Strengere omzetting dan nodig van richtlijnen in onze nationale wetgeving kan de interne markt fragmenteren en onze concurrentiële positie benadelen <i>We streven naar gelijke omzetting van Europese (economische) wetgeving om intra-Europese concurrentie en gold plating te vermijden. We maken van de default omzetting de meest soepele. Indien we, voor een welbepaalde reden, straffer gaan dan die default omzetting, gaan we nooit strenger dan de onze buurlanden.</i> Onze bedrijven staan zo gelijk aan de start.</p>
76	<p>Meer melden en vlotter vergunnen. Vandaag zijn vergunningsprocedures in ons land te complex en duren ze te lang. Dat zorgt ervoor dat ondernemers afhaken. Daarom moeten we zien dat er minder vergunningen nodig zijn en dat als je ze nodig hebt, je ze sneller krijgt. <i>We maken werk van een algemeen kader dat toelaat om in meer gevallen de vergunningsplicht om te vormen naar meldingsplicht. Er komen fast-lane vergunningstrajecten voor belangrijke, strategische investeringen.</i> Zo gaat het sneller vooruit voor ondernemers.</p>

77	<p>We verankeren de rol van onze Belgische havens (concurrentiepositie) via een modernisering van het Douanewetboek. Ons Douanewetboek dateert uit 1822 en telt 330 artikelen. In vergelijking, dat van Nederland telt er 12. Ons Douanewetboek belemmert de internationale activiteiten van onze ondernemingen en moet daarom dringend gemoderniseerd worden. Wat betreft bestraffing wordt er, bijvoorbeeld, geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende actoren in keten. Hierdoor worden tussenpersonen, zoals onze logistieke spelers, veroordeeld in plaats van zij die voor de douane schuld aansprakelijk zijn. De Belgische economie fungeert als draaischijf voor heel Europa. Als we die positie strategisch willen verankeren is een update van het douanewetboek noodzakelijk. <i>We stellen voor dat een commissie van experts een voorstel formuleert tot herziening van het douanesanctierecht, vergelijkbaar met de Commissie Maritiem Recht die succesvol werk heeft geleverd in het Belgisch scheepsvaartrecht.</i></p>
78	<p>Proportionele bescherming voor kandidaten van sociale verkiezingen. Werknemers die zich kandidaat stellen bij de sociale verkiezingen maar niet verkozen worden als werknemersafgevaardigde blijven momenteel beschermd tegen ontslag tot de volgende sociale verkiezingen 4 jaar later, ook al worden zij niet verkozen. Sommigen stellen zich enkel met dit doel kandidaat. Wij beperken de periode van bescherming van niet-verkozen kandidaten tot een half jaar.</p>
79	<p>We faciliteren een begeleidingscentrum voor jonge starters en zelfstandigen. We willen jonge ondernemers en starters ondersteunen. Ondernemen vraagt kennis en vaardigheden op het gebied van administratie, financiën en overnames, in het bijzonder die van een familiezaak. <i>Daarom faciliteren we de komst van een begeleidingscentrum en business incubator voor jonge starters en zelfstandigen.</i> Op die manier helpen we de juiste antwoorden vinden op vragen zoals: Hoe start ik een zaak, en waar vind ik het geld?</p>

Een bruisende horecasector

Nr	Resolutie
80	<p>Wij indexeren de RSZ-korting voor de eerste vijf voltijdse werknemers in de horeca, gekoppeld aan het gebruik van de geregistreerde kassa. Horeca-ondernemers worden geconfronteerd met stijgende energie- en grondstoffenprijzen. Zonder actie worden ze disproportioneel getroffen, wat een grote impact heeft op hun bedrijf en de werkgelegenheid binnen de sector. Een indexering van de RSZ-kortingen is niet alleen een logische stap, maar ook een essentiële maatregel om de horecasector te ondersteunen in deze uitdagende tijden. <i>Daarom stellen wij voor om de RSZ-korting voor de eerste vijf voltijdse werknemers te indexeren. Zo verlichten we de lasten voor horeca-ondernemers.</i></p>

81	We schrappen het plafond op de bruto-netto overuren. Vandaag zijn mensen beperkt in het aantal overuren dat men per jaar belastingvrij mag presteren. Er zijn heel wat mensen die onbelast flexi-jobs in de horeca. Alleen kunnen mensen in de horeca zelf niet bijverdienen bij hun eigen werkgever. <i>We schrappen daarom het wettelijke plafond op het aantal onbelaste overuren. We gunnen werknemers de vrijheid om zoveel overuren te doen als ze zélf willen, onbelast: netto.</i>
82	We schrappen alle huidige beperkingen op studentenarbeid, waardoor studenten onbeperkt kunnen werken. De arbeidsmarkt kent een fenomenale krapte. Het is een slecht idee om studenten te beperken tot 600 werkuren per jaar. <i>Daarom pleiten voor het volledig afschaffen van de huidige beperkingen op studentenarbeid en voor het toestaan van een onbeperkt aantal uren studentenarbeid tegen verlaagde sociale bijdragen.</i> Dit zal niet alleen de krapte op de arbeidsmarkt helpen verlichten, maar ook studenten in staat stellen om waardevolle werkervaring op te doen en financieel zelfstandiger te zijn.
83	We harmoniseren de BTW-tarieven in de horecasector. De BTW-tarieven in de horeca zijn momenteel te ingewikkeld. We willen deze vereenvoudigen en harmoniseren. <i>Een logische tussenstap in aanloop van een grotere hervorming is dat non-alcoholische dranken die ter plaatse geconsumeerd worden, onder hetzelfde tarief vallen als de maaltijden die ter plaatse geconsumeerd worden, namelijk 12%. Alle voeding in takeaway, ongeacht om welke voeding het nu gaat, zouden vallen onder algemeen BTW-tarief, zijnde 6%.</i> Dit maakt het voor iedereen eenvoudiger. Voor de horeca-uitbater én voor de belastingcontroleur.

Ruimte voor innovatie en industrie

nr	Resolutie
84	We doen onze industrie weer groeien. De welvaart en het aantal jobs dat de industrie direct en indirect creëert is gigantisch. Zonder een toekomstbeeld voor onze industrie geraken we die kwijt. Daarom moeten we nieuwe industriële projecten uitrollen en bestaande industriële innovatieprojecten opschalen. <i>Daarom ondersteunen we piloot- en demoprojecten, proeftuinen en upscalingsinfrastructuur.</i> De nieuwe Europese staatssteunregels bieden meer mogelijkheden om op die manier de duurzame industriële transitie te ondersteunen. De Europese staatssteunregels dienen hierbij maximaal te worden ingevuld - zonder gold plating waarbij Vlaanderen de regels restrictiever toepast dan nodig.

85	<p>We werken over alle beleidsniveaus heen een langetermijnstrategie voor de industrie uit. Een sterke industrie is immers de ruggengraat van onze economie en dé motor van innovatieve vooruitgang. Dit vereist een aanpak op vlak van zowel arbeidsmarkt, fiscaliteit, onderwijs als innovatie en dat over de beleidsniveau's heen.</p> <p><i>We zetten het Vlaams Industrieform verder als structureel overlegforum tussen de Vlaamse publieke spelers en de sectorfederaties, waarbinnen wordt afgestemd over de industriële langetermijnvisie en de uitvoering er van. We kijken ook hoe er met andere overheden, zoals de federale overheid, kan worden samengewerkt. Op die manier maken we werk van een coherent en krachtig industriebeleid in ons land.</i></p>
86	<p>De verschillende regeringen van ons land tekenen een industrieel beleid - Industrial Deal - uit. Terwijl de klimaatverandering zich doorzet, staat tegelijkertijd onze Europese industrie onder stevige druk. Nochtans hebben we onze bedrijven nodig om de klimaatdoelstellingen mee te helpen realiseren. Alle regeringen moeten daarom samenwerken aan een Industrial Deal voor het hele land. <i>Dit bouwt onder meer voort op de Vlaamse Klimaatsprong en kadert in Europese beleidsinitiatieven zoals het Europese Green Industrial Plan met de Net Zero Industry Act en de Critical Raw Materials Act. We zorgen voor de juiste financieringsinstrumenten om de klimaattechnologieën bij onze bedrijven versneld ingang te laten vinden. Dit kan via zowel eenmalige investeringssteun als steun voor de operationele kosten onder de vorm van contracts for difference.</i></p>
87	<p>We zorgen ervoor dat we de energie-intensieve industrie hier kunnen houden om een robuuste basis te hebben voor de rest onze industrie. De hoge energieprijzen zijn een zware dobber voor onze energie-intensieve industrie. We moeten die hier houden, want het is de basis voor de rest van onze industrie. <i>Er moet dan ook dringend werk worden gemaakt van de uitvoering van de energienorm, met o.a. een korting op het transmissienettarief voor industriële elektriciteitsverbruikers. Maak een industrieel tarief voor de bedrijven ter vervanging van de huidige (meer)kosten op de factuur. We vragen wel om investeringen te blijven doen in de zero carbon strategie.</i></p>

Ruimte voor onderzoek en ontwikkeling

Nr	Resolutie
88	<p>Vlaanderen zit in de Europese top 5 van innovatieve topregio's. Met onze innovatieve bedrijven en het wereldniveau van onze kennisinstellingen, beschikken we over grote troeven om als regio internationaal het voortouw te nemen in de ontwikkeling en vermarkting van innovatieve oplossingen, nieuwe technologieën en toepassingen.</p>

89	<p>Nieuwe technologieën en innovatieve toepassingen moeten veel vlotter doorstromen naar en gebruikt worden door bedrijven en ondernemingen die niet zelf aan O&O doen. Ter ondersteuning verhogen we de investeringsaftrek voor transformatie-investeringen, zetten we na grondige evaluatie het clusterbeleid verder en sturen waar nodig bij opdat bedrijven en ondernemingen meer betrokken worden, en zorgen we voor vereenvoudiging zodat de weg naar kennisinstellingen en samenwerkingsakkoorden sneller wordt gevonden.</p>
90	<p>Meer investeringen in Onderzoek en Ontwikkeling. Onderzoek en ontwikkeling is een belangrijke motor voor onze economie. Bovendien zorgt het in combinatie met productie voor meer honkvaste tewerkstelling. We staan hier als land sterk in en mogen dit niet laten wegglijpen. Daarom moeten we meer investeren in onderzoek en ontwikkeling. <i>We moeten evolueren naar de 1%-norm in overheidsinvesteringen in Onderzoek & Ontwikkeling. Private investeringen in O&O houden we op peil door het behoud van de korting op bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, en door de uitbreiding van de tax shelter naar innovatieve bedrijven. We verzekeren het evenwicht tussen enerzijds een zekere sturing op prioritaire thema's en strategische sectoren, en anderzijds behouden van voldoende ruimte voor de zogenaamde bottom-upkanalen voor financiering van vrij onderzoek door bedrijven en onderzoekers - en waarbij de federale fiscale voordelen voor deze laatste behouden blijven.</i> Zo blijven we bij de top van de wereld in dit domein.</p>
91	<p>Investerings in Onderzoek & Ontwikkeling moeten zich ook in onze reële economie vertalen. Als we onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën kunnen combineren met de commerciële toepassing ervan in ons land, kunnen we nog meer jobs en welvaart hier houden. Daarom moeten we ook in de latere fases van de ontwikkeling ondersteunen. <i>We zetten een demonstratiefonds op om piloot- en demoprojecten te financieren in het kader van de groene en digitale transitie. We helpen die nieuwe technologieën verspreiden door synergie tussen bedrijven, universiteiten en kenniscentra te versterken. Dat kan door testinfrastructuur ter beschikking te stellen in clusters en alle clusters en stakeholders bijeen te brengen zoals bij het Vlaams industrieforum. Ook kleine ondernemingen moeten ook toegang hebben tot industriële clusters. We voeren kortingen op de bedrijfsvoorheffing in voor kennisverspreiders tewerkgesteld bij die collectieve centra om dit te ondersteunen.</i> Zo verankeren we alle welvaart en opportuniteiten van onderzoek en ontwikkeling in ons land.</p>
92	<p>We investeren in fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Geen innovatie en vooruitgang zonder fundamenteel wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten en de wetenschappelijke instellingen. <i>We versterken de financiering maar behouden het competitief model als basisprincipe hiervoor.</i></p>

93	Verdere investeringen zijn noodzakelijk in de onderzoekinfrastructuur. Gezien de economische en maatschappelijke return on investment groot is, is het noodzakelijk om een langetermijninvesteringsplan op te maken, met een duidelijk meerjarig en recurrent financieringsplan daaraan gekoppeld. Dit gebeurt in samenspraak met de bedrijven en de onderzoeksinstituten.
94	We passen op met het vooraf overreguleren van nieuwe technologieën zoals AI en focussen enkel op echt misbruik. Het is van cruciaal belang dat we innovatie omarmen en de potentie van nieuwe technologieën, zoals kunstmatige intelligentie, niet belemmeren door ze te snel en te streng te reguleren. Echte vooruitgang ontstaat wanneer we ruimte laten voor experimenten en ontwikkeling, zonder onnodige beperkingen. Het is onze verantwoordelijkheid om een evenwicht te vinden tussen het stimuleren van innovatie en het beschermen tegen misbruik. <i>Daarom focussen we op het voorkomen en aanpakken van specifieke vormen van misbruik, zonder de brede toepassing en ontwikkeling van AI technologieën te hinderen.</i>
95	We investeren in publiek-private samenwerkingen om AI technologieën sneller in te brengen in onze (digitale) samenleving. Hierbij is het belangrijk dat de overheid als facilitator speelt om de verschillende actoren zoals onderwijs, onderzoeksinstituten, kmo's en grote bedrijven samen te brengen. De overheid dient deling van kennis, infrastructuur en werkmiddelen tussen actoren te stimuleren zodat Vlaanderen tot de beste Europese AI-regio's behoort. Nederland zet hier momenteel veel harder op in dan Vlaanderen. Meer inzetten op die publiek-private samenwerking is overigens één van de speerpunten in het beleid dat de EU als regio over AI wenst uit te dragen.

Thema 3: Succes doen respecteren

We hebben de afgelopen jaren sterk ingezet op het bestrijden van de (internationale) fiscale fraude en belastingontwijking. Terecht. Dit was nodig om er voor te zorgen dat alle ondernemingen hun eerlijke bijdrage leveren en er een gelijk speelveld werd gegarandeerd tussen grote multinationals en lokale kmo's.

De toegenomen slagkracht van de fiscus lijkt echter ongewilde neveneffecten te hebben. Bij vele belastingplichtigen leeft het gevoel dat er een cultuur van wantrouwen is ontstaan. De perceptie bestaat dat iedere belastingplichtige als een potentiële fraudeur wordt benaderd. Vergissingen of vergetelheden worden meteen bestraft, hoewel die gelet op de complexiteit van onze fiscaliteit niet onlogisch zijn. Dat de fiscus minder bereikbaar is geworden, helpt ook niet.

Het is belangrijk dat dat vertrouwen opnieuw wordt hersteld, zodat burgers en bedrijven weer kunnen rekenen op rechtszekerheid. Burgers verdienen een vast aanspreekpunt en

de garantie van bindende antwoorden, waardoor ze inzicht en controle hebben over hun fiscale zaken.

Rechten belastingbetaler en spaarder

Nr	Resolutie
96	<p>We versterken de rechten van de belastingplichtige. De strijd tegen fiscale fraude is de afgelopen jaren - terecht - opgevoerd. De fiscus heeft er heel wat wapens bij gekregen in haar arsenaal. Alleen is de slinger te ver doorgeslagen. De fiscus kreeg een bazooka en de belastingplichtige een paraplu om zich ertegen te verdedigen. We moeten dat evenwicht herstellen zodat onze burgers en bedrijven opnieuw rechtszekerheid krijgen. <i>Om die reden moet het charter van de belastingplichtige herzien worden en moet er een gedragscode bij de fiscus komen. De bereikbaarheid moet verbeteren door een vast aanspreekpunt en vaste accountmanagers, die hen ook bindende en volledige zekerheid kunnen geven over hoe iets behandeld wordt. Belastingplichtigen moeten de status van het onderzoek tegen hen kunnen raadplegen. Controles moeten binnen een aanvaardbare en voorzienbare termijn afgehandeld worden. Als een belastingplichtige 6 maanden niets meer hoort van de fiscus, mag hij ervan uitgaan dat zijn zaak is afgesloten. Bij vergissingen te goeder trouw moet de ambtenaar kunnen afzien van een boete of verhoging.</i> Op die manier geven we belastingbetalers het respect dat ze verdienen.</p>
97	<p>We herstellen de vrije (beleggings)keuze van de spaarder. Niet langer de taxatie, maar de mate van bereidheid om risico's te nemen moet de beleggingskeuze van de spaarder bepalen. <i>We maken komaf met aparte vrijstellingen en gaan voor één duidelijk vrijgesteld bedrag van 1.800 euro per belegger. Op die manier kan de spaarder vrij kiezen voor welk bedrag, op welke termijn en onder welke voorwaarden die zijn geld wil parkeren.</i> Beleggers die risico's durven nemen worden hierdoor ook niet langer fiscaal afgestraft.</p>

Erfenissen

Nr	Resolutie
98	We verlagen de belastingen op verdriet. Onze economie groeit dankzij mensen die iets willen opbouwen, niet alleen voor zichzelf maar ook voor hun kinderen, voor volgende generaties. Als je erfenissen zwaar belast, dan neem je een van de meest fundamentele menselijke impulsen weg. Daarom moeten we die minder belasten, ook omdat er ooit al belastingen op betaald zijn. Een paar concrete stappen daartoe: We schaffen alle erfbelastingen tussen partners en echtgenoten volledig af. Handen af van wat je samen hebt opgebouwd. Daarnaast maken we ook komaf onrechtvaardige verschillen in tarieven tussen de verschillende categorieën van erfgenamen. Zo beslissen mensen zelf vrij aan wie ze nalaten, zonder dat de overheid de éne of andere keuze zwaarder of lichter belast. De verschillen in tarieven zijn momenteel vooral voor singles nadelig. Schijven en tarieven worden voortaan altijd op de afzonderlijke erfdelen toegepast, niet op de globalisatie. De grensbedragen van de schijven worden ook jaarlijks geïndexeerd. Zo maken we onze erfenisbelasting rechtvaardiger én moderner.
99	We maken de erfenisadministratie eenvoudiger. De erfbelastingaangifte is een complexe aangelegenheid. Te veel mensen krijgen een boete omdat ze zich vergist hebben of dat ze niet of moeilijk kunnen bewijzen dat een bepaald goed niet meer deel uitmaakt van de nalatenschap. Eenvoud werkt. <i>De overheid moet de informatie die ze zelf heeft, zelf aanleveren. De periode van drie jaar voor het overlijden, waarbinnen verkregen lichamelijke goederen ook geacht worden in de nalatenschap te zitten, wordt afgeschaft.</i> We besparen erfgenamen dus een hoop administratieve rompslomp en eindeloze pijnlijke betwistingen met de administratie.

Thema 4: Woningaanbod doen stijgen

Voor liberalen is eigendom een cruciale factor om hogerop te geraken in het leven. Een eigen woning is namelijk een sterke bescherming in mindere tijden en laat je toe iets op te bouwen voor jezelf en voor toekomstige generaties. Ook kunnen huren is belangrijk om op eigen benen te staan. Wie werkt moet in ons land in staat zijn om een kwalitatieve woning te huren.

Wij willen daarom dat iedereen die werkt of gewerkt heeft, dus ook jongeren en alleenstaanden, een eigen betaalbare woning kan verwerven. Dat kan alleen maar als het aanbod stijgt. Dat lukt alleen als we de regels versoepelen.

Tegelijk moeten woningen meer energiezuiniger worden en dus geen zware facturen opleveren. En mensen vrijer kunnen kiezen hoe ze wonen en met wie ze wonen.

Meer eenvoud, efficiëntie en focus

Nr	Resolutie
100	<p>We stellen voor om de huidige complexe bestemmingsplannen te vervangen door twee duidelijke categorieën: ‘Dynamische Ruimte’ en ‘Open Ruimte’. Er zijn meer dan 200 bestaande bestemmingen, elk met hun eigen regels. <i>We vervangen die door een simpeler, meer gestroomlijnd systeem. Lokale overheden krijgen de vrijheid om binnen deze twee categorieën vergunningen te verlenen. De nadruk ligt hierbij op wat niet kan in plaats van een uitgebreide lijst van beperkende voorwaarden. Dit biedt meer flexibiliteit en duidelijkheid binnen de vergunningverlening.</i></p>
101	<p>Alle vergunningen worden getoetst aan kernkwaliteiten. Het gaat dan om zaken zoals groenblauwe dooradering, klimaatbestendigheid en toegankelijkheid, zoals omschreven in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Deze kernkwaliteiten zijn dynamisch en kunnen evolueren om relevant te blijven.</p>
102	<p>Vlotter vergunnen en meer melden dankzij een wijkvergunning. Een vergunning krijgen moet gemakkelijker gaan en er moet meer via melding kunnen gebeuren. <i>In sommige gebieden of voor specifieke, simpele bouwprojecten (die het lokaal bestuur afbakent) kan aanvullend net een zeer specifiek vergunningskader worden ontwikkeld: van zodra men hieraan voldoet, is men quasi zeker dat er een vergunning zal verkregen worden. We noemen dit een wijkvergunning. Denk aan eenvoudige verkavelingen of een gebied dat beperkte alternatieve mogelijkheden toelaat. Basiscriteria (gebaseerd op de kernkwaliteiten) zoals het beeld, de diepte en het aantal bouwlagen worden a priori bepaald. Op deze plekken volstaat een melding. Binnen die wijkvergunning wordt er altijd gekeken naar hoe er extra kwalitatieve wooneenheden kunnen bijgecreëerd worden.</i></p>
103	<p>We richten ons op slimme en toekomstgerichte kernverdichting. We erkennen de noodzaak om efficiënter gebruik te maken van de bestaande ruimte, terwijl we ook anticiperen op toekomstige ontwikkelingen en behoeften. <i>Verdichting op maat door meer bebouwing op dezelfde oppervlakte, slimme en multifunctionele gebouwen en toekomstbestendige infrastructuur.</i></p>

104	<p>We zetten in op het stimuleren van verdichting op de juiste locaties en het tegengaan van verspreide bebouwing. Te veel open ruimte gaat verloren door het feit dat er in het verleden zowat overal gebouwd is. We moeten meer op de juiste plaatsen verdichten en verder verspreide bebouwing tegengaan. <i>Dat kan door een strategisch beleid dat eigenaars van slechtgelegen gronden compenseert en ontwikkeling concentreert op geschikte locaties. We voeren een systeem in waarbij ontwikkelingsrechten verhandelbaar zijn. Eigenaars kunnen deze rechten kopen om bijvoorbeeld hoger te bouwen en passen een omgekeerde logica toe bij het opleggen van een stedenbouwkundige last wegens het bouwen met een te lage densiteit.</i></p>
105	<p>Zet in op technologische innovatie om vergunningverlening te versnellen. Het duurt vandaag te lang voor een vergunning. Er is vaak ook een personeelstekort om het vele werk aan te kunnen. <i>Al kan worden gebruikt om het vergunningenproces te stroomlijnen, gegevens te analyseren en besluitvorming te verbeteren.</i> Het kan helpen bij het versnellen van beoordelingen, het identificeren van patronen en het verbeteren van nauwkeurigheid in vergunningsbeslissingen.</p>
106	<p>Werk met een voorlopig besluit vóór start openbaar onderzoek. Het uitgangspunt is dat de vergunningverlenende overheid op basis van alle beschikbare informatie (aanvraag, adviezen instanties en omgevingsambtenaar) een voorlopig besluit neemt. Op basis van dit voorlopig besluit kan het betrokken publiek op een beter geïnformeerde manier beslissen om al dan niet een bezwaar in te dienen.</p>
107	<p>Adviezen bij omgevingsvergunningaanvragen mogen enkel nog richtinggevend zijn. Aanvragen worden aan heel wat adviezen onderworpen van verschillende adviesinstanties, die activiteiten ontwikkelt op het vlak van energie, leefmilieu, waterbeleid, landbouw, landinrichting, natuurbeschoud, ruimtelijke ordening, veiligheid of mobiliteit. Een negatief advies -lees: de aanvraag moet geweigerd worden op basis van dit advies- van een adviesinstantie maakt het moeilijk voor vergunningverlenende overheden om aan belangenafweging te kunnen doen, onder andere omdat hoewel niet-bindend, dergelijke negatieve adviezen vaak zo zijn opgesteld dat er zelfs gemotiveerd nauwelijks kan van worden afgeweken.</p>

108	We pakken de stagnatie bij de ontwikkeling van grotere projecten aan, vooral in geval van leegstaande of verouderde sites en zogenaamde ‘stadskankers’. De projectontwikkeling wordt gehinderd door eigenaars die niet bereid zijn om te verkopen of renoveren. Om dit probleem aan te pakken, stellen we een specifieke regulering voor binnen afgebakende kerngebieden, in grote lijnen naar analogie met het instrument van de brownfieldconvenant. We leggen daarvoor de voorwaarden en procedure vast in een decreet. Het moet gaan over stadskankers of verkrotting in kerngebieden. We proberen eerst alle stakeholders (eigenaars, ontwikkelaars, lokale overheid) aan de tafel te brengen met een intendant om te zoeken naar oplossingen zoals verkoop, eigendomswissel, ... Als alles anders is geprobeerd maken we het mogelijk voor projectontwikkelaars om na akkoord van de lokale overheid via onteigening toch over te gaan tot ontwikkeling, als ze minimaal 80% van de site in eigendom hebben. De eigenaars worden aan 100% vergoed.
109	We pakken dilatoire procedures voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen aan door de introductie van de exceptie van het kennelijk roekeloos geding. Partijen die kennelijk ongegronde beroepsprocedures starten, kunnen aansprakelijk gesteld worden voor de geleden schade van de tegenpartij.
110	De wildgroei aan attesten bij vastgoedtransacties moet een halt toegeroepen worden. Er moet een optimalisering en centralisering van certificaten en attesten komen. Daarnaast moeten de wettelijke termijnen in de voorbereidingsfase van een vastgoedtransactie korter.
111	We voeren een strijd tegen ruimteverspilling door in te zetten op multifunctioneel ruimte gebruiken. Vandaag wordt veel te veel van de ruimte boven of onder een gebouw verspild. <i>We benutten alle mogelijkheden voor verdichting op maat van een gebied of wijk: meer bebouwing toelaten op dezelfde oppervlakte, slim omgaan met dezelfde ruimte.</i>
112	Natuurbescherming en natuurherstel moet rekening houden met de Vlaamse context. Er is binnen het ruimtelijk versnipperd Vlaanderen nood aan een flexibeler kader om aan natuurbescherming en natuurherstel te kunnen doen, rekening houdend met socio-economische overwegingen en met de klimaatverandering: Het is essentieel dat Europa rekening houdt met dichtbevolkte, economisch welvarende en ruimtelijk en functioneel dense regio's zoals Vlaanderen, bijvoorbeeld bij de Natuurherstelwet.

Eigenaars, kopers, huurders helpen

Nr	Resolutie
113	<p>We hervormen en verlagen de woonstbelastingen. Een eigen woning is nog steeds een droom van vele Vlamingen. Belastingen maken de aankoop en het bezit van een woning echter een pak duurder. We moeten daarom die belastingen hervormen én verlagen. <i>We bekijken in overleg met de sector om de notariskosten verder te verlagen. We schrappen de registratierechten bij aankoop van de woning die je zelf gaat bewonen. En als je voor de aankoop van die woning een lening afsluit, betaal je niet langer het federale hypotheekrecht van 0,3% noch het regionale recht op hypotheekvestiging van 1%.</i></p>
114	<p>De miserietaks op relatiebreuken wordt afgeschaft en discriminaties worden weggewerkt. Niet elke relatie is voor de eeuwigheid. Als je samen een huis hebt, moet de partner die het huis overneemt een verdeelrecht betalen van 1% of 2,5%, afhankelijk of je getrouwd bent, wettelijk of feitelijk samenwonend. Een belasting op scheiden die nog meer doet lijden, die we eigenlijk niet meer kunnen rechtvaardigen en niet meer overeenkomt met de realiteit van vandaag. <i>We schaffen het verdeelrecht af: we willen een gelijke fiscale behandeling van koppels, zowel gehuwden als samenwonenden. Door het verdeelrecht af te schaffen maken we het ook makkelijker voor erfgenamen die samen een onroerend goed erven en die een einde willen maken aan de gedwongen onverdeeldheid. We maken een einde aan discriminaties zoals bij sommige inbrengen in een gemeenschappelijk vermogen, waar echtgenoten 50 euro moeten betalen, terwijl samenwonenden zich aan een aanslagbiljet van duizenden euro's mogen verwachten.</i></p>
115	<p>We maken huren betaalbaarder, specifiek gericht op mensen die werken of actief werk zoeken. We erkennen dat de huurmarkt voor veel mensen een grote financiële uitdaging vormt. <i>Ons doel is om hen te ondersteunen door de toegang tot huurpremies of huursubsidies te verbeteren.</i></p>
116	<p>We vergroten de toegang tot de koop- en huurmarkt, in het bijzonder voor jongeren en alleenstaanden. Dit doen we door bijkomende kosten en belastingen te verlagen, 100%-Woonleningen te faciliteren, in te zetten op slimme financieringsvormen zoals het hamsterhuren en de capaciteit van het Vlaams Woningfonds uit te breiden. We zorgen ervoor dat bij nieuwbouwkopers de btw op 10 jaar kunnen afbetalen in plaats van 1 keer.</p>
117	<p>Iedereen heeft een gelijke kans op de huurmarkt. <i>Om gelijke kansen te waarborgen voor iedereen, zetten we in op praktijktesten op de huurmarkt.</i> Eventuele discriminatie kan zo objectief in kaart worden gebracht. Het zal niet alleen zorgen om dit aan te pakken in individuele gevallen, maar ook om bewustwording te creëren over de gevolgen van discriminatie voor onze samenleving.</p>

Wonen hoe je wil en met wie je wil

Nr	Resolutie
118	<p>We streven naar een inclusieve aanpak die verschillende leefstijlen ondersteunt door flexibele woonvormen te faciliteren. Kinderen die voor hun ouders willen zorgen, grootouders die kleinkinderen in huis nemen, jongeren die willen samenwonen, mensen die willen woningdelen, een groep gepensioneerden die willen samenwonen in plaats van naar een woonzorgcentrum te gaan... Zij worden geconfronteerd met fiscale nadelen of komen in de problemen als iemand uitkeringstrekkend wordt. <i>We werken de regelgevende drempels hierrond weg.</i></p>
119	<p>We versoepelen ruimtelijke regelgeving om nieuwe types woningen te faciliteren. In een sterk verstedelijkt Vlaanderen zoeken steeds meer (divers samengestelde en eenpersoons-) huishoudens een betaalbare woning op hun maat. <i>We creëren meer woonentiteiten binnen het bestaande ruimtebeslag door bouwregels te versoepelen en dus meer toe te laten. We faciliteren modulaire woongelegenheden, zodat woningen uitgebreid of verkleind kunnen worden naargelang de gezinssamenstelling en zodat ze aangepast kunnen worden om op latere leeftijd in te blijven wonen. Concreet maken we het ook eenvoudiger om in de hoogte te bouwen, bestaande gebouwen op te splitsen en woningen te delen. Het ruimtelijk beleid moet ook kleinere woningeenheden faciliteren. We zorgen ervoor dat onbenutte ruimtes zoveel en zo eenvoudig mogelijk kunnen worden gebruikt (wonen boven handelspanden enz.). Net zoals we voor het zorgwonen gedaan hebben, zorgen we eveneens voor een laagdrempelig regelgevend kader voor co-housing, tiny houses, tijdelijke wooncontainers, enz. We bieden hiervoor meer beleidsruimte en de bijbehorende middelen aan de lokale besturen. Er is ook nood aan het creatief kunnen omgaan met grondeigendom. Bv. alternatieve vormen van recht van opstal, waarbij je kan bouwen zonder eigenaar te zijn van de grond.</i></p>

Hulp bij renovatie

Nr	Resolutie
120	<p>De overheid moet ondersteuning bieden voor de realisatie van een duurzaam en energiezuinig woonpatrimonium. Het verplichten van energie-efficiëntie zonder passende ondersteuning voor de burgers is onrealistisch. Daarom stellen we voor om burgers actief te ondersteunen bij het behalen van een energielabel A tegen 2050. Dit doen we door de MijnVerbouwLening opnieuw renteloos te maken, de verhoogde MijnVerbouwpremies te bestendigen en in te zetten op het model van Energie Service Companies (ESCO), waarbij burgers de renovatiekosten kunnen dekken door de energiebesparingen die uit de investeringen komen.</p>

121	We stellen voor om burgers te ontzorgen bij renovatieprojecten door het stimuleren van innovatieve bussinesmodellen zoals het Pandschap. Zo helpen we burgers die geen tijd en/of expertise hebben binnen renovatie. We stimuleren wijkrenovaties, waarbij renovatiemanagers hele wijken onder handen nemen via raamcontracten. Energiehuizen, die onder onze impuls extra geld hebben gekregen deze legislatuur, zijn de one-stop-shop voor burgers die willen renoveren op vlak van advies, ontzorging en begeleiding.
-----	---

Thema 5: Ons land doen bewegen

Iedereen moet zich vlot en veilig kunnen verplaatsen. Niet alleen toegankelijkheid en klantvriendelijkheid, ook innovatie en duurzaamheid staan centraal in ons mobiliteitsbeleid.

Als we een meer performant openbaarvervoersysteem willen, moeten we de markt daarom openstellen voor private spelers. Dit verhoogt de concurrentie en verbetert zowel het aanbod als de kwaliteit van het openbaar vervoer.

Ook combimobiliteit wordt de ruggengraat van ons mobiliteitsbeleid. Je kan niet tot in de kleinste steeg een bus, laat staan een tram of trein laten rijden. Daarom geven we (deel)steps, auto's, fietsen, taxi's alle ruimte. Alles wat ons laat bewegen tussen woning, werk en vrije tijd stemmen we op elkaar af.

Door de ogen van een kind

Nr	Resolutie
122	In 2040 is onze woon- en leefruimte ingericht volgens de kindnorm. We moeten leren kijken naar de omgeving door de ogen van een kind. Als het voor hen veilig is, dan is het pas echt veilig. <i>Tegen 2040 zullen kinderen vanaf 8 jaar zich autonoom kunnen verplaatsen in het verkeer. Ouders sturen hun kinderen met een gerust hart met de fiets of te voet naar school. Dit doen we door onze woon- en leefruimte maximaal in te richten zodat verplaatsingen van en naar basisbehoeften veilig en aangenaam kunnen gebeuren. Het model van de 15-minutenstad is hiervoor de oplossing en zorgt met een toegankelijkheidstoets voor een betere bereikbaarheid en toegankelijkheid van essentiële functies.</i>
123	Fietzers en voetgangers moeten veilig zijn in het verkeer. Ten laatste tegen 2040 brengen we het aantal fiets- en voetgangersdoden op de Vlaamse wegen terug naar nul. <i>Dat doen we door actieve weggebruikers centraal te stellen in het mobiliteits- en verkeersveiligheidsbeleid.</i>

Collectief vervoer

Nr	Resolutie
124	<p>Ons openbaarvervoersysteem moet performanter, onder meer door de komst van meer private spelers. Openbaar vervoer wordt steeds belangrijker om ergens te geraken. Ons openbaar vervoer kan en moet dus beter. <i>We doen dat onder andere door de markt open te stellen voor private spelers. Dat geldt voor zowel de NMBS als de regionale vervoersmaatschappijen. De NMBS heeft in 2023 een direct award verkregen om het binnenlands personenvervoer per spoor uit te voeren voor de periode 2023-2033. Volgens de Europese regels is dit de laatste keer dat een onderhandse gunning mogelijk is. Dit betekent dat vanaf 2033 concurrentie op het spoor mogelijk is, ook voor binnenlandse treinen. Bij De Lijn schakelen we meer onderaannemers in.</i> Private spelers verhogen de concurrentie en verbeteren dus het aanbod en de kwaliteit van het openbaar vervoer.</p>
125	<p>Openbaar vervoer als aantrekkelijk alternatief voor de auto. Ons doel is duidelijk: het openbaar vervoer moet een volwaardig en competitief alternatief worden voor de auto. Om dit te realiseren, is het essentieel dat we de doorstroming van bussen en trams verbeteren. <i>Dit doen we door het aanleggen van vrije busbanen en het slim aansturen van verkeerslichten op routes waar het openbaar vervoer rijdt.</i> Zo zorgen we ervoor dat bussen en trams niet langer vastzitten in hetzelfde verkeer als auto's en wordt de reistijd aanzienlijk verkort.</p>
126	<p>Combimobiliteit helpt om de laatste kilometer te overbruggen. Je kan niet tot in de kleinste steeg een bus, laat staan een tram of trein laten rijden. We hebben nood aan gerichte oplossingen om die laatste kilometer of zelfs meter te overbruggen. <i>We geven combimobiliteit alle ruimte. Deelfietsen, deelauto's, taxi's,...: alles wat ons laat bewegen tussen woning, werk en recreatie moet op elkaar worden afgestemd.</i></p>
127	<p>Jongeren moeten zich vrij kunnen bewegen. Jongeren moet je de vrijheid geven om zich onafhankelijk te verplaatsen. Openbaar vervoer is daar de cruciale factor in aangezien autorijden er nog niet in zit. <i>We trekken de leeftijd voor gratis openbaar vervoer op naar 16 jaar, ongeveer de leeftijd dat je een weekendjob kan beginnen doen.</i> Daarna zijn er nog steeds de bestaande goedkopere tarieven.</p>

128	<p>We zorgen voor nachtelijk openbaar vervoer tussen en binnen de grootste steden van ons land. Steeds meer mensen, en vooral jongeren rekenen op het openbaar vervoer, ook wanneer het wat later op de avond is. Vandaag is het geen evidentie om iets na middernacht nog thuis te geraken met openbaar vervoer. Dat zorgt soms voor onveilige situaties. We willen dat iedereen veilig thuis geraakt, ook 's nachts. <i>Daarom zorgen we ervoor dat er tussen de grootste steden van ons land met een zekere regelmaat nachttreinen rijden. Op het kernnet van die steden zou er 's nachts eveneens nog openbaar vervoer beschikbaar moeten zijn.</i> Dit draagt bij aan de veiligheid van jongeren maar geeft hen vooral meer vrijheid en mogelijkheden om hun sociale leven in te richten.</p>
129	<p>We ontwikkelen een globale gedegen toekomstvisie over ons spoornet waarbij we duidelijke keuzes durven maken. Om van de trein een kwaliteitsvol alternatief voor de dagdagelijkse files te maken is er iets anders nodig dan steeds meer budget voor meer van hetzelfde. <i>We hebben een grondige hervorming van ons spoornetwerk nodig. Een hervorming naar Nederlands model waarbij frequente en snelle IC-verbindingen de basis vormen en waarbij er op open manier wordt gekeken hoe de andere verbindingen best georganiseerd worden.</i></p>
130	<p>Intercityverbindingen moeten de grote steden op een vlotte en comfortabele manier met elkaar verbinden. Op de belangrijkste verbindingen moet je zelfs niet kijken wanneer je een trein hebt. Duidelijkheid, frequentie en betrouwbaarheid zijn hierbij de basis. <i>IC-verbindingen zouden dan ook steeds dezelfde herkomst en bestemming moeten hebben en minimaal volgens een halfuurfrequentie moeten rijden. Op de belangrijkste verbindingen (Antwerpen-Brussel, Brussel-Gent, Antwerpen-Gent en Brussel-Leuven, Brugge-Gent, Brussel-Hasselt) zou er zelfs elke 10 minuten gereden moeten worden.</i> Bij zulke hoge frequenties is de wachttijd voor reizigers minimaal en is het nauwelijks nodig om op voorhand de dienstregeling te checken. Spoorboekloos rijden heet dat. Het lijkt verstandig dat de NMBS als nationale maatschappij dit IC-netwerk uitbaat. Dit kan later ook een private partner worden wanneer in 2033 concurrentie op het spoor mogelijk wordt.</p>
131	<p>De regionale en voorstadstreinen kunnen beter binnen regionale concessies worden uitgebaat. De trein biedt nooit een oplossing van deur tot deur, maar is altijd onderdeel van een vervoersketen. Het S-aanbod rond Antwerpen of de regionale lijnen in Limburg kunnen zo veel beter aansluiten bij het bus- en tramnetwerk. Denk hierbij aan de Vlaamse vervoerregio's. <i>Daarom dat regionale en voorstadstreinen beter binnen regionale concessies kunnen uitgebaat worden De uitbating van deze regionale concessies kan gebeuren door de NMBS, maar evengoed door de regionale vervoersmaatschappijen of private spoorwegoperators (vb. Arriva).</i></p>

132	<p>We laten stations en stationsbuurten herleven door private partners kansen te geven. Stationsgebouwen zijn buiten de piekmomenten vaak desolate plekken. De aanwezigheid van spoorwegpersoneel is stelselmatig afgebouwd. Dat is ook logisch, aangezien er veel goede alternatieven voorhanden zijn voor de ticketverkoop. De sluiting van loketten of de inperking van de openingsuren ervan heeft vaak tot gevolg dat ook de wachtruimte en de toiletten niet meer toegankelijk zijn voor reizigers. Nochtans zijn stationsgebouwen vaak goedgelegen en commercieel interessante locaties. <i>Stationsconcessies kunnen hiervoor dan ook een oplossing bieden. Een private partner baat dan het station uit en staat in voor het openhouden en het onderhoud van wachtruimte en toiletten en de verkoop van een beperkt aantal vervoersbewijzen (standaard tickets en passes) en kan daarnaast een commerciële activiteit in het station realiseren. Denk aan een horecazaak, een winkel of zelfs een wasserij waar je na de werkdag gewoon je propere was kan ophalen als je aankomt met de trein.</i> Op deze manier worden de stations beter onderhouden en wordt de dienstverlening aan de reiziger gevoelig verbeterd.</p>
133	<p>Stations zijn steeds uitgerust met veilige fietsparkings. Stationsparkings op autogerichte locaties moeten in regel dan ook gratis zijn voor treinreizigers. Zeker in meer landelijke gebieden zijn de auto en trein enorm complementair. <i>Naast de aansluiting op andere OV-netwerken is het dus ook belangrijk om sterk in te zetten op vlotte fietsverbindingen en parkings.</i></p>

Fietsen

Nr	Resolutie
134	<p>We zorgen ervoor dat de fiets het vanzelfsprekend vervoersmiddel is, in het bijzonder op korte afstanden. De fiets is één van de belangrijkste oplossingen voor onze mobiliteitsknoop. Hoe meer mensen we op de fiets krijgen, hoe vlotter Vlaanderen beweegt. De historische lijst gevaarlijke punten werd deze legislatuur al weggewerkt. <i>Opdat zo veel mogelijk mensen hiervan gebruik maken moeten fietspaden en fietsroutes veiliger, maken we gebruik van dynamische lijst van gevaarlijke punten, die ook worden weggewerkt, en zetten we in op intelligente verkeerslichten om een zo vlot en veilig mogelijke doorstroom te realiseren.</i></p>

135	<p>Fietspaden upgraden voor optimaal comfort en veiligheid. Fietsen staat centraal in onze visie op duurzame mobiliteit en levenskwaliteit. Het verbeteren van fietscomfort en veiligheid door het aanpassen van onze fietspaden is hierbij cruciaal. Fietspaden moeten mee-evolueren met de hedendaagse fietscultuur, die gekenmerkt wordt door een diversiteit aan fietsen en een toename in fietsgebruik. De huidige smalle en soms hobbelige paden voldoen niet meer aan de eisen van de moderne fietser. Daarom is een radicale hervorming nodig. <i>We gaan voor fietspaden die breder en comfortabeler zijn, zodat elke fietser, van jong tot oud en van recreatief tot professioneel, zich veilig voelt op de weg.</i> Dat stimuleert fietsgebruik verder.</p>
136	<p>Sneller missing links in fietsnetwerken aanpakken door meldingsplicht in plaats van vergunningsplicht. Het wegwerken van missing links in onze fietsinfrastructuur is essentieel om fietsen aantrekkelijker, veiliger en comfortabeler te maken. Als we hier te lang mee wachten, lopen we het risico dat fietsers geconfronteerd blijven met onveilige en onpraktische routes, wat hen kan ontmoedigen om de fiets te nemen. Het is tijd voor actie. <i>We vereenvoudigen de procedures door de aanleg van essentiële fietspaden vrij te stellen van de vergunningsplicht, met behoud van enkel een meldingsplicht. Natuurbescherming krijgt niet automatisch voorrang op veilige fietsverbindingen.</i> Dit respecteert uiteraard wel de eigendom van burgers.</p>
137	<p>Fietsnelwegen tussen alle steden en gemeenten groter dan 50.000 inwoners. Fietssnelwegen zijn een succes en worden steeds meer gebruikt. <i>Vlaanderen moet tegen 2030 (alle) centrumsteden met volwaardige fietssnelwegen hebben verbonden. We werken tegen dan ook alle zwarte punten weg. Onze centrumsteden moeten voorlopers worden in Europa inzake fietsgebruik.</i> Duurzame mobiliteit komt centraal te staan.</p>
138	<p>Fietsdiefstallen pakken we aan met slimme lokfietsen. Fietsen moet we aanmoedigen, daarom is het belangrijk dat we fietsdiefstal een halt toeroepen. Nu blijven te veel gestolen fietsen onvindbaar. Zonder actie, geven we dieven vrij spel en haken er fietsers af. Daarom zeggen we: genoeg is genoeg. <i>Door lokfietsen in te zetten, slim uitgerust met een GPS-tracker, sporen we fietsdieven en bendes effectief op.</i> Zo zorgen we ervoor dat fietsen aantrekkelijk blijft, zonder de angst je fiets te verliezen. Zo dalen het aantal fietsdiefstallen en bezorgen we meer fietsen terug aan hun eigenaar.</p>

Autorijden

Nr	Resolutie
139	<p>We gebruiken data om het verkeer vlotter en veiliger te maken. Er is enorm veel data die gecapteerd wordt via camera's, gps- en verkeersmanagementsystemen. Die data blijft vandaag nog wat te onbenut, terwijl die net voor veel oplossingen zouden kunnen zorgen. <i>Data worden geanonimiseerd en publiek geopend om innovatieve verkeerstoepassingen te bevorderen. Hierbij moet rekening worden gehouden met steeds evoluerende toepassingen die een inbreuk op de privacy kunnen betekenen.</i></p>
140	<p>Vlotte doorstroming garanderen met slimme verkeerslichtentechnologie. Vlotte doorstroming in het verkeer is een prioriteit. De sleutel tot succes ligt in het gebruik van slimme technologieën. Daarom stellen we voor dat we bij de aanleg van elk nieuw kruispunt gebruik maken van slimme verkeerslichten die verbonden zijn met een computernetwerk. Dit zorgt niet alleen voor een efficiëntere doorstroming van het verkeer, maar biedt ook mogelijkheden voor gerichte sturing op basis van real-time verkeersinformatie. <i>Elk nieuw of vernieuwd verkeerslicht zal een slim verkeerslicht zijn, gekoppeld aan een netwerk dat ons toelaat het verkeer dynamisch en efficiënt te beheren.</i> Hiermee verminderen we verkeersopstoppingen en komen we allemaal sneller en veiliger op onze bestemming aan.</p>
141	<p>We geven zelfrijdende wagens en andere voertuigen alle kansen. Zelfrijdende wagens en andere zelfrijdende voertuigen zijn de toekomst. We omarmen de autonome vervoersrevolutie en verbeteren zo onze mobiliteit. <i>Als overheid zorgen we ervoor dat zelfrijdende wagens hier snel op de baan kunnen komen. Hiervoor hervormen we onze wetgeving, zorgen we dat onze wegen aangepast worden en stimuleren we de communicatie tussen de voertuigen zodat onze vervoerstromen zich automatisch op elkaar afstemmen. We willen pionier zijn in testen op de openbare weg. De Taskforce Autonoom Vervoer leidt dit in goede banen.</i> Alles wat daaraan voldoet mag zonder meer autonoom rijden. Ons goederenvervoer moet tegen 2040 autonoom, duurzaam, multimodaal en intelligent zijn.</p>
142	<p>Snelheidslimieten op alle ringwegen en filegevoelige snelwegen worden variabel. Onze snel- en ringwegen slikken veel verkeer en zijn daardoor filegevoelig. En hoewel snelwegen onze veiligste wegen blijven, zijn zij ook gevoelig voor incidenten. <i>In functie van de verkeersdrukke, de weersomstandigheden en het ogenblik van de dag kan in real time een geschikte maximumsnelheid worden opgelegd.</i> Dergelijke variabele systemen kunnen ook op meer begrip en een betere naleving rekenen dan statische snelheidsregimes.</p>

143	<p>We voeren een landsbrede kilometerheffing in die het gebruik van de wagen belast eerder dan het bezit. De slimheid van rekeningrijden zit in het feit dat het tarief kan variëren op basis van diverse parameters zoals spits- en daluren. Hiermee kun je de files, die onze economie miljarden kosten, structureel terugdringen. Het mag enkel een file bestrijdingsmaatregel zijn en geen bijkomende taks zijn. Als er met andere woorden geen file is op een plaats hoort de belasting laag of zelfs helemaal niets te zijn. <i>Deze invoering mag alleen plaatsvinden indien volledige privacy van de weggebruiker gegarandeerd kan worden. Deze kilometerheffing zal dus niet gebeuren via het ANPR, maar met een blackboxsysteem. Parallel hieraan zal het collectief vervoer uitgebreider en flexibeler worden als een valabel alternatief voor de eigen wagen.</i> Deze taxshift moet budgetneutraal zijn en alle huidige verkeersbelastingen vervangen.</p>
144	<p>Ons energienet laat toe om in twee richtingen te laden. Elektrische auto's zijn rijdende batterijen die energie kunnen opslaan, maar ook teruggeven of ontladen. Dat laat toe om je auto bijvoorbeeld ook als thuisbatterij te gebruiken. <i>We optimaliseren ons bestaand energienet door pieken op te vangen via bidirectioneel laden. We werken daarom de problemen in de wetgeving weg die de uitrol van bidirectionele laadpunten moeilijker maakt. Daarnaast ijveren we op Europees niveau ervoor dat autoconstructeurs hun wagens uitrusten met aangepaste technologie en stimuleren we burgers en bedrijven om te kiezen voor een bidirectioneel laadpunt en een aangepast slim energiemanagementsysteem. We effenen het pad voor innovatieve deelsystemen, zoals het delen van laadpalen in eenzelfde straat, laadhubs en mobiele systemen die auto's komen opladen ter plaatse (bvb. UZE). We investeren eveneens in het nodige onderzoek om de circulariteit van elektrische wagens voldoende op te schalen.</i></p>
145	<p>We maken van zowat elke lantaarnpaal een laadpaal. Met de groei van elektrische voertuigen is het cruciaal om te investeren in laadinfrastructuur. Ons doel is ambitieus maar haalbaar: tegen 2025 streven we naar 35.000 laadplaatsen. Dit is essentieel om de overgang naar elektrische mobiliteit te ondersteunen. <i>Een innovatieve actie die we ondernemen, is het ombouwen van straatverlichtingspalen naar laadpalen. Deze palen, al aangesloten op het elektriciteitsnet en strategisch gelegen langs straten en bij parkeerplaatsen, bieden een unieke kans om de laadcapaciteit uit te breiden zonder de noodzaak van grote nieuwe infrastructuurwerken. Dit benadrukt dat niet elke laadbeurt snel hoeft te zijn of een volle batterij moet opleveren; het doel is om gebruikers gemakkelijk toegang te geven tot laadmogelijkheden, vooral in stedelijke gebieden waar traditionele laadoplossingen minder haalbaar zijn.</i> Door deze aanpak wordt het mogelijk gemaakt op vele nieuwe locaties laadpunten te voorzien, wat de overstap naar elektrische voertuigen verder zal stimuleren.</p>

Over water

Nr	Resolutie
146	<p>We versterken de voorsprong op vlak van autonome en elektrische vaarttechnologieën op kanalen en op zee. We hebben een voorsprong op vlak van autonome en elektrische vaart. We moeten die consolideren om de concurrentiepositie van Vlaanderen te verbeteren. Zonder voortdurende innovatie en ondersteuning kan Vlaanderen achterop raken bij de ontwikkelingen in autonome vaarttechnologieën. Het is essentieel om te blijven innoveren. <i>We bouwen onze voorsprong in de autonome vaartsector verder uit en combineren dit met elektrisch varen door te zorgen voor mee vorm te geven aan Europese wetten en regels die onze lokale bedrijven en havens ten goede komen.</i> Zo versterken we onze binnenvaart en maritieme sector.</p>

Rol lokale overheid

Nr	Resolutie
147	<p>We versterken de bevoegdheid van lokale overheden in het bepalen van hun mobiliteitsbeleid. Lokale overheden zijn het best geplaatst om verkeersveiligheidskeuzes te maken die aansluiten bij de lokale noden en omstandigheden. Zonder voldoende autonomie kunnen lokale overheden niet effectief inspelen op specifieke lokale verkeerssituaties. Lokale beslissingsvrijheid is essentieel voor het creëren van een veilig en efficiënt mobiliteitsbeleid. <i>We geven lokale overheden meer vrijheid en middelen om hun eigen mobiliteitsbeleid te voeren, rekening houdend met locatiespecifieke factoren.</i> Deze benadering zorgt voor een mobiliteitsbeleid dat beter is afgestemd op de unieke kenmerken van elke gemeente, wat leidt tot verbeterde verkeersveiligheid en levenskwaliteit.</p>
148	<p>Onze mobiliteit moet streven naar een zo vlot mogelijke overgang naar zero-emissie. <i>Daarbij heeft de burger alle vrijheid om te kiezen voor een duurzame mobiliteitsoplossing zonder in te boeten aan comfort of een al te zware eigen financiële inbreng te doen. Ook havens en zeehavens moeten voortrekkers worden in zero-emissietransport.</i></p>

Thema 6: Infrastructuurprojecten doen vooruitgaan

Het huidige vergunningenbeleid voor infrastructuurprojecten en openbare werken in Vlaanderen is te complex en tijdrovend. Dat leidt tot aanzienlijke vertragingen in de realisatie van essentiële infrastructuur, zoals veilige en comfortabele fietspaden, en projecten van algemeen belang, bijvoorbeeld op het gebied van waterveiligheid.

Het is tijd voor een daadkrachtige hervorming die niet alleen de bureaucratische rompslomp vermindert, maar ook de weg vrijmaakt voor snellere en meer effectieve ontwikkelingen. Door het vergunningenproces drastisch te vereenvoudigen en de nadruk te leggen op de aanleg van veilige en comfortabele fietspaden, zetten we in op een duurzamere en toegankelijke toekomst.

Daarnaast staat Vlaanderen voor de uitdaging om zijn waterhuishouding te verbeteren. Met een robuust water- en droogtebeleid beschermen we natuur en de eigendommen van mensen.

Nr	Resolutie
149	<p>Infrastructuurprojecten en openbare werken moet sneller gerealiseerd worden. Sommige situaties blijven veel te lang aanslepen. Het vergunningenbeleid inzake infrastructuurprojecten en openbare werken moet drastisch vereenvoudigd worden. <i>Missing links werken we weg met focus op veilige en comfortabele fietspaden, waarbij de aanleg ervan vrijgesteld wordt van vergunningsplicht. Enkel meldingsplicht is nog nodig, maar met respect voor het eigendomsrecht. De realisatie van complexe projecten, zeker in het algemeen belang wanneer het bijvoorbeeld gaat om waterveiligheid, mag niet nodeloos gerokken worden. We herzien het decreet complexe projecten. De raad voor vergunningsbetwistingen moet rekening houden met vaste termijnen om uitspraken te doen over grote infrastructuurwerken. We brengen een hiërarchie in doelstellingen aan. Verkeersveiligheid kan primeren op bijvoorbeeld natuur en andere belangen.</i></p>
150	<p>Zowel de beschikbaarheid van multifunctionele bedrijventerreinen voor industrie (denken we aan de ruimte naast water en spoor) als voldoende ruimte voor bedrijvigheid zijn essentieel voor onze ondernemers. We zorgen ervoor dat deze terreinen bereikbaar zijn via een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten knooppunten. <i>Het saneren van brownfields maakt integraal deel uit van dit beleid.</i></p>
151	<p>We ontwikkelen een investeringscatalogus voor Vlaanderen. Een langetermijnvisie op infrastructuurwerken in Vlaanderen is nodig. Een euro die in infrastructuur wordt geïnvesteerd heeft een return van meer dan een euro. <i>Daarom pleiten we voor de opmaak van een investeringscatalogus voor openbare werken in Vlaanderen. We maken werk van echt portfoliomanagement.</i></p>
152	<p>Waterveiligheid en een weerbaar waterland is prioritair. Onze waterhuishouding is een groeiende uitdaging. Om zowel mensen hun eigendom en de natuur te beschermen moeten we dit aanpakken. <i>Voor alle deelbekkens moet er een geactualiseerd plan komen, waarbij we rekening houden met klimaatverandering. We worden een weerbaar waterland door te investeren in waterveiligheid en waterzekerheid. We richten daarvoor een waterzekerheidsfonds op.</i></p>

153	<p>We gaan werk maken van een robuuster water- en droogtebeleid, zowel in het belang van de burger als de industrie. Om en bij de 500.000 Vlamingen wonen in watergevoelige woonkernen. Aangezien steeds meer verdichting zich opdringt, is het noodzakelijk om bestaande en nieuwe gebouwen maximaal te beschermen tegen overstromingen en wateroverlast. Tegelijkertijd kunnen stedelijke centra en dorpskernen aangepast worden aan hittestress en droogte. <i>Een groenblauwpeil kan daarbij een richtinggevend instrument zijn. We kijken daarvoor niet enkel naar de lokale besturen, maar ook naar intergewestelijke samenwerking. Ook gaan we omzichtiger om met drinkwater en gaan we op zoek hoe we alternatieve waterbronnen zoals hemelwater en grijswater kwalitatief kunnen inzetten. Daarvoor gebruiken we nieuwe technologieën en businessmodellen.</i></p>
-----	--

Thema 7: Groene economie doen werken

België is één van de meest welvarende landen ter wereld. Ons land kende de afgelopen jaren niet alleen een sterke economische groei, tegelijkertijd verminderde onze CO₂-uitstoot. Welvaart en duurzaamheid kunnen dus perfect hand in hand gaan.

Toch liggen de grootste uitdagingen nog voor ons. Ons energieverbruik is nog hoofdzakelijk gebaseerd op fossiele brandstoffen waarvan we afhankelijk zijn van bedenkelijke regimes, we stoten nog jaarlijks heel wat broeikasgassen uit en er rust een hevige druk op onze leefomgeving en natuur. De gevolgen van klimaatverandering zijn vandaag in toenemende mate zichtbaar, ook in ons land. We weten wat ons te doen staat: de uitstoot moet naar beneden. Het is onze plicht om ervoor te zorgen dat we een nog schoner België nalaten aan de volgende generaties.

Klimaatopwarming en duurzaamheid benaderen we vanuit het schadebeginsel. Acties die aan de natuur of een ander - waaronder we ook de biosfeer en de toekomstige generaties rekenen - schade toebrengen, moeten vermeden worden.

Tegelijk zorgen we ervoor dat de slinger niet doorslaat. We staan niet toe dat de vrijheid van het individu wordt ingeperkt door doorgedreven betutteling, belastingen en regelneverij. We hanteren het principe 'de vervuiler betaalt' als basis voor een duurzaam beleid.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit ons gaat lukken. Het menselijk vernuft is immers tot heel veel in staat, dat bewijst het verleden. Wij geloven dan ook dat we de uitdagingen van vandaag en morgen kunnen aanpakken. De ondernemers in ons land staan klaar om burgers en bedrijven te helpen de switch te maken naar propere brandstoffen.

Als liberalen geloven we dat de vrije markt, technologische vooruitgang en innovatie cruciale schakels zijn om de klimaatuitdaging aan te pakken. De broodnodige structurele aanpassingen om de klimaattransitie te realiseren kunnen een opportuniteit zijn om opnieuw een koploper van Europa en de wereld te worden.

Daarbij blijven we de nodige aandacht geven aan de zwaksten in onze samenleving, zodat die hierdoor niet disproportioneel zwaar getroffen worden.

Minder energieverbruik

Nr	Resolutie
154	Alle overheidsgebouwen moeten tegen 2040 klimaatneutraal zijn. De overheid heeft een voorbeeldrol. Daarom moeten alle overheidsgebouwen tegen 2040 klimaatneutraal zijn. <i>Om dat te bereiken stelt de overheid zich open voor private participatieprojecten en coöperatieven met burgers inzake installaties ter bevordering van duurzaamheid, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie.</i>
155	We laten onze woningen beantwoorden aan de energieprestatie-eisen van vandaag. Veel van onze woningen zijn verouderd en verbruiken of verliezen te veel energie. <i>We gaan dit doen via enerzijds financiële incentives, zoals de btw op sloop- en heropbouw die definitief op 6% blijft staan en waarbij renovatiepremies enkel van toepassing zien indien de werken worden uitgevoerd door een aannemer vrij van sociale en fiscale schulden. Anderzijds is administratieve vereenvoudiging nodig: laten we het energie prestatiecertificaat (EPC) evolueren naar een zero-emission building certificaat (ZEB), en stimuleren we projectontwikkelaars om samen met lokale besturen om innovatieve projecten tot stand te brengen.</i>
156	Isoleren moet gemakkelijker en sneller gaan. Veel mensen willen wel isoleren maar haken af omdat er te veel bij komt kijken. Vergunningen liggen aanvragen voor een paar centimeter isolatie leggen, gaat echt te ver. <i>We schakelen zoveel mogelijk over van vergunningsplicht naar meldingsplicht, bijvoorbeeld ook inzake isolatie van achtergevels en daken, en voorzien een effectieve doorlooptijd van drie maanden als doorlooptijd, en met focus op rechtszekerheid. Wie investeert in CO₂-neutrale installaties en energie-efficiëntie moet op een zo kort mogelijk vergunningsproces kunnen rekenen.</i>
157	We maken het sociaal tarief slimmer en grijpen het aan om energieverbruik te verduurzamen. Het sociaal tarief is te veel een verbruikssubsidie. Hierdoor verandert er niks en wordt het probleem niet ten gronde aangepakt. <i>We maken daarom het sociaal tarief inkomensgebaseerd, en voorzien prikkels aan deze gezinnen om zich in te schrijven in de energietransitie.</i>

Meer energieproductie

Nr	Resolutie
158	Grote duurzame energieprojecten moeten ook sneller en gemakkelijker gerealiseerd kunnen worden. Er zijn genoeg ondernemers en investeerders die actie willen ondernemen. Alleen stoten zij ook op te veel regels en te lange doorlooptijden. Dat moet vlotter kunnen. <i>Grote CO₂-neutrale energie-installaties zijn van ‘hoger algemeen belang’ en moeten een beroep kunnen doen op een vereenvoudigde milieubeoordeling.</i>
159	We moedigen kleinschalige warmtenetten aan door duidelijkheid te creëren over de ondergrond. Er zijn gigantisch veel mogelijkheden onder de grond. Alleen hebben lokale overheden vandaag geen duidelijk kader om vergunningen te geven. <i>Om wijken te voorzien van kleinschalige warmtenetten op basis van een collectieve geothermische installatie, is een beleidskader nodig over de ondergrondse ruimtelijke ordening. We breken het ondergrondse monopolie van de huidige nutsmaatschappijen open om nieuwe spelers toe te laten.</i>
160	We gaan massaal zonnepanelen installeren: zo wordt Vlaanderen op dat vlak een stabiele gigawatt-markt. We moeten volop verder inzetten op hernieuwbare energie waar we eveneens meer ambitie moeten laten gelden. <i>We stimuleren dat elk dak ten volle wordt benut, inclusief deze van carports op grote parkings. Een zonnepaneelinstallatie wordt de standaardkeuze voor nieuwbouw en renovatie, en we stimuleren dit door fiscale incentives, en door het schrappen van nettarieven en heffingen wanneer de opgewekte elektriciteit gedeeld wordt onder particulieren.</i>
161	We blijven de capaciteit van windenergie opdrijven. Windenergie is een belangrijk deel van de hernieuwbare energiemix. We moeten op meer plaatsen windmolens kunnen zetten en zien dat de oude vervangen worden met nieuwe windmolens met een hoger vermogen. <i>We maken eindelijk meer capaciteit mogelijk in de buurt van luchthavens. Door onder meer moderne radartechnologie te gebruiken zorgen we voor honderden megawatt aan extra potentieel vermogen. Wanneer oude windmolens afgebroken worden, kan er via een vereenvoudigde vergunningsprocedure op dezelfde plaats een nieuwe windmolen met een groter vermogen (= repowering) komen.</i>
162	We moedigen batterijopslag aan. Batterijen laten toe om energie op te slaan en dus te bufferen. Dat kan ons helpen om tot een propere en stabiele elektriciteitsmix te komen. <i>Voor batterijopslag schrappen we de transmissienettarieven om zo de nodige investeringen in deze technologie verder aan te trekken.</i>

163	<p>We maken van België de belangrijkste waterstofader van West-Europa en, in samenwerking met onze buurlanden en havens, voorzien we zo onze zware industrie van een strategisch voordeel. Die waterstof evolueert van de grijze vorm naar de koolstofarme vorm (blauw, groen, roze...) waarbij we zorgen voor een ketenaanpak en op Europees niveau zullen pleiten voor het invoeren van prijssteunmechanismes om de gap tussen fossiele en koolstofarme waterstof te overbruggen.</p>
164	<p>We kiezen resoluut voor de kernenergie van de toekomst. Die technologie is veilig en biedt ons onafhankelijkheid. Kernenergie geeft ons propere energie en maakt ons minder afhankelijk van een aantal nare regimes.</p> <p>Energieonafhankelijkheid is op dat vlak cruciaal voor onze vrijheid. We geven alle kans aan kerncentrales, vandaag en in de toekomst. <i>Concreet zal de levensduur van Doel 4 en Tihange 3 met 10 jaar extra verlengd worden tot 2045. De wet op de kernuitstap wordt geschrapt om de commerciële exploitatie van reactoren van de nieuwste generatie zoals small modular reactors mogelijk te maken.</i></p>
165	<p>We verminderen onze afhankelijkheid van het buitenland op vlak van energie en grondstoffen. Hoe meer energie we zelf produceren en hoe efficiënter we daarmee omgaan, hoe minder we ons afhankelijk maken van import uit bedenkelijke regimes. Het is daarom ook aangewezen om ons te beroepen op diverse energiebronnen. <i>We diversifiëren onze energiebronnen en maken ons zo minder afhankelijk van een aantal specifieke landen voor onze voorziening. We zetten verder in op recyclage, het aanleggen van strategische reserves van cruciale grondstoffen en zetten in op circulaire maakindustrie zoals batterijfabrieken. We versterken de strategische positie van de LNG-terminal in Zeebrugge en voorzien mee de aardgasvoorziening van onze buurlanden.</i></p>

Wat goed is voor het milieu, moet ook goed zijn voor je portemonnee

Nr	Resolutie
166	<p>We vergroenen onze fiscaliteit verder. Wie milieuvriendelijke alternatieven hanteert, wordt beloond. Wie vervuult, betaalt. Wie vandaag kiest voor proper, voelt dat niet in zijn portemonnee, integendeel. Dat moet anders maar wel op een slimme manier. In plaats van met subsidies te strooien, verlagen we de belastingen voor groene producten en diensten. <i>We verschuiven de overheidsheffingen van elektriciteit naar fossiele brandstoffen. Een taks op emissie is voor ons bespreekbaar wanneer die afgesloten wordt in een Europees of internationaal kader, zodat de concurrentiekracht van onze binnenlandse bedrijven gevrijwaard blijft.</i> Internationale gelijke spelregels brengen ons samen verder.</p>

167	Groene stroom en gedeelde energie wordt goedkoper. Vandaag word je te weinig beloond als je bewust kiest voor groene stroom of als je energie van je zonnepanelen wil delen met anderen. Het verschil met andere stroom moet groter. <i>We schrappen alle belastingen op groenestroomcontracten voor burgers en bedrijven en voor wie energie deelt.</i>
168	Subsidies aan fossiele brandstoffen worden versneld stopgezet en ons land gaat zo snel mogelijk van het aardgas en stookolie af. Fossiele brandstoffen zijn een vervuilend en ook een eindig verhaal. We stappen daar van af. <i>Er komt een jaarlijkse wekerende inventaris van deze subsidies en belastingvoordelen die beschikbaar wordt gesteld aan parlement en het brede publiek. Een uitfaseringsplan zal leiden tot het afschaffen van deze subsidies, rekening houdend met sociaal corrigerende maatregelen.</i>
169	Een overheid moet altijd een betrouwbare partner zijn, zeker bij bedrijfsvoering. Ondernemers moeten er op kunnen rekenen dat als de overheid vandaag haar woord geeft, dat ze dat morgen niet intrekt. Anders kan je geen businessplan meer maken. <i>Daarom worden afgeleverde gunsten zoals groenestroomcertificaten aan ondernemingen niet vroegtijdig stopgezet of teruggevorderd.</i>

Heldere facturen

Nr	Resolutie
170	We maken verder werk van een lagere en meer eenvoudige elektriciteitsfactuur. De elektriciteitsfactuur is nog steeds veel te complex. Dat moet eenvoudiger en gelijk. <i>We streven naar een netto elektriciteitsfactuur. We evolueren naar één distributienettarief voor elektriciteit. Particuliere consumenten moeten ook de mogelijkheid hebben om te kiezen voor vaste contracten mits verbrekingsvergoeding. We verminderen de verborgen lasten op de energiefactuur. Daardoor kunnen er meer middelen worden geïnvesteerd in de energietransitie en kan de dienstverlening aan de klanten verder worden verbeterd.</i>

De toekomst is circulair

Nr	Resolutie
171	<p>We nemen het voortouw in de circulaire en biogebaseerde economie: Afval wordt de nieuwe grondstof. België heeft geen grondstoffen in de bodem zitten. We hebben wel expertise op het vlak van recyclage. Daar moeten we echt de allerbeste in worden en zo grondstoffen verzekeren. <i>We werken drempels in de product- en afvalwetgevingen weg en gaan voor wetenschappelijk onderbouwde en duurzame materiaalkeuzes. Afval herwaarden we als grondstof en circulaire stromen worden versneld als groene grondstoffen erkend. Waste-to-energy is de toekomst en we leggen de weg open naar afvalenergiecentrales.</i></p>
172	<p>We ondersteunen bedrijven die inzetten op een circulaire economie. We hebben bedrijven nodig die de transitie naar een circulaire economie aanvuren. We moeten hen daarbij helpen. <i>We ondersteunen hen in de economische opschaling van concrete industriële projecten met voordelige leningen en regelluwe proeftuinen. We laten duurzaamheid sterker doorwegen in openbare aanbestedingen en maken die ook toegankelijker voor kmo's.</i></p>
173	<p>Europa moet minder afhankelijk worden van andere landen op vlak van kritieke metalen. Europa is vandaag veel te afhankelijk van andere werelddelen voor grondstoffen en kritieke metalen in het bijzonder. We moeten ons lot meer in eigen handen hebben. <i>Op Europees vlak moet er een toekomstplan komen dat Europa maximaal onafhankelijk maakt van andere landen op vlak van kritieke metalen. Dit door onze afvalstromen te verminderen en op te waarderen en in te zetten op duurzame mijnbouw in Europa voor deze metalen waar mogelijk. Op Europees niveau pleiten we voor een doordachte implementatie van de Chemicals Strategy for Sustainability en een risicogebaseerde aanpak binnen de REACH- en CLP-wetgeving.</i></p>
174	<p>We voeren op termijn digitaal statiegeld in voor een nog hogere inzamel- en recyclagegraad. Ons land onderscheidt zich door een reeds hoge inzamel- en recyclagegraad, dankzij een lang bestaande traditie van gescheiden afvalinzameling. De inwoners zijn gewend om plastics en blikjes te sorteren met behulp van de blauwe zak. <i>Om de ambitie van de overheid te realiseren om 90% van alle drankverpakkingen in te zamelen en te recyclen, introduceren we digitaal statiegeld. Dit systeem maakt het mogelijk om naast het inleveren van lege plastic verpakkingen bij inzamelpunten, ook de blauwe zak te blijven gebruiken. Dit kan door unieke, scanbare codes op de verpakkingen en de blauwe zakken aan te brengen, waardoor je niet met je afval naar de winkel met trekken.</i></p>

175	We pleiten voor een programmatische aanpak water (PAW) om al onze Vlaamse waterlopen in goede ecologische toestand te brengen. Via deze integrale aanpak willen een rechtszeker kader scheppen, ook in kader van vergunningen. We treden hiervoor in overleg met de Europese Unie waarbij we vragen om rekening te houden met de context van een verstedelijkte, dense regio (met de mogelijkheid tot afwijkingen).
-----	--

Natuur- en bosbeheer

Nr	Resolutie
176	Na 2030 kijken we naar waar het stikstof vandaan komt, in plaats van enkel te kijken naar waar het landt. In kader van de instandhouding van speciale beschermingszones hebben we momenteel een stikstofkader uitgewerkt dat uitwerking heeft tot 2030. Voor de periode nadien gaan we zo snel mogelijk in gesprek met de Europese Commissie met de vraag om meer rekening te houden met de Vlaamse context. Voor dat nieuwe kader willen we ook werken op basis van emissies, aldus waar de stikstof wordt uitgestoten, in plaats van de depositie, waar het terechtkomt. Ook het actualiseren van onze natuurdoelen aan klimatologische- en socio-economische omstandigheden maakt deel uit van de oplossing.
177	Wanneer je ontbost in kader van een natuurbeheerplan, dan moet je dat elders met nieuw bos compenseren. Ontbossen is in principe verboden, al gelden er wel een aantal uitzonderingen. Zo moet dat bijvoorbeeld niet wanneer je in kader van een natuurbeheerplan ontbost voor de aanleg van heide en planten. Dat zorgt er vandaag mee voor dat er toch nog veel bos verdwijnt, ondanks er ook bij komt. Wij vragen dat deze uitzondering verdwijnt en dat ook in deze gevallen elders nieuw bos wordt aangeplant.
178	Tijdelijk groen en tijdelijke aanplantingen zonder addertjes onder het gras. Het moet mogelijk zijn om bomen en struiken aan te planten zonder de schrik te moeten hebben dat dit permanente beperkingen oplegt aan de eigendom doordat men ze niet meer mag verwijderen. <i>Het moet mogelijk zijn om gemakkelijk bomen en struiken aan te planten en ze ook terug te verwijderen, dus ook bijvoorbeeld tijdelijke bossen.</i>
179	We slopen monopolies in het natuur- en bosbeheer. Landbouwers en private actoren kunnen ook beheer doen en zo bijdragen aan de doelstellingen. Zelfrealisatie wordt zo een volwaardig onderdeel van het beleid, waarbij we alle kansen geven aan innovatie zoals agro-forestry, eetbare landschappen maar ook natuur die mee bodemvervuiling kan aanpakken (fytosanering).

180	We versterken het kader rond zeer zorgwekkende stoffen. Niet-essentiële PFAS worden de in de EU verboden. In kader van de PFAS-problematiek is de aandacht naar zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) die in onze bodem, water en lucht voorkomen sterk toegenomen. Wij pleiten voor verdere monitoring, rapportage en wetenschappelijke kennisvergaring van deze ZZS. Best wordt een regelgevend en normerend verder op Europees niveau uitgewerkt. Voor wat betreft PFAS steunen wij de vraag van ons land om een verbod binnen de EU. Belangrijk is wel dat het alternatief milieuvriendelijker is. Als er geen alternatief bestaat en het gaat om een essentieel gebruik, bvb zoals in medische wereld, dan moeten uitzonderingen mogelijk zijn.
181	We ontwikkelen een langetermijnvisie over de rol van Vlaamse bossen in de productie van het hernieuwbare en CO₂-neutrale bouw materiaal hout. Hout is een belangrijk bouw materiaal. Op termijn is een tekort aan hout een mogelijkheid. Daarom moeten we een visie op houtproductie in Vlaanderen ontwikkelen. <i>We vertrekken daarbij van een participatief en multifunctioneel bosbeheer en innovatie, en waarbij we de opmaak van natuurbeheerplannen stimuleren die actief inzetten op duurzame houtoogst. Uiteraard staat dit naast een actief bosbeheer, dat onze meest waardevolle bossen beschermt.</i>

Emissies beperken of opslaan

Nr	Resolutie
182	Inzake klimaatdoelstellingen kunnen we als Vlaanderen eigen ambities naar voren schuiven, zonder deze bindend vast te leggen. Het is belangrijk om zelf ook enkele streefdoelen naar voor te schuiven. <i>Zoals door Europa bepaald houden we vast aan 47% CO₂-reductie in 2030 maar de uitwerking ervan leggen we vast in een samenwerkingsakkoord tussen regio's en federale overheid. Tegen 2030 is 50% van onze elektriciteit hernieuwbaar, maximaliseren we de productiecapaciteit aan windenergie op de Noordzee tot bijna 6 GW en verdubbelen we de productie van wind- en zonne-energie. Eveneens streven we in 2030 naar 1 miljoen warmtepompen.</i>
183	We streven ernaar om tegen 2050 netto koolstofneutraal te worden. We zullen alle technologieën nodig hebben. <i>CO₂ kan bijvoorbeeld in de lege gasvelden in de Noordzee worden opgevangen. Hiervoor is een duidelijk wettelijk kader voor het transport van CO₂ nodig, liefst op internationaal niveau.</i>

184	We zorgen er voor dat schepen onze walstroom afnemen. De uitstoot van schepen wordt steeds kleiner. Vooral Belgische reders zijn voortrekkers op het vlak van vergroening van de scheepvaart. Toch is er nog een weg af te leggen en kan de uitstoot op verschillende manieren verder verminderd worden. Hun impact kan al voor groot stuk beperkt worden door ze in de havens aan het elektriciteitsnet te hangen. De prijs daarvoor mag hen niet naar andere havens jagen. <i>Wanneer je in onze havens van walstroom afneemt ben je ook vrijgesteld van heffingen en accijnzen zodoende die groene stroom concurrentieel te houden met de stroom die in andere havens wordt voorzien.</i>
-----	---

Opportunities op zee

Nr	Resolutie
185	België is een maritiem land. De Noordzee is belangrijk voor onze economie, energie en veiligheid. We halen het maximum uit onze Noordzee door goede planning en goed beheer. De Noordzee is onze 11de provincie en biedt ons tal van opportuniteiten op vlak van energie en economie maar dat vergt ook een strategie op vlak van ruimtelijke ordening en veiligheid. <i>We tekenen samen met onze buurlanden een nieuw Marien Ruimtelijk Plan voor de hele Noordzee uit. Zo bouwen we mee aan een groot energiepark op de Noordzee of in volle zee voor alle Noordzeelanden samen met gedeelde kosten en opbrengsten en met respect voor het mariene milieu. Daarnaast richten we één federale Noordzeeadministratie op. We herfederaliseren een aantal diensten om de krachten te bundelen. In het kader van beveiliging havens, havenfaciliteiten, schepen, Noordzee en de nationale en internationale contacten komt er een nationaal coördinator. We maken werk van een sterke maritieme cluster die inzet op onderwijs, onderzoek, technologie, innovatie en publiek-private partnerschappen.</i>

Thema 8: Landbouw en visserij doen floreren

We blijven niet doof voor het ongenoegen van onze landbouwers en kiezen resoluut voor het behoud van een economisch, ecologisch en sociaal duurzame land- en tuinbouw. Onze boeren verdienen respect, meer rechtszekerheid en moeten hun bedrijven rendabel kunnen houden. Alleen met stabiele en duidelijke regels, een leefbaar inkomen in een maatschappelijk klimaat waarin hun werk geapprecieerd wordt, kunnen ze blijven werken en investeren. Zo zorgen ze voor ons dagelijks brood en kunnen zij hun eigen boterham blijven verdienen. Dat is cruciaal voor onze voedselzekerheid en economie.

Nr	Resolutie
186	<p>Landbouwers zijn ook ondernemers. Net zoals alle andere ondernemers hebben landbouwers nood aan minder administratie, meer zekerheid en eerlijke concurrentie. <i>Dat vertaalt zich in de landbouw naar minder detaillistische regeltjes over hoe ze moeten boeren, meer zekerheid over het vergunningenkader en de beschikbaarheid van landbouwgrond en tot slot een gelijk speelveld met buitenlandse collega's.</i></p>
187	<p>Minder regels voor landbouwers. Er is een te grote lasagne ontstaan van regels waaraan onze landbouwers moeten voldoen terwijl elders men zich er niks van aantrekt. <i>Ook voor landbouwers moeten we in Vlaanderen de regelneverij tegengaan. Daarnaast kijken we naar Europa om voor een gelijk speelveld te zorgen: strenge normen voor onze bedrijven op het vlak van dierenwelzijn en duurzaamheid moeten ook bij derde landen afgedwongen worden bij het afsluiten van internationale handelsakkoorden.</i></p>
188	<p>Minder regels: We garanderen de vrije teeltkeuze en eerlijke prijs door een betere werking van het ketenoverleg. Boeren hebben nood aan ruimte om een eigen businessmodel op maat uit te bouwen. <i>Daarom zorgen we voor vrije teeltkeuze en eerlijke prijs door een betere werking van het ketenoverleg. Binnen het ketenoverleg moet elke actor zijn verantwoordelijkheid opnemen om een correcte verdeling van de winstmarges te bekomen.</i></p>
189	<p>Minder regels: We vragen een actualisering van het Europees bepaalde biolastenboek. Vandaag belemmeren te stringente eisen in het biolastenboek het aanbod nodeloos en dwingen ze ons om bioproducten (netjes verpakt in plastic) te importeren vanuit het buitenland. <i>We vragen daarom de herziening van de eis dat groenten onder glas in volle grond moeten geteeld worden. Zo geven we meer kansen aan biolandbouwproducten.</i></p>
190	<p>Minder regels: We moeten koploper blijven op vlak van technologische vooruitgang in de landbouw. De technologische mogelijkheden evolueren razendsnel. Wij staan nu vooraan en moeten daar blijven. <i>Technologie zoals 'CRISPR' stelt ons in staat om op minder oppervlakte meer opbrengst te genereren of om gewassen immuun te maken voor bepaalde ziektes, waardoor minder pesticiden nodig zijn, of waardoor gewassen meer klimaatbestendig worden. We versoepelen daarvoor het beleid inzake genverbetering. De strenge GGO-regelgeving moet versoepelen. Deze regelgeving moet bovendien zonder dogma's worden geëvalueerd, rekening houdend met wetenschappelijke evidenties en reële risico's.</i></p>

191	<p>Meer zekerheid: We sluiten een ruimtepact met drie soorten zones. We hebben nood aan vrede tussen landbouw en de natuur. Daarvoor hebben we nood aan een ruimtepact met drie soorten zones. <i>Er zijn zones waar we de bestaande, wilde natuur in stand houden. Er zijn zones waar aan intensieve landbouw kan worden gedaan. Daartussen bouwen we groene bufferzones waar we klimaatresistente natuur inzetten in de strijd tegen klimaatverandering of als milieuvriendelijk landbouwmodel. De creatie van die groene bufferzones mag daarbij niet gepaard gaan met een verlies aan bestaande landbouwwarealen.</i></p>
192	<p>We zorgen voor een risicomanagement in de land- en tuinbouw. We proberen schade ten gevolge van calamiteiten te voorkomen door investeringssteun te bieden voor bijvoorbeeld hagelnetten in de fruitsector. <i>Daartoe evalueren we de bestaande brede weersverzekering, passen het toepassingsgebied aan met nieuwe risico's en zorgen voor een blijvende ondersteuning van de overheidstussenkomst in de polissen die de boeren moeten betalen. We versnellen de procedures voor behandeling én uitbetaling van dossiers die aanhangig worden gemaakt bij het Algemeen Rampenfonds.</i></p>
193	<p>In het plattelandsbeleid focussen we op projecten die de kloof tussen burger en landbouw verkleinen. De toekomst van onze landbouw zit niet in polarisatie maar in ondernemerschap en innovatie. Voor ons staat de boer als ondernemer centraal, waarbij we ook de aandacht voor het mentaal welzijn niet uit het oog verliezen. <i>Overheidssteun moet zoveel mogelijk de boer rechtstreeks te goede komen. Daarbij moet er meer ruimte komen voor innovatie waarbij regelluwe zone het mogelijk maken om innovatieve processen uit te testen.</i></p>
194	<p>Het actueel landbouwbeleid moet zowel ecologisch, economisch als sociaal duurzaam zijn. Er moet ruimte zijn voor alle soorten bedrijven, maar op maat van de boer en de omgeving. Landbouw en natuur zijn niet elkaars tegenpolen. <i>Dit impliceert tevens dat alle soorten landbouw moeten kunnen, zoals bio, en gezocht moet worden naar nieuwe teelten (o.a. in het kader van alternatieve proteïnen en eiwitten) en processen (zoals kweekvlees). België neemt hierbij het voortouw om die verandering op gang te brengen in Europa.</i></p>
195	<p>We kiezen voor een ambitieus actieplan voor koolstofopslag op landbouwgronden. <i>Daarbij focussen we op agro-forestry en breiden het concept uit naar voedselbossen en het aanplanten van hagen. Tegen het eind van de legislatuur beogen we een totaal areaal van 5.000 ha, wat ongeveer het tienvoudige is van het huidige areaal.</i></p>

196	<p>Landbouwers voorzien meer in hun eigen energiebehoefte en dat op duurzame wijze. Landbouwbedrijven kenmerken zich meestal door hun uitgestrekte oppervlakte en grote loodsen en stallen. We willen landbouwbedrijven meer en meer laten voorzien in hun eigen energiebehoefte. <i>Kleine biomassacentrales, zonnepanelen, kleine of middelgrote windturbines... Op veel landbouwbedrijven liggen er nog daken in asbestplaten, wat een drempel betekent om zonnepanelen te installeren. We voorzien daarom een renteloze lening aan landbouwers die hun asbestdaken vervangen om er zonnedaken van te maken.</i></p>
197	<p>Landbouw moet weer aantrekkelijk worden voor jonge boeren en hun partners. Vandaag beschikt maar 14% van de boeren over een vermoedelijke opvolger. De sector is vandaag ook zeer mannelijk. We moeten daarom nieuwe mensen aantrekken en aandacht hebben voor de vervrouwelijking van de sector. Partners moeten op eenvoudige manier co-bedrijfsleider kunnen zijn <i>zonder langer terug te vallen in het minderwaardig statuut van zelfstandig helper. We moedigen het vormen van een vennootschap aan wat het familiaal karakter van de landbouw helemaal niet uitsluit. Er moet eveneens ook voor voldoende landbouwgrond worden gezorgd: het innemen van deze gronden voor andere doeleinden zoals bebossing moet stoppen.</i></p>
198	<p>Stadslandbouw moet een volwaardig onderdeel worden van de korte keten en lokale voedselstrategieën. We dichten de kloof tussen stad en platteland. Er is een wisselwerking met nieuwe hoogtechnologische mogelijkheden, innovatieve niche-teelten en nieuwe bedrijfsmodellen nodig en mogelijk. <i>Door meer in te zetten op stadslandbouw - maar evenzeer op het korteketenmodel - kunnen we landbouwers en consumenten dicht bij elkaar brengen.</i> Korte keten is echter geen volwaardige vervanger voor de andere reguliere landbouw, maar werkt aanvullend en kan zorgen voor een grotere toegevoegde waarde.</p>
199	<p>We promoten onze land-, tuinbouw en visserijproducten. Wat we produceren moeten we ook promoten. <i>Voor de promotie van onze land-, tuinbouw- en visserijproducten rekenen we op de VLAM. Deze moet de vinger aan de pols houden om zijn structuren aan te passen aan de evolutie in de sector, zoals de inpassing van biolandbouw in de sectorfondsen, een volwaardig sectorfonds voor de Vlaamse wijnsector en een aangepast promotiebeleid voor aquacultuurproducten. Een belangrijke uitdaging voor de VLAM is de toenemende diversificatie binnen onze land- en tuinbouwbedrijven.</i></p>
200	<p>We slopen monopolies in het natuurbeheer. Landbouwers kunnen ook natuurbeheer doen. <i>We geven landbouwers de mogelijkheid om hun activiteiten en hun inkomen, op vrijwillige basis, aan te vullen met natuurbeheer. We bieden daarbij een kader aan dat de mogelijkheden voor natuurbeheer ondersteunt en een samenwerking tussen natuur en landbouw bevordert.</i></p>

Voeding

Nr	Resolutie
201	<p>We zetten Vlaanderen volop in de markt als een voedselregio. Het is voor ons essentieel dat er duidelijke en evidence based informatie is naar het brede publiek over landbouwproducten, voeding en voedselveiligheid. <i>Open Vld gaat niet mee in het pleidooi om niet langer toe te staan dat er campagnes voor het promoten van rood vlees zouden komen omdat zoiets zogenaamd schadelijk is voor klimaat, milieu en gezondheid, maar wel dat er aandacht moet zijn voor het maatschappelijk debat rond gezondheid, dierenwelzijn en duurzaamheid. Daarbij gaan we ook inspelen op actuele vragen van de groeiende groep van alleenstaanden, vegetariërs en veganisten, en van de halal- en koosjermarkt.</i></p>
202	<p>We streven naar faire deals voor elke actor in de voedselketen. <i>We faciliteren het ketenoverleg dat tot doel krijgt te komen tot faire deals waarbij elke actor binnen de voedselketen zich verzekerd weet van een eerlijk en evenwichtig deel van de winsten. In dat verband zal het Prijzenobservatorium de prijsevolutie binnen de verschillende subsectoren gedetailleerd permanent monitoren en halfjaarlijkse verslagen publiceren.</i></p>
203	<p>We moeten onze Europese voedselstrategie in het kader van strategische onafhankelijkheid en zelfvoorziening evalueren en waar nodig bijsturen. We willen aan de wereldtop blijven op het vlak van productie van hoogkwalitatieve en veilige voeding. <i>Prioritair is de versterking van onze alternatieve eiwitstrategie, zodat we minder afhankelijk worden van soja-import en we onze voeding nog méér eco-efficiënt kunnen produceren dan vandaag al het geval is.</i></p>
204	<p>Wereldtop in hoogkwalitatieve en veilige voeding. We zijn vandaag wereldtop op het vlak van productie van hoogkwalitatieve en veilige voeding en we willen dat blijven. <i>Daartoe hechten we bijzondere aandacht aan het verder terugdringen van het antibioticagebruik bij nutsdieren, maar ook bij gezelschapsdieren.</i></p>
205	<p>We moedigen consumenten aan te kiezen voor gezonde en duurzame voeding maar dringen die niet op. We respecteren de vrije keuze van de consument en vellen geen waardeoordelen of voeren geen verboden in van producten die over de grens toch probleemloos te verkrijgen zijn. <i>We gaan in overleg met de agro-voedingsindustrie, handel en onderwijs om zich verder in te zetten voor nog meer gezonde voeding. Om verwarring en misleiding te voorkomen gaan we een duidelijk onderscheid maken tussen dierlijke en plantaardige producten inzake benamingen of beschrijvingen.</i></p>

206	We zetten de strijd tegen voedseloverschotten en voedselverspilling verder via meerjarenactieplannen. Verspilling moet aangepakt worden. We optimaliseren de reststroom van voedseloverschotten naar dierenvoeding en sturen het wettelijk fiscaal kader bij zodat niet alleen de kosten van de vernietiging van producten fiscaal aftrekbaar zijn, maar ook schenkingen van voedsel aan goede doelen.
207	De werking van het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid kan transparanter en efficiënter. Het is niet de bedoeling dat controleurs spijkers op laag water gaan zoeken. <i>Controles door het FAVV - ook naar de slachthuizen toe - mogen streng, maar niet onredelijk en onvoldoende rechtszeker zijn.</i>
208	Wij zijn geen voorstander van een voedingsdictatuur wel van geïnformeerde voedselkeuzes. Elk product heeft zijn plaats in de voedingsdriehoek, ook ongezonde producten. Alles heeft te maken met de mate en de frequentie dat minder gezonde producten worden geconsumeerd. <i>Wel willen we investeren in informatie en nudging zodat de burger gezonde voedingskeuzes kan maken.</i>

Visserij en aquacultuur

Nr	Resolutie
209	We promoten het maritiem onderwijs. Vissers hebben een zwaar en onregelmatig leven en verdienen respect. <i>Om nieuwe goed opgeleide mensen naar de visserijsector te krijgen zetten we in op de promotie van het maritiem onderwijs en leren op de werkvloer. Hiaten in de regelgeving worden opgespoord. Om nieuwe vissers aan te trekken maken we het mogelijk om recreatieve vissers via een traject te laten doorgroeien naar de professionele visserij.</i>
210	We zoeken naar nieuwe visgronden voor onze vissers. Er is nood aan compensatie voor de verminderde vangstmogelijkheden in Britse en Noorse wateren als gevolg van Brexit en lokale regelgeving. Zonder nieuwe visgronden en aangepaste vangstechnieken kan de visserijsector moeilijk verder. De sector moet innovatief blijven en zich aanpassen aan de internationale ontwikkelingen om de toegang tot essentiële visgronden te behouden. <i>We zetten ons in voor het actief zoeken naar alternatieve visgronden en het stimuleren van moderne, aangepaste vangstechnieken om de duurzaamheid en toegang tot visgronden te verzekeren.</i> Dit zal de Vlaamse visserijsector in staat stellen om de uitdagingen van de internationale regelgeving het hoofd te bieden en de toekomst van de visserij veilig te stellen.

211	<p>We actualiseren het 'Convenant Visserij Verduurzaamt' voor 2026-2030 en zetten het voort. We tonen leiderschap in de ontwikkeling van duurzame en selectieve vangtechnieken in de visserij. Zonder continue vernieuwing blijft de sector achter. Duurzaamheid in de visserij is essentieel voor de lange termijn en vereist constante aandacht en innovatie. <i>We streven naar een herziening en versterking van het convenant om de visserijsector te blijven moderniseren en de impact van regelgeving zoals de aanlandplicht en het teruggooiverbod aan te pakken.</i> Deze strategie garandeert dat de Vlaamse visserijsector aan de voorhoede blijft van duurzame praktijken.</p>
212	<p>We maken zo efficiënt mogelijk gebruik van de Europese middelen voor visserij. Er zijn heel wat uitdagingen voor onze visserij. De Europese middelen moeten ingezet worden om de specificiteit van de Vlaamse visserijsector en die uitdagingen het hoofd te bieden. Ook moeten we onze vloot verduurzamen: daarom pleiten we voor het opheffen van het Europees verbod om nieuwbouwschepen te subsidiëren, ter vervanging van verouderde en energieverslindende vaartuigen. De vele inspanningen van de Vlaamse visserij richting duurzaam beheer van de visbestanden mogen bij Europa niet zonder gevolg blijven.</p>
213	<p>We verankeren aqua- en maricultuur verder beleidsmatig als een volwaardige component van onze voedselstrategie en als onderdeel van de agrovoedingsketen in ons land. Om daarbij tot een duurzame ontwikkeling te komen scheppen we een kader, met de hulp van de wetenschappelijke expertise die we in ons land in huis hebben. <i>Naast aquacultuuronderzoek naar vis, schaal- en schelpdieren, willen we ook het onderzoek naar het gebruik van micro-algen en zeewier stimuleren met het oog op de integratie ervan in de voedselketen. Maricultuur wordt steeds uitgevoerd met respect voor het marien milieu.</i></p>

Ons land en Europa doen werken:

We werken samen voor een sterk en veilig land in een sterk en veilig Europa

Een sterk land is een efficiënt land. We moeten de begroting onder controle krijgen en de overheidsuitgaven verlagen. Daarbij moeten we overbodige structuren afschaffen, en onze overheid rationeler en klantvriendelijker maken. Staatsvermindering in plaats van staatshervorming. We moeten evolueren naar een federatie die eenvoudig is opgebouwd, vanuit vier deelstaten. Waar duidelijk is wie wanneer moet beslissen, zeker in tijden van crisis, en het minder makkelijk wordt om te blokkeren. Onze steden en gemeenten moeten daarin centraal staan. Zij staan het dichtst bij de burger en kunnen het vaakst de juiste maatregelen nemen.

Daarnaast staat in een gezonde liberale democratie de burger centraal. Daarvoor moeten mensen een meer directe stem krijgen. Bijvoorbeeld door de formateur rechtstreeks te verkiezen. Ook de stem van jongeren verdient meer plaats, door de leeftijd van stemrecht te verlagen naar 16 jaar.

Geen vrijheid zonder veiligheid. Daarvoor hebben we zowel een rechtvaardige als een menselijke justitie nodig. Een justitie met passende straffen die effectief worden uitgevoerd. Dat kan alleen door te investeren in capaciteit, in onze gevangenissen en detentiehuizen. Buitenlandse criminelen moeten sneller terug naar hun land van herkomst en we moeten georganiseerde criminaliteit raken waar het pijn doet: in hun portefeuille. Daarnaast blijven we de strijd tegen seksueel geweld opdrijven.

Maar ook de bedreigingen buiten onze grenzen zijn groter geworden. Daarom is investeren in defensie de beste verzekering. We willen sneller en meer investeren. Een krachtige defensie is nodig om ons te beschermen, samen met onze bondgenoten, in een nieuwe wereld van geopolitieke dreiging. Tijd om echt ons volwaardig steentje bij te dragen. Tijd om voorbereid te zijn.

Maar dat kunnen we nooit alleen. We hebben nood aan een versterkt en geopolitiek Europa. Een EU die zorgt voor een sterke Europese industrie, met minder regeldruk en minder afhankelijkheid van andere landen. Een Europa dat intens samenwerkt aan onze gezamenlijke defensie en belangen. Wij zijn de meest pro-Europese partij in Vlaanderen en geloven dat we alleen met Europese samenwerking de grote uitdagingen van onze tijd kunnen oplossen.

Thema 1: Ons land doen werken

Gezonde staatsfinanciën zijn een belangrijke hoeksteen van een vrij en sterk land. Lagere overheidsuitgaven door staatsvermindering staat daarbij voor ons centraal. Daarom moeten we het aantal structuren verminderen en onze staat rationeler organiseren. We moeten ook een grens stellen aan het overheidsbeslag, waardoor het overheden in ons land verplicht om hun uitgaven onder controle te houden. We maken het land eenvoudiger. Voor ons staan communautaire symbolen niet centraal, maar eerder een kleinere en efficiëntere staat. Daarom willen we evolueren naar een land met vier deelstaten. In tijden van crisis moet het federale niveau knopen kunnen doorhakken. Zo vermijden we langdurige en gevaarlijke blokkering. We willen een doorgedreven vereenvoudiging van het Brussels gewest, met minder en efficiëntere structuren en een kleiner parlement.

We gaan de strijd aan tegen de zware regellast. Er moet een verplichte vervaldatum en evaluatie komen voor regelgeving. Zo zorgen we ervoor dat regels nog hun doel dienen en geen economische groei hinderen. Daarnaast willen we de administratieve druk dramatisch afbouwen, in het bijzonder voor onze kleine ondernemers en zelfstandigen.

Het lokale niveau moet daarom ook versterkt worden. Het zijn onze steden en gemeenten die het best kunnen inspelen op de noden van onze burgers.

Ten slotte zijn het sterke burgers die aan de basis moeten liggen van onze democratie. Voor ons moet de burger een directere stem krijgen, met meer burgerparticipatie, een rechtstreekse verkiezing van de formateur, een sterkere volksvertegenwoordiging en ook stemrecht voor jongeren vanaf 16 jaar.

Een slanke staat

Nr	Resolutie
214	<p>Het overheidsbeslag moet lager en het moet ook lager blijven. Niet u, maar de staat leeft boven zijn stand. Ondanks inspanningen van de afgelopen 25 jaar, een halvering van het aantal ambtenaren op overheidsdiensten zoals Financiën, leven we vandaag met een overheidsbeslag van meer dan 50% omdat de overheden - zowel federaal als Vlaams - te veel taken op zich neemt die geld kosten en die niet tot de kerntaken behoren. <i>Er moet gesnoeid worden in nutteloze subsidies of in financiële engagementen die niet het gehoopte resultaat opleverden. We stoten taken af die de samenleving beter kan opnemen. We besparen 5% op lonen en werking van de overheid. We streven ernaar om in eerste instantie het overheidsbeslag onder de 50% te brengen en op iets langere termijn naar 45% te brengen en het daar ook te houden. Wanneer blijkt dat de overheidsuitgaven 45% van het bruto binnenlands product (bbp) overschrijden, is de overheid die niet aan de gestelde norm voldoen, verplicht om haar uitgaven over een termijn van maximum drie jaar terug te dringen tot onder deze grens. Wanneer ze die deadline niet haalt, schakelt de begroting over naar voorlopige twaalfden berekend op het maximum van 45%.</i></p>
215	<p>We schaffen de provincies af. Er is geen toekomst meer voor de huidige provincies. <i>Zij mogen afgeschaft worden als bestuursniveau. Hun resterende bevoegdheden worden overgeheveld naar ofwel het Vlaamse niveau, ofwel – zoveel mogelijk - naar het gemeentelijke (al dan niet in regionaal samenwerkingsverband). De gouverneur, met zijn bevoegdheden inzake openbare orde, wordt wel behouden.</i></p>
216	<p>De Senaat wordt afgeschaft. De huidige rol van de Senaat is te beperkt om nog relevant te zijn. Dit leidt enkel nog tot extra kosten zonder aanwijsbare meerwaarde. <i>De Senaat wordt politiek ontmanteld, haar bevoegdheden en taken worden overgebracht naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers, en het personeel en de middelen worden geïntegreerd.</i> Deze hervorming zal leiden tot een besparing voor de Belgische schatkist en het parlementaire werk stroomlijnen, terwijl het historische patrimonium een nieuwe publieke functie krijgt.</p>

217	<p>De overheid trekt zich terug uit een aantal sectoren. <i>Ze treedt terug uit sectoren zoals telecom, post, banken en de uitbating van bedrijfsrestaurants, arbeidsbemiddeling, congrescentra of vakantiecentra. We privatiseren Bpost en Proximus. We liberaliseren het openbaar vervoer. De overheid stelt een duidelijk kwalitatief kader op voor de organisatie van openbaar vervoer en houdt zich niet bezig met het uitvoeren ervan. Dit moet maximaal aan de private sector uitbesteed worden.</i></p>
218	<p>We stellen budgettaire orde op zaken. <i>De voorbije jaren hebben we ondanks de crisis toch forse budgettaire inspanningen gedaan. Het werk is nog niet gedaan. De komende jaren zal door de vergrijzing het tekort automatisch weer groter worden. Bijkomende actie is dus nodig. We onderschrijven de nieuwe EU-begrotingsregels en werken er volgende legislatuur aan om het tekort onder de Maastrichtnorm van 3% te brengen.</i></p>
219	<p>Er komt een verplichte uitgavennorm voor de federale en regionale overheden. <i>Een duurzaam en stabiel groeipad van overheidsuitgaven, afgestemd op inkomstenevolutie en begrotingsdoelstellingen is nodig. Er wordt te weinig gebruik gemaakt van de goede jaren om marge te houden voor de slechte jaren. We kunnen dat inbouwen in het systeem. We voeren een uitgavennorm in die het maximale groeipad van de overheidsuitgaven bepaalt, rekening houdend met de gemiddelde inkomstenevolutie en begrotingsdoelstellingen. Deze norm zal bijdragen aan een verantwoordelijke begrotingsdiscipline, waarbij financiële stabiliteit en beleidscontinuïteit worden gewaarborgd.</i></p>
220	<p>We voeren zero-based budgeting in voor een doelgerichte en efficiënte financiële planning. <i>Zero-based budgettering (ZBB) is een vernieuwende aanpak in financieel management die elke uitgave elk jaar opnieuw ter discussie stelt. In tegenstelling tot traditionele budgetteringsmethoden, die uitgaan van vorige begrotingen als basislijn, vereist ZBB dat elke uitgave wordt gerechtvaardigd en goedgekeurd, ongeacht de beslissingen uit het verleden. Deze aanpak biedt talrijke voordelen zoals efficiënte allocatie van middelen die steeds gebaseerd is op actuele behoeften, het detecteren en elimineren van onnodige uitgaven, enzoverder. Door de implementatie van zero-based budgettering verbinden we financiële discipline met strategische planning, wat resulteert in een slankere, meer doelgerichte organisatie.</i></p>

221	<p>We stellen een vervaldatum in voor verzelfstandigde entiteiten. We moeten ervoor zorgen dat entiteiten alleen blijven bestaan als ze nog relevant zijn en een duidelijk doel dienen. Vandaag blijven sommige organisaties bestaan zonder dat hun voortbestaan gerechtvaardigd is, omdat men ze uit gewoonte niet in vraag stelt. Dat leidt tot inefficiëntie en verspilling van middelen. Het is cruciaal om periodiek de noodzaak van elke verzelfstandigde entiteit te evalueren en te bepalen of verlenging gerechtvaardigd is. <i>Elke verzelfstandigde entiteit krijgt een expliciete vervaldatum, waarna deze alleen kan voortbestaan met een expliciete verlenging door de wetgever.</i> Dit zorgt voor een gestroomlijnde en doelmatige structuur binnen de overheid en overheidsgerelateerde organisaties, door regelmatige beoordeling en rechtvaardiging van hun bestaan.</p>
222	<p>We implementeren van een structurenstop en beperken de verzelfstandiging van overheidsentiteiten. Er is een wildgroei aan al dan niet verzelfstandigde structuren. Dit kan leiden tot overlappende verantwoordelijkheden, inefficiëntie, dubbelwerk en een toename van de bestuurlijke complexiteit. Het is essentieel om het aantal structuren te beperken en waar mogelijk bestaande entiteiten te re-integreren. <i>We stellen een moratorium in op nieuwe verzelfstandigingen en bevorderen de (her)inkanteling van bestaande organismen.</i> Dit leidt tot een meer geïntegreerde overheidsstructuur.</p>
223	<p>Verbod op dubbel werk. We moeten een einde maken aan dubbel werk binnen overheidsstructuren door de invoering van verplichte centrale dienstverleners. Zonder centrale dienstverlening blijven overheidsdiensten vasthouden aan hun eigen, vaak incompatibele systemen, wat integratie en communicatie belemmert. Het is noodzakelijk om overheidsefficiëntie te verhogen door het verplicht gebruik van diensten van één horizontale dienstverlener. <i>Alle overheidsdiensten moeten gebruikmaken van de diensten van hun interne horizontale dienstverlener, zoals het facilitair bedrijf van de Vlaamse Overheid of FOD BOSA voor de federale overheid. Die laatste zou ook diensten moeten kunnen aanbieden aan regionale overheden.</i> Door samen te werken is er minder overlap en dubbel werk.</p>

224	<p>We zetten een rem op het ontsporen van het aantal ambtenaren door de interne mobiliteit te vergroten. Het moet gemakkelijker zijn personeel in te zetten en dus te verschuiven naar waar het nodig is. Momenteel leidt het feit dat werknemers vasthangen aan een FOD of aan een verzelfstandigde structuur tot inefficiënties en een gebrek aan flexibiliteit in personeelsbeleid. Zo staan er vacatures open voor functies waar misschien bij een andere overheidsdienst de juiste profielen rondlopen maar niet genoeg werk hebben. Het is essentieel om de structuur van de overheidsdiensten te stroomlijnen voor een effectievere inzet van ambtenaren. <i>Alle federale ambtenaren worden direct in dienst genomen door de federale overheid, waardoor interne mobiliteit en de efficiënte invulling van vacatures door het hele systeem mogelijk wordt. Op alle niveaus stoppen we ermee met ambtenaren op te sluiten in al dan niet verzelfstandigde entiteiten.</i> Dit zorgt voor een flexibelere en dynamischere overheid, waarbij ambtenaren ingezet kunnen worden daar waar ze het meest nodig zijn, in lijn met het oorspronkelijke idee van openbare dienstverlening. Enkel bij instanties die instaan voor veiligheid kunnen waar nodig bijkomende aanwervingen gebeuren.</p>
225	<p>We voeren een ambtenarennorm in die het aantal ambtenaren in ons land in lijn brengt onze buurlanden. In theorie zouden personeelsoptimalisaties moeten vertrekken vanuit het idee dat je door efficiëntiewinsten uit digitalisering, ontkokering en meer gestroomlijnde processen meer kan doen met minder mensen. In de praktijk wordt de doelstelling vaak bereikt door vertrekkende mensen gedeeltelijk niet te vervangen. Om echt te weten of ergens te veel overhead is en waar dus met andere woorden verbetering mogelijk is, voeren we een ambtenarennorm in. Die norm bekijkt en vergelijkt het aantal ambtenaren per dienst of taak in verhouding tot onze buurlanden. Als blijkt dat men in onze buurlanden of in andere lidstaten met beduidend minder evenwaardige prestaties kan verrichten, is het teken dat we moeten ingrijpen en werk moeten maken van meer efficiëntie.</p>
226	<p>Het is tijd om komaf te maken met de opdeling van de sociale zekerheid in drie stelsels. We hervormen de sociale zekerheid naar een hedendaags ‘cappuccinomodel’ dat voor iedereen gelijk is en bestaat uit vier lagen. <i>De eerste laag is de basisverzekering. Die wordt gefinancierd uit de algemene middelen en bevat de niet-arbeidsgebonden risico’s. Het gaat dan onder andere om de ziekteverzekering, de kinderbijslag, uitkeringen voor personen met een handicap en de sociale bijstand. De tweede laag is de werkverzekering: die wordt gefinancierd met de sociale bijdragen en bevat de arbeidsgebonden risico’s zoals werkloosheid, pensioenen, arbeidsongeschiktheid, arbeidsongevallen en beroepsziekten. De derde laag bevat de aanvullende collectieve verzekeringen, op sectoraal of bedrijfsniveau. Denken we maar aan de tweede pensioenpijler en aanvullende verzekeringen tegen arbeidsongeschiktheid. De vierde laag, tot slot, ligt bij het individu zelf en omvat het pensioensparen en de hospitalisatieverzekering.</i></p>

227	Budgetverhogingen staan steeds tegenover reële kosten. We bouwen semi-automatische verhogingen van uitgaven af wanneer we die niet of onvoldoende kunnen afzetten tegenover reële gestegen kosten. <i>We verlagen de groeinorm in de zorg en behouden de welvaartsenveloppe voor de minimumpensioenen.</i>
228	Het statuut wordt de uitzondering. We bekijken het werken voor de overheid op een andere manier. In plaats van je leven lang voor de staat werken, maken we het mogelijk om je competenties meer projectmatig en doelgericht in te zetten. Dat betekent dat mensen zonder belemmering kunnen overstappen van de private naar de publieke sector en omgekeerd. <i>Naar voorbeeld van het Vlaamse niveau worden contractuele afspraken de regel, het apart ambtenarenstatuut is de uitzondering en wordt meer flexibel en modern. Wanneer de werklust piekt, kan ook de overheid perfect beroep doen op interimarbeid.</i>

Beter samenwerken

Nr	Resolutie
229	Een meer eenvoudig land met vier deelstaten. <i>We maken van ons land een heldere federatie met vier deelstaten: Vlaanderen, Wallonië, Brussel en Oost-België. Het onderscheid tussen gemeenschappen en gewesten - met nog eens aparte politici, parlementen en commissies - houdt op te bestaan. In geval van discussie over bevoegdheden treedt het Grondwettelijk Hof als scheidsrechter op.</i>
230	In tijden van crisis moet het federale niveau knopen kunnen doorhakken. Bevoegdheden moeten op het meest effectieve niveau en zo dicht mogelijk bij de burger worden georganiseerd, maar onze staatsstructuur moet blokkering vermijden. <i>Om ons land meer daadkrachtig te maken, moet het federale niveau in sommige omstandigheden finaal knopen kunnen doorhakken: 1) Als de deelstaten binnen een bepaalde termijn hun internationale verplichtingen niet nakomen, of als ze onderling geen akkoord vinden over internationale engagementen of ratificatie van verdragen, kan het federale niveau in hun plaats beslissen. Zo vermijden we dat België beboet wordt, of dat we bij internationale onderhandelingen zonder standpunt verschijnen. 2) Bij crisissen, zowel binnen onze landsgrenzen als op het internationale niveau, kan het federale niveau tijdelijk handelen en het crisismanagement doen. Zo kunnen we snel reageren op uitdagingen en vermijden we een versnipperde aanpak van acute problemen. 3) Er moet een bindend begrotingstraject kunnen worden vastgesteld voor alle niveaus. Zo vermijden we dat België beboet wordt, we bij internationale onderhandelingen zonder standpunt verschijnen of niet kunnen handelen bij crisissen.</i>

231	<p>Iedere entiteit van ons federaal land moet meer direct verantwoordelijk zijn voor inkomsten, uitgaven en aandeel in het gezamenlijk begrotingsresultaat. In plaats van geld uit te geven dat komt van andere overheden, moeten de deelstaten zelf meer hun middelen zoeken om hun uitgaven te financieren. <i>De financieringswet wordt aangepast om de deelstaten meer fiscale autonomie te geven over het eigen inkomens- en uitgavenpatroon. Die moet op de volledige economische output van een deelstaat gebaseerd zijn, en niet enkel de personenbelasting als parameter gebruiken. Een intra-Belgisch stabiliteitspact legt het gezamenlijk begrotingstraject en de verdeling van de inspanningen vast. Zo ontstaat een grotere responsabilisering.</i></p>
232	<p>Het is van cruciaal belang dat elke staatshervorming daadwerkelijk efficiëntiewinsten oplevert en geen bijkomende lasten creëert voor toekomstige generaties. De noodzaak van een dergelijke evaluatie is evident; zonder dergelijke analyse is de kans op overlap, dubbelwerk en dus extra overheidsbeslag zeer reëel. <i>Daarom stellen wij voor om een integrale impactanalyse verplicht te stellen voor elke voorgestelde staatshervorming, zodat de effecten op administratieve efficiëntie en de oprichting van nieuwe entiteiten volledig worden begrepen en beoordeeld. Dit zal zorgen voor weloverwogen besluitvorming die de lasten voor toekomstige generaties minimaliseert en bijdraagt aan een slankere, meer efficiënte overheid.</i></p>

Een efficiënt Brussels gewest

Nr	Resolutie
233	<p>Een eenvoudiger en efficiënter Brussel. Brussel is vandaag te complex. Het mist daarom soms slagkracht. <i>Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt gefusioneerd met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie; van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) maken we instellingen zonder aparte structuren, en waarbij de gemeenschapsbevoegdheden worden geregeld in samenwerking met de deelstaten. We laten de datum van de verkiezing voor het huidige Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gemeenteraadsverkiezingen binnen dat grondgebied voortaan samenvallen en om de 5 jaar plaatsvinden: zo is er een grotere kans op samenvallende en samenwerkende politieke meerderheden op beide niveaus. We zorgen voor een integratie van de politiezones om de eenheid van commando te versterken. We integreren de OCMW's in de lokale besturen.</i></p>

234	We slanken het Brussels Parlement af van 89 naar 50 verkozenen. In vergelijking met de andere regionale parlementen is het Brussels parlement te groot. <i>Daarom slanken we het af naar 40 Frans- en 10 Nederlandstaligen. Verkiezingen verlopen op taalgemengde lijsten en niet langer in taalgroepen. De datum van de Brusselse deelstaatverkiezing zal altijd samenvallen met de gemeenteraadsverkiezingen. Ook EU-burgers die langdurig hun hoofdverblijfplaats in Brussel hebben zullen stemrecht voor de deelstaatverkiezing krijgen.</i>
235	Drietalige dienstverlening: Nederlands, Frans en Engels. Brussel moet haar karakter als een internationale stad meer uitspelen. <i>We introduceren Engels als bijkomende administratieve taal en streven we naar drietalige dienstverlening. De wettelijk vastgelegde tweetaligheid moet echter steeds nageleefd en, indien nodig, gesanctioneerd bij overtreding.</i>

Strijd tegen regulitis en administratieve overlast

Nr	Resolutie
236	We voeren een vervaldata en verplichte evaluatie in voor regelgeving. We moeten er voor zorgen dat wetten, besluiten, regels en decreten regelmatig worden geëvalueerd en niet langer bestaan dan noodzakelijk, om economische groei niet te hinderen. Verouderde regels blijven vandaag te lang bestaan, wat innovatie en groei belemmert. Het is van belang dat wetgeving dynamisch blijft en meegroeit met de maatschappelijke en economische ontwikkelingen. <i>We stellen verplichte evaluatie en vervaldata in voor alle wetgeving en regelgeving, om te verzekeren dat deze actueel blijven en de groei niet in de weg staan.</i> Hierdoor krijg je een automatische en regelmatige herziening van alle regels.
237	Wetgeving moet een generatietoets doorstaan. Het is cruciaal dat we ons afvragen of wetgeving op de lange termijn niet nadelig is voor toekomstige generaties. Door niet vooruit te kijken, riskeren we de toekomst en het welzijn van onze kinderen en kleinkinderen. Het is onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat onze acties vandaag hen niet benadelen. <i>Daarom stellen we voor om elke nieuwe wet te onderwerpen aan een generatietoets.</i> Dit zal helpen verzekeren dat we een sterke en veilige toekomst bouwen voor de komende generaties, waarin welvaart en kansen niet worden ondermijnd door kortetermijndenken.

238	<p>Weg met de administratieve druk. Als je welvaart wilt, dan moet je ondernemers zo min mogelijk lastig vallen met regeltjes en paperassen. Te veel administratie zorgt ervoor dat ondernemers de goesting om te ondernemen kwijtraken. Daarom moeten we de administratieve druk radicaal afbouwen. <i>Impactanalyses beoordelen de administratieve lasten van nieuwe regels, in het bijzonder die voor kmo's. Voor elke euro extra aan nieuwe lasten, moet er minstens 3 euro aan bestaande lasten verdwijnen. Digitaal wordt de norm. De flow van papieren documenten binnen de overheid wordt verboden. Elke papieren verplichting voor ondernemers wordt geschrapt. Papieren documenten kunnen nog wel bekomen worden op vraag van de burger en de consument. De overheid mag je geen informatie vragen die ze al zou moeten hebben. Dit only once-principe passen we transversaal toe op alle overheden. Als de overheid zich niet houdt aan het only once-principe, dan is de uitkomst diegene wat het beste is voor de burger.</i> Administratieve lasten moeten hierdoor om te beginnen met 25% verminderen.</p>
-----	--

Sterke gemeenten

Nr	Resolutie
239	<p>Meer slagkrachtige gemeenten. Wij willen een meer efficiënte en slanke overheid, meer democratische controle en een betere dienstverlening. Daarom komt er een interne staatshervorming. <i>Met decentralisatie als uitgangspunt moeten zo veel mogelijk bevoegdheden van het federale en Vlaamse niveau worden overgedragen naar de lokale besturen. Deze moeten daarvoor de juiste omkadering en middelen krijgen. Overbodige niveaus, zoals de provinciebesturen, schaffen we af. Op deze manier kunnen we het oerwoud van de vele bovenlokale en ondoorzichtige samenwerkingsverbanden saneren.</i></p>
240	<p>Steden en gemeenten, elk met hun eigenheid, zijn voor liberalen het overheidsniveau van de toekomst. Meer bevoegdheden aan het laagst mogelijke overheidsniveau is een liberaal uitgangspunt. <i>Uitkeringen en premies op vlak van welzijn en werkloosheidsuitkeringen zullen aangevraagd moeten worden bij het lokale bestuur, naar het voorbeeld van het leefloon. Op deze wijze vergroten we de slagkracht van de lokale besturen, creëren we eenheid en nabijheid in begeleiding en bouwen we de verzuiling af. Het gemeentefonds wordt aangepast in functie van de nieuwe bevoegdheden voor de steden en gemeenten. Dit gebeurt aan de hand van objectieve parameters. Gemeente- en districtsraden versterken we zodat ze een grotere rol kunnen spelen.</i></p>

Een land dat vertrekt uit de noden van haar burgers

Nr	Resolutie
241	<p>Open Vld wil dat iedere burger bij één uniek loket terecht kan voor alle contacten met de overheid. Het is niet de verantwoordelijkheid van de burger om zich een weg te banen door de complexiteit van onze bevoegdheidsniveaus en administraties. <i>Dat uniek loket kan worden georganiseerd via bijvoorbeeld de gemeente, een tender op de private markt of een geïntegreerd digitaal loket, dat bij de overheden alle noodzakelijke informatie opvraagt. Ook moeten federale en regionale administraties waar mogelijk samenwerken om beleidsvoorbereiding en -uitvoering te stroomlijnen.</i></p>

Een sterke democratie

Nr	Resolutie
242	<p>We zetten in op burgerparticipatie die de kiezer een meer directe stem geeft. Burgers moeten op regelmatige tijdstippen hun stem direct en via innovatieve middelen kunnen laten horen. <i>Eén van de instrumenten om dit te realiseren, is de kiezersraadpleging. Ter gelegenheid van de verkiezingen krijgen kiezers dan de mogelijkheid om zich over specifieke beleidsvragen uit te spreken. Deze kiezersraadpleging biedt het nieuwe parlement een duidelijke en gedragen beleidsrichting. Burgers leggen via petitie de vragen voor. Er zijn ook online kiezersraadplegingen.</i></p>
243	<p>We verlagen de minimumleeftijd voor stemrecht naar 16 jaar. Jongeren van vandaag zijn beter geïnformeerd en meer betrokken dan ooit tevoren. Het is essentieel dat we deze betrokkenheid erkennen en hen een stem geven in de democratische processen die hun toekomst vormgeven. Door hen niet toe te laten tot het stemproces, negeren we een belangrijk perspectief in onze samenleving. <i>Door de stemleeftijd te verlagen, erkennen we de waarde en het inzicht van onze jongeren en moedigen we hen aan om actief deel te nemen aan onze democratie.</i> Dit voorstel zal niet alleen leiden tot een meer inclusieve democratie, maar ook jongeren aanmoedigen om zich verder te verdiepen in maatschappelijke kwesties.</p>
244	<p>Een federale en een Vlaamse kieskring. In een democratie moet er interactie mogelijk zijn tussen kiezers en de politici die hen vertegenwoordigen. In ons land is dat onmogelijk met de politici van het ander landsdeel. Kiezers kunnen er zich niet over uitspreken. Politici kunnen een groot deel van de bevolking negeren. <i>We hervormen de parlementen waarbij telkens 20 zetels worden bepaald op basis van een federale kieskring en Vlaamse kieskring in respectievelijk de Kamer van Volksvertegenwoordigers en het Vlaams Parlement. Kiesomschrijvingen worden kleiner. Ook voor de Europese verkiezingen opteren we voor één federale kieskring.</i></p>

245	<p>Rechtstreekse verkiezing van formateur. De kiezer moet meer invloed hebben op wie er eerst aan zet komt na de verkiezingen. <i>De populairste kandidaat op de lijst met de meeste stemmen in de federale of Vlaamse kieskring krijgt daarbij het initiatief om een regering te vormen en wordt automatisch formateur. Als deze binnen een maand geen regeerakkoord kan sluiten gaat het initiatiefrecht over naar de populairste kandidaat van de tweede populairste lijst, tenzij de Kamer een verlenging van het mandaat toestaat.</i></p>
246	<p>Meer controle door het parlement. Parlementsleden hebben nood aan voldoende instrumenten om burgers effectief te kunnen vertegenwoordigen. Vandaag zitten de verhoudingen tussen parlement en regering scheef. Dat trekken we recht. <i>Kandidaat-ministers worden bij hun aanstelling onderworpen aan een parlementaire hoorzitting naar het model van het Europees Parlement. Dit laat toe dat het parlement de ministers op voorhand kan controleren op hun geschiktheid en dat de parlementaire controlefunctie reeds voor de eedaflegging wordt uitgeoefend. Verkozen parlementsleden krijgen een betere omkadering om hun controlefunctie en wetgevende functie versterkt te kunnen uitvoeren, onder meer via een parlementaire studiedienst.</i></p>
247	<p>Kiezers moeten zelf meer kunnen bepalen wie hen zal vertegenwoordigen: hervorming lijststem, afschaffing opvolgers, invoering gedeelde stem. <i>De devolutieve werking van de lijststem wordt afgeschaft, evenals het systeem van opvolgers. Een kiezer kan voortaan zijn of haar stem verdelen over meerdere personen over alle lijsten heen. De kandidaten krijgen dus telkens een fractie van één stem, ook bij een stemming op een lijst. Enkel en alleen op basis van het aantal stemmen dat een kandidaat behaalt, wordt die verkozen of aangewezen als opvolger.</i></p>
248	<p>Meer eerlijke en transparante verkiezingscampagnes. De burger heeft enkel een eerlijke keuze als de verkiezingscampagne ook eerlijk is verlopen. Dat betekent ook gelijke spelregels voor alle kandidaten. <i>Elke kandidaat op de verkiezingslijst mag evenveel uitgeven aan diens campagne. Kandidaten en partijen moeten reeds hun uitgaven bijhouden en indienen. Deze moeten ook openbaar gemaakt worden. Bovendien moderniseren we de wetgeving rond campagne-uitgaven om deze in lijn te brengen met het belang van social media, third party advertising en negative campaigning.</i></p>
249	<p>Strijd tegen fakenews wordt opgevoerd: meer transparantie over algoritmes. Desinformatie die via algoritmes tot bij de burger komt, moet bestreden worden. <i>Dat kan door onafhankelijke factchecking en door transparantie te eisen van die instanties die gebruik maken van algoritmes.</i></p>

250	Een meer sobere, gerichte en transparante partijfinanciering. Er gaat vandaag te veel geld om in partijen. Dat leidt tot excessieve uitgaven op sociale media en te weinig oog voor sterke inhoudelijke voorstellen en gekwalificeerde politici. <i>We hervormen het systeem van partijfinanciering waarbij de totale uitgaven aan politieke partijen worden verminderd. We beperken de publieke financiering tot enkele omschreven maatschappelijke doelstellingen, zoals een studiedienst, een ledenbeweging of lokale werking en basis communicatiedienst, administratie, en een gelimiteerd bedrag aan advertenties (inclusief socialemedia-uitgaven).</i>
251	Een onafhankelijk comité bepaalt hoeveel politici mogen verdienen. Alleen politici kunnen vandaag hun eigen loon bepalen. Dat is niet meer van deze tijd en zorgt terecht voor veel kritiek. Dat moet door een onafhankelijk orgaan gebeuren. <i>We richten een remuneratiecomité op dat het statuut en de verloning van parlements- en regeringsleden (inter)nationaal toetst. Dit comité adviseert het parlement tweejaarlijks over eventuele aanpassingen. Daarbij gaat men uit van het basisprincipe van marktconforme lonen t.o.v. gelijkaardige functies in andere sectoren. Het comité wordt samengesteld uit ondernemers, academici, gewezen politici, en experts inzake verloning en corporate governance.</i>

Thema 2: Ons land doen respecteren, ook in het buitenland

Elke Belg, waar ook ter wereld, moet mee kunnen beslissen over de koers die ons land uitvaart én efficiënt toegang hebben tot de nodige ondersteuning en informatie.

Met een vereenvoudiging en uitbreiding van het stemrecht voor Belgen in het buitenland, zorgen we voor meer betrokkenheid bij ons land.

We versterken onze internationale positie door beter samen te werken op federaal en regionaal niveau. Met geïntegreerde ambassades en gezamenlijke handelsmissies dragen we een sterk en uniform beeld van ons land uit.

Op vlak van ontwikkelingssamenwerking kiezen we voor een benadering die van hulp naar handel evolueert, waarbij economische zelfredzaamheid en duurzame partnerschappen centraal staan.

Belgen in het buitenland

Nr	Resolutie
252	Alle Belgen kunnen stemmen, ook die in het buitenland en ook voor het regionaal niveau. Iedere Belg moet mee kunnen beslissen over de richting die ons land uitgaat. Dat men niet mee de koers van de regionale overheden kan bepalen, beperkt die mogelijkheid. We moeten dat rechte trekken. <i>Stemrecht voor Belgen in het buitenland wordt vereenvoudigd en uitgebreid naar het regionale niveau.</i>
253	Er komt een reisapp met algemene gegevens over het buitenland. Belgen in het buitenland moeten goed en snel geholpen, zeker wanneer er iets ernstig gebeurt. <i>Daarom komt er een reisapp om hen te informeren. Dit is een uniek digitaal loket voor zowel reisadviezen, contactgegevens als registraties.</i> Tegelijk kan de app functioneren als BE-alert in het buitenland, waarbij de overheid in noodsituaties meteen belangrijke informatie aan de burger kan meedelen.

Vertegenwoordiging in het buitenland

Nr	Resolutie
254	Het federale niveau en de regio's moeten beter samenwerken in het buitenland voor onze bedrijven en onze burgers met gezamenlijke handelsmissies en geïntegreerde ambassades. Samen betekenen we meer in het buitenland. Als we naast elkaar werken, verliezen we vaak aan impact. Daarom moeten we meer op het vlak van onze vertegenwoordiging in het buitenland samenwerken. <i>Met handelsmissies kunnen we onze bedrijven en kmo's ondersteunen om nieuwe markten aan te boren en buitenlandse investeringen aan te trekken. Om hiervan een succes te maken moeten het federale en gewestelijke niveau samenwerken - maar ook onderling moet dit gebeuren. Naar Nederlands en Zwitsers voorbeeld pleiten we daarnaast voor geïntegreerde ambassades, waarbij de vertegenwoordigers van alle federale en regionale administraties onder één dak wonen.</i>

Verantwoordelijkheid in het buitenland

Nr	Resolutie
255	Ontwikkelingssamenwerking moet ook onze eigen binnenlandse doelstellingen steunen. We willen onze verantwoordelijkheid nemen voor andere landen maar willen dat ook doen in het belang van en met respect voor onze burgers en belastingbetalers. Als ontwikkelingssamenwerking niet doordacht is, verliest het effect. <i>Ontwikkelingssamenwerking moet dus ook meer ingeschakeld worden in de reguliere werking van de overheid en het interne regeringsbeleid ondersteunen.</i>

256	From aid to trade. We willen ervoor zorgen dat de mensen die we willen helpen hogerop geraken. Dat kan alleen met een degelijk economisch weefsel. We moeten daarbij zoveel mogelijk kansen rechtstreeks aan individuele ondernemers bieden, in plaats van aan andere overheden. <i>Inzake ontwikkelingssamenwerking stappen we af van het systeem van liefdadigheid zonder enige vorm van impact assessment en evolueren we naar échte (economische) partnerschappen. Daarbij pleiten we voor een financieringsmix tussen publieke en private middelen.</i> Dat zorgt voor een win-winsituatie voor alle betrokken partners en zelfredzaamheid van diegene die we helpen.
257	In ontwikkelingssamenwerking moet kwaliteit centraal staan, niet kwantiteit. We willen vooral dat het geld voor ontwikkelingssamenwerking een verschil maakt in het leven van mensen. Als we alleen oog hebben voor het totaalbedrag zijn we gewoon ons geweten aan het sussen en verstoren we misschien zelfs de lokale markt en samenleving. <i>De middelen moeten strengere toekenningscriteria hebben, en beter gecontroleerd, beter aanbesteed en desnoods geheroriënteerd worden. In het belang van een coherent Europees buitenlands beleid moet de EU een grote coördinerende rol spelen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.</i> Wij willen niet denken in % van ons bbp. Wij willen denken in % van HUN bbp.
258	De EU moet een grotere coördinerende rol spelen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. We hebben het meeste impact in de rest van de wereld als we onze acties afstemmen met onze Europese collega's. <i>De raad moet kunnen beslissen om Europese en nationale ontwikkelingssamenwerkingsstromen naar bepaalde landen (tijdelijk) op te schorten.</i> Dat is ook in het belang van een coherent buitenlands beleid.

Thema 3: Criminaliteit doen dalen

Geen veilig of vrij land zonder een snelle, straffe en menselijke justitie. We voeren de druk verder op tegen georganiseerde misdaad en willen de financiële stromen in de drugscriminaliteit droogleggen. De beste straf, is een straf die effectief wordt uitgevoerd. Daarom zetten wij in op nieuwe detentiehuizen en extra plaatsen in onze gevangenissen. Daarnaast moeten buitenlandse criminelen sneller teruggestuurd worden naar hun land van herkomst, iets waar ook de EU een cruciale rol in speelt.

Ook de strijd tegen seksueel geweld voeren we verder op, waarbij we steeds het slachtoffer centraal stellen. Zij verdienen professionele opvang en ook de gepaste aandacht tijdens het proces.

Dit alles is slechts mogelijk als we blijven inzetten op een efficiënte en eenvoudige justitie, die blijft verder digitaliseren en ook klantvriendelijker wordt. Daarbij hoort ook een betere ondersteuning van de magistratuur om het vertrouwen in de rechtsstaat te versterken.

Wat betreft onze veiligheid handhaven, streven we ook naar een sterkere en meer moderne politie. Met minder, maar sterkere politiezones en meer slagkracht voor het lokale niveau.

Ten slotte moeten we ook sneller en meer investeren in onze defensie. Want investeren in onze landsverdediging, is de beste garantie op vrede. Daarbij kunnen wij beroep doen op onze sterke bondgenoten in de NAVO en de EU, maar moeten we ook ons eigen steentje bijdragen. Tegen 2029 moet de 2% BBP NAVO-norm gehaald worden.

Het slachtoffer centraal

Nr	Resolutie
259	<p>Slachtoffers onmiddellijk professioneel opvangen. Als je slachtoffer wordt van een geweldsmisdrijf, moet je onmiddellijk professioneel worden opgevangen. <i>We stellen voor om het goed werkend model van zorgcentra na seksueel geweld toe te passen op alle slachtoffers van geweld. Ze moeten terecht kunnen in een omgeving waar gespecialiseerd personeel klaar staat voor een eerste opvang, het indienen van een klacht en de doorverwijzing naar de juiste hulpverlening.</i> Deze aanpak zorgt ervoor dat alle slachtoffers van geweld de nodige steun en professionele hulp ontvangen, wat essentieel is voor hun herstel en gerechtigheid.</p>
260	<p>Ook tijdens het proces aandacht voor het slachtoffer. Slachtoffers moeten een sterkere plaats hebben in het gerechtelijk proces, met respect voor hun ervaring en behoeften. Slachtoffers voelen zich vaak over het hoofd gezien binnen het rechtssysteem. Het is onze plicht om de behandeling en ondersteuning van slachtoffers verder te verbeteren. <i>We zetten ons in om het slachtofferperspectief nog meer te integreren in het gerechtelijk proces, erkenning gevend aan hun unieke positie en behoeften.</i> Dit versterkt de rechten en het welzijn van slachtoffers, waarbij we erkennen dat niemand ervoor kiest om slachtoffer te zijn.</p>
261	<p>Een vast contactpersoon voor elk slachtoffer. Er is nood aan een meer gestroomlijnde en persoonlijke ondersteuning voor slachtoffers. Slachtoffers navigeren nu door een labyrint van versnipperde diensten, wat het moeilijk maakt om hun rechten te begrijpen en uit te oefenen. <i>We voorzien daarvoor een vast contactpersoon voor elk slachtoffer. Deze persoon begeleidt het slachtoffer doorheen het volledige proces en maakt het slachtoffer wegwijs in alles wat justitie hem te bieden heeft om zijn rechten maximaal te vrijwaren. Maar ook om de betrokkene gepast en gericht door te verwijzen naar de hulpverlening. We werken met een soort vertrouwenspersoon voor slachtoffers.</i> Deze benadering zorgt voor een betere begeleiding en ondersteuning van slachtoffers, maakt het rechtssysteem toegankelijker en bevordert een efficiënte en empathische behandeling van slachtoffers.</p>

262	Meer eenvoud, inspraak en rechtvaardigheid voor slachtoffers. Ons strafrecht heeft lang te weinig oog gehad voor de slachtoffers. We moeten hun positie versterken. <i>Om te beginnen moeten vorderingen en burgerlijkepartijstellingen eenvoudiger kunnen. Slachtoffers hebben recht op meer transparantie en inspraak bij invrijheidstelling van veroordeelden. We mogen tot slot cold cases niet laten liggen, maar moeten die aanpakken.</i> Recht moet en zal geschieden.
-----	---

Beter communiceren bij justitie

Nr	Resolutie
263	Heerlijk heldere taal, ook in justitie, dankzij voorleesvonnissen. Recht spreken moet ook in een klare taal. Als men justitie begrijpt, is dat een pluspunt voor haar geloofwaardigheid. Justice must not only be done or seen to be done, it also must be understood how it's done. <i>Naar voorbeeld van Nederland voeren we een voorleesvonnis in waarin de rechter kort en helder de uitspraak samenvat.</i> Op die manier snappen burgers de gerechtelijke uitspraken beter en dat kan meteen ook een filter zijn voor hoger beroep, want sommigen gaan in beroep omdat ze niet begrijpen wat in de eerste uitspraak staat.
264	Betere communicatie. Recht wordt niet gesproken in een vacuüm. Justitie vervult een belangrijke taak in onze samenleving en moet daar ook verantwoording voor afleggen en duiding bij geven. <i>Daarom investeren we in professionele en moderne communicatie bij justitie. De nadruk ligt op het uitleggen en duiden van beslissingen en regels.</i> Dat zal het vertrouwen in justitie vergroten.
265	We werken actief aan het vertrouwen in de rechtsstaat en in justitie. We willen de kloof tussen de burger en justitie verkleinen. De liberale rechtsstaat staat onder druk. Nochtans is het de enige garantie om onze rechten en vrijheden en onze democratie te waarborgen. <i>Daarom treden we actief op tegen discriminatie en polarisering van de samenleving maar gaan we ook proactief te werk. Via een gecoördineerde aanpak brengen we justitie dichterbij de burger via lezingen, gastlessen en rondleidingen in onze gerechtsgebouwen en gevangenissen.</i>

Beter straffen

Nr	Resolutie
266	<p>Straffen voeren we op een efficiënte wijze uit. Straffen op maat zorgt voor gerechtigheid en bevordert rehabilitatie. Dat terwijl ineffectieve strafuitvoering kan leiden tot onrecht en hogere recidivekansen. Snelle en zinvolle strafuitvoering is essentieel voor een rechtvaardige en veilige samenleving. <i>We geven rechters de tools voor straffen op maat en investeren in kleinschalige detentie, gezondheidszorg binnen de gevangenis, en begeleiding tijdens en na detentie.</i> Dit beleid bevordert de rehabilitatie van veroordeelden en vermindert de kans op recidive, wat bijdraagt aan een veiligere samenleving.</p>
267	<p>We geven juiste en passende straffen die ook effectief allemaal uitgevoerd worden. Wie zijn straf heeft uitgezeten moet klaar zijn om terug te keren in de maatschappij. Verkeerde straffen zorgt voor recidive. Straffen die niet worden uitgevoerd hollen het gevoel van rechtvaardigheid uit en wakkeren een gevoel van straffeloosheid aan. Daarom moeten we de juiste straf geven en er vooral ook voor zorgen dat die wordt uitgevoerd. <i>Lik-op-stukbeleid moet gebeuren op een zinvolle manier, met een individueel detentieplan op maat. Tegelijk laten we ruimte voor alternatieve bestraffing, zoals detentiehuizen en transitiehuizen. Snelrecht moet de voorkeur krijgen om zaken zoals relschoppen, geweld tegen politie, “kleine criminaliteit” aan te pakken. We stomen mensen klaar voor hun terugkeer in de maatschappij door middel van opleidingen, werk en begeleiding.</i> Dat maakt mensen sterker en spaart miserie in de toekomst uit.</p>
268	<p>De detentiehuizen en het aantal plaatsen wordt verder uitgebreid. 99 procent van de gedetineerden in onze gevangenissen komt ooit terug vrij. Sommige kleine criminelen komen als grote criminelen uit de gevangenis. We moeten mensen met korte straffen en een laagveiligheidsrisico hun straf laten uitzitten in een kleinere setting dan een gevangenis. <i>We breiden daarom het aantal detentiehuizen en dus het aantal plaatsen erin op. De scope wordt gedifferentieerd in functie van bepaalde doelgroepen, zoals jonge meerderjarige daders, en wordt ingepast in beleid en netwerken op lokaal niveau.</i> Uit onderzoek blijkt dat de recidive hierdoor aanzienlijk vermindert.</p>

269	<p>Overdracht van de zorg voor geïnterneerden naar de bevoegdheid van Volksgezondheid. Zorgen dat geïnterneerden de juiste zorg op maat ontvangen binnen een veilige omgeving. Zonder adequate zorg en beveiliging kunnen geïnterneerden, personeel en de maatschappij risico lopen. Het is van cruciaal belang dat de zorg voor geïnterneerden prioriteit krijgt en in een passende, beveiligde omgeving plaatsvindt. <i>We brengen geïnterneerden volledig onder de bevoegdheid van Volksgezondheid, in instellingen met aangepaste beveiligingsniveaus, om iedere geïnterneerde zorg op maat te bieden.</i> Dit beleid zorgt voor een humane behandeling van geïnterneerden met de nadruk op hun gezondheid en veiligheid, terwijl het ook de veiligheid van het personeel en de samenleving waarborgt.</p>
270	<p>Buitenlandse gedetineerden keren terug naar hun land van herkomst. Dertig procent van de gedetineerden hebben geen verblijfsrecht in ons land. <i>We zetten meer in op het laten terugkeren van buitenlandse gedetineerden naar het land van herkomst, zowel tijdens de detentie als bij strafeinde. Het is ook in het belang van deze mensen dat ze hun straf uitzitten in het land van herkomst zodat ze zich kunnen focussen op een legale toekomst in eigen land na strafeinde. Daarvoor sluiten we de nodige bilaterale overeenkomsten met de desbetreffende landen en zetten we elke mogelijke hefboom in om deze akkoorden ook in de praktijk te brengen.</i> Deze aanpak vermindert de druk op onze gevangenen en biedt gedetineerden een kans op een nieuwe start in hun eigen land, wat bijdraagt aan hun sociale en economische re-integratie.</p>
271	<p>Shift van kwantiteit naar kwaliteit. We moeten af van aantallen, kwaliteit is belangrijker in ons werk dan kwantiteit. <i>Minder gerechtsgebouwen maar kwaliteitsvolle gerechtsgebouwen: modern, energiezuinig en klantgericht. Met een gemeenschappelijk onthaal en drempelverlagend. De burger staat centraal en wordt geholpen met een kwalitatieve dienstverlening waardoor de bereikbaarheid gegarandeerd blijft. Maar ook bij de gevangenisstraffen moet we af van meer en langer opsluiten. Ook al voelt dat contra-intuïtief: we moeten luisteren naar de wetenschap. Kleine gevangenen, minder gedetineerden maar kwaliteitsvolle strafuitvoering gericht op herstel en het vermijden van recidive.</i> We weten dat dat werkt.</p>
272	<p>Voldoende gevangenis capaciteit. De capaciteit van de gevangenen moet zich aanpassen aan de instroom van gedetineerden, en niet omgekeerd. <i>We voorzien voldoende capaciteit zodat er kan ingespeeld worden op de wisselende noden.</i></p>

273	<p>De inning van penale boeten en schulden aan slachtoffers moet efficiënter en effectiever. Als er boetes of betalingen aan slachtoffers worden opgelegd, dan moeten die ook effectief gebeuren. Anders heeft een straf geen impact en creëer je een gevoel van straffeloosheid, ook voor de slachtoffers. <i>We richten daarom een justitieel en centraal incassobureau op.</i> Dit zorgt voor de verdere responsabilisering van Justitie om ook de effectieve inning van penale boeten, schulden aan slachtoffers etc. te laten gebeuren.</p>
274	<p>We pakken wapengeweld harder aan. Criminelen worden steeds driester en grijpen steeds meer naar zwaarder geschut. <i>Versterk operationele schakels zoals de dienst Wapens van de Federale Gerechtelijke Politie en de ballistische dienst van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie.</i> Zorg voor een goede datavergaring betreffende de problematiek van wapengeweld en illegale wapenhandel (<i>traceerbaarheid en ballistische analyses</i>). We proberen op die manier wapengeweld terug te dringen.</p>
275	<p>We pakken krakers aan. Lokale overheden en burgers staan vaak machteloos tegenover krakers. Ook dit moet beter aangepakt worden. <i>Er komen meer wettelijke mogelijkheden om krakers uit een pand te zetten en voor de rechtbank te brengen. Eigenaars hebben recht op een schadevergoeding. We stellen een zwarte lijst van hardleerse krakers op met bestuurlijke maatregelen, zoals een periodieke meldingsplicht van de verblijfplaats.</i> Zo schrikken we krakers af!</p>
276	<p>Fietsdiefstallen pakken we aan met slimme lokfietsen. Fietsen moet we aanmoedigen, daarom is het belangrijk dat we fietsdiefstal een halt toeroepen. Nu blijven te veel gestolen fietsen onvindbaar. Zonder actie, geven we dieven vrij spel en haken er fietsers af. Daarom zeggen we: genoeg is genoeg. <i>Door lokfietsen in te zetten, slim uitgerust met een GPS-tracker, sporen we fietsdieven en bendes effectief op.</i> Zo zorgen we ervoor dat fietsen aantrekkelijk blijft, zonder de angst je fiets te verliezen. Zo laten het aantal fietsdiefstallen en bezorgen we meer fietsen terug aan hun eigenaar.</p>
277	<p>Strijd tegen phishing: De digitale criminaliteit stijgt en is geen lokaal maar globaal fenomeen. We moeten ons beter wapenen tegen internetfraude. <i>Banken moeten meer hun verantwoordelijkheid opnemen in het beschermen van het spaargeld van hun klanten tegen phishing en andere vormen van oplichting. Ze dienen hun wettelijke verplichtingen in deze beter nakomen. Als dit niet of onvoldoende gebeurt, zal de overheid optreden hiertegen.</i></p>

278	<p>Van politie en hulpverleners moet men afblijven. In een maatschappij waarin waarden en normen snel veranderen moeten we gepast reageren. <i>De straffen voor geweld tegen de politie, hulpverleners en andere beschermde maatschappelijke functies worden verzwaard.</i></p> <p><i>Daarnaast moeten we ons ook wapenen tegen nieuwe fenomenen zoals doxing - het met kwade bedoelingen verspreiden en ter beschikking stellen van identificatiegegevens – van bijvoorbeeld politieagenten.</i> Laat het duidelijk zijn: we staan pal achter onze hulpverleners.</p>
279	<p>Een rijbewijs met punten. Als mensen fouten blijven begaan in het verkeer en daardoor anderen in gevaar brengen, moeten we ingrijpen. <i>Daarom pleiten we voor een rijbewijs met punten, waarbij enkel zware overtredingen en recidief gedrag in aanmerking komen.</i> Dit kan uiteindelijk leiden tot het intrekken van het rijbewijs. Wie herhaaldelijk andere weggebruikers in gevaar brengt, heeft geen plaats in het verkeer.</p>

Strijd tegen seksueel geweld

Nr	Resolutie
280	<p>Inzetten op preventie en bespreekbaarheid. Ondanks vooruitgang de voorbije jaren moeten we blijven inzetten op deze kwesties om een veiligere samenleving voor iedereen te creëren. Er zijn nog steeds te veel gevallen van seksueel geweld die niet worden gemeld of aangepakt. Het is cruciaal om geweld bespreekbaar te maken en actief in te grijpen bij verontrustende situaties. <i>We zetten in op preventieve maatregelen en campagnes om seksueel en intrafamiliaal geweld bespreekbaar te maken, en moedigen iedereen aan om in te grijpen en steun te bieden waar nodig. We promoten omstaandertrainingen.</i> Hierdoor kunnen we mogelijk heel wat kwaad vermijden.</p>
281	<p>We maken werk van het Verdrag van Istanboel met een draaiboek om alle vormen van intrafamiliaal geweld en geweld tegen vrouwen aan te pakken. Nog te veel vrouwen worden slachtoffer van geweld. Het verdrag van Istanboel biedt verschillende instrumenten om dit aan te pakken. <i>We implementeren een draaiboek met praktische instrumenten en procedures om intrafamiliaal geweld en partnergeweld beter aan te pakken.</i></p>
282	<p>Slachtoffers snel en goed opvangen. De zorgcentra en de veilige huizen zijn zeer goede initiatieven. We moeten deze blijvend verder uitbouwen en bijsturen. <i>We zorgen ervoor dat alle diensten optimaal samenwerken en dat een slachtoffer op één centrale plaats terecht kan i.p.v. een zoektocht moet ondernemen om de juiste hulp te vinden.</i> Deze aanpak zorgt ervoor dat slachtoffers efficiënt en zonder extra stress de hulp krijgen die ze nodig hebben.</p>

283	Recidive verminderen. Naast bestraffing is het cruciaal om te werken aan de onderliggende oorzaken van het gedrag van daders. Zonder effectieve daderbegeleiding blijft de kans op herhaling van geweld hoog. Het is noodzakelijk om diepgaand aan de slag te gaan met de daders om toekomstig geweld te voorkomen. <i>We versterken de programma's voor daderbegeleiding, gericht op het aanpakken van triggers en oorzaken van seksueel geweld.</i> Enkel dit zal een veiligere maatschappij geven.
284	Ook op straat. Het kan niet dat we ons niet veilig kunnen voelen als we over straat lopen of in het uitgangsleven. Er moet strenger opgetreden worden tegen (seksuele) straatintimidatie. <i>Strenger optreden en meer (anonieme) controles door politie. Wie een eerste keer betrapt wordt moet onmiddellijk een lik-op-stukboete betalen. Recidivisten worden voor de rechtbank vervolgd.</i> Zo kan iedereen zonder zorgen op straat lopen of uitgaan.
285	Ook online. De niet-consensuele verspreiding van naaktbeelden hebben een gigantisch impact op een persoon. Slachtoffers voelen zich enorm kwetsbaar en machteloos door de snelle verspreiding van hun beelden. We moeten er alles aan doen om de verspreiding te stoppen. <i>Sociale mediabedrijven moeten daar meer aan doen. Via eenvoudig verzoek bij een centraal meldpunt georganiseerd door de sociale mediabedrijven in samenwerking met het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Child Focus moet de verspreiding van beelden stopgezet worden.</i> Zo blijft dit slachtoffers niet verder achtervolgen.

Strijd tegen georganiseerde misdaad

Nr	Resolutie
286	Ketenaanpak. We kunnen dit niet alleen. Criminelen winnen als er niet wordt samengewerkt. <i>In de strijd tegen de invoer van drugs werken we verder aan een ketenaanpak. De samenwerking met onze buurlanden, havens, douane maar ook met de hulpverlening wordt verder intensief versterkt.</i>
287	Follow the money. De “follow the money” aanpak is de sleutel om de ruggengraat van georganiseerde misdaad te breken. We moeten bij de georganiseerde criminaliteit duwen waar het pijn doet: in de portemonnee. <i>We zetten bij de vervolging van in het begin in op inbeslagnames. Dit doen we tot na de uitspraak en bij de uitvoering. Georganiseerde criminaliteit is een parallelle economie. Als we die economie breken, winnen we de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Om dat te bereiken is het cruciaal om samen te werken en op alle fronten in te zetten. Zowel bestuurlijk als gerechtelijk.</i>

288	Afzetmarkt verkleinen. Zolang er veel vraag is, zullen er criminelen zijn die die vraag willen beantwoorden. Als we daar niets aan doen, is het vechten tegen de bierkaai. <i>We pakken ook de afzetmarkt van de drugsdealers aan door in te zetten op preventie en de begeleiding van mensen met drugsverslavingen. De wetenschap heeft al voldoende aangetoond dat dit meer effect ressorteert dan repressief optreden.</i>
-----	--

Meer voorkomen en oplossen

Nr	Resolutie
289	Preventie en zorg als wapen tegen criminaliteit Criminaliteit die voorkomen kan worden, moet niet bestreden worden. Wat we niet voorkomen, kost ons vaak als maatschappij later nog veel meer. Op algemeen niveau moeten we inzetten op werk en welzijn/zorg voor iedereen. Dit is de beste manier om te voorkomen dat men in de criminaliteit terecht komt. <i>Justitie moet terrein hernemen van wat ze een tijd lang heeft laten gaan. De aanpak van problemen moet via één duidelijk traject (ofwel OMS ofwel GAS-sanctie ofwel dagvaarding) in plaats van verschillende mogelijke wegen voor eenzelfde soort inbreuk. Dat geldt zeker voor zogenaamde kleine criminaliteit, zoals fiets- en winkeldiefstallen, graffiti, zwerfvuil... Op lokaal niveau is het belangrijk om het maatschappelijk weefsel te versterken. Het individu staat voor ons altijd centraal maar we moeten niet alles alleen willen doen. Lokale initiatieven zoals buurtwachten maar ook lokale activiteiten ondersteunen we. Ook mantelzorg en vrijwilligerswerk is hierin cruciaal. Zo voorkomen we heel wat criminaliteit.</i>
290	We maken de verschuiving van conflictmodel naar oplossingenmodel. Justitie komt tussen in geschillen. Lang werd justitie gezien als een instituut dat geschillen beslecht. De hele cultuur van justitie is gebaseerd op dit conflictmodel. Dat is achterhaald. We moeten werk maken van duurzame oplossingen. Als we de geschillen benaderen als problemen die moeten opgelost worden, zullen mensen veel meer genoegen halen uit de uitspraak. <i>In de volledige keten moeten we meer werken rond oplossingen op maat in de plaats van rond het beslechten van conflicten. Waar mogelijk proberen we ook zaken op te lossen in consensus (via bemiddeling).</i> Dit zorgt voor duurzame oplossingen.
291	We zetten slimme camera's in op hotspots. Technologie is belangrijk in de strijd tegen de criminaliteit. Sommige plekken zijn gevoeliger dan andere voor grote of kleine criminaliteit en moeten dus ook beter beschermd worden. Je kan echter niet overal 24/7 politie bewaking zetten. <i>We breiden daarom de camera-/ANPR-mogelijkheden uit in functie van het beschermen van hotspots zoals industriezones, transportomgevingen en kwetsbare natuurgebieden. Daarbij houden we maximaal rekening met privacy, en steeds in overleg met het lokaal bestuur. We beschermen zo deze gevoelige gebieden én ondersteunen zo het werk van onze politiemensen.</i>

292	<p>Scheiden hoeft niet te doen lijden. Scheiden moet kunnen zonder naar de rechtbank te moeten. Het kan gebeuren dat de liefde voorbij is. Dan moet je van elkaar afscheid kunnen nemen zonder te veel administratieve rompslomp. Dat is een bron van frustratie en ergernis waar niemand beter van wordt. Dat kan ook minder complex. <i>Als de partners overeenkomen over alle gevolgen van de echtscheiding, is het niet nodig hiervoor nog eens naar de rechtbank te trekken. Ze kunnen zich wel laten bijstaan door een bemiddelaar, een advocaat of een notaris om tot een akkoord te komen. Een notaris kan dat akkoord dan acteren. Procedures in het familierecht moeten meer oplossingsgericht dan conflictgericht zijn. De rechten van het kind staan hierbij steeds centraal. De focus moet op de minderjarige liggen/focus op het horen van het kind.</i> Iedereen kan vervolgens weer vooruitkijken.</p>
293	<p>Cold cases laten ons niet koud. Sommige zaken zoals verdwijningen en moordzaken vragen om “closure”, in het bijzonder voor de familie en kennissen die zonder antwoorden achterblijven. We moeten die antwoorden zoeken. <i>Er komt een ‘pool’ binnen de Geïntegreerde Politie om gericht op cold cases te werken. Daarvoor wordt voorzien in gespecialiseerd personeel en opleiding, en ondersteuning voorzien inzake onderzoeksmethodes en dossierbeheer.</i> Zo krijgen slachtoffers en hun familie en hun kennissen toch een antwoord.</p>

Meer eenvoud bij justitie

Nr	Resolutie
294	<p>Het justitielandschap wordt eenvoudiger. Vandaag is ons justitielandschap te complex, onder meer door oude geografische opdelingen die niet meer van deze tijd zijn. Daarom gaat er te veel tijd en moeite verloren, terwijl criminelen steeds sneller zijn. Dat moet eenvoudiger. <i>We schaffen de parketten-generaal af maar behouden 2 procureurs-generaal - 1 Nederlands- en 1 Franstalige - met een sterke steundienst en 14 procureurs des Konings, naast de havenprocureur.</i> Slanker, sneller, slimmer.</p>
295	<p>We vereenvoudigen en centraliseren attesten en certificaten bij vastgoedtransacties. Er is te veel bureaucratische rompslomp. Een overvloed aan vereiste documenten vertraagt transacties en verhoogt de kosten voor alle betrokken partijen. Het is essentieel om het vastgoedtransactieproces efficiënter te maken door de administratieve last te verlichten. <i>We optimaliseren en centraliseren de vereiste documentatie voor vastgoedtransacties en verkorten de wettelijke termijnen in de voorbereidingsfase.</i> Deze maatregelen zullen bijdragen aan een vlotter verloop van vastgoedtransacties, waardoor zowel kopers als verkopers tijd en geld besparen.</p>

Beter samenwerken bij justitie

Nr	Resolutie
296	<p>De private sector kan de publieke sector versterken. Overheid en privé moeten veel meer samenwerken. Enkel samen kunnen we de criminaliteit verslaan. De private sector kan veel flexibeler inspelen op steeds veranderende noden.</p> <p><i>Privébedrijven kunnen de rechterlijke orde helpen bij het veilig bewaren van archieven, het sneller rationaliseren van overtuigingsstukken en het beter beveiligen van gerechtsgebouwen.</i> Op die manier kan de overheid zich focussen op de essentie.</p>
297	<p>We werken samen voor veiligheid met burgers, ondernemers, bedrijven en private veiligheidsfirma's. Je kan alleen winnen van de criminelen als je samenwerkt. Wanneer we naast elkaar werken, winnen de criminelen. Daarom moeten we met iedereen samenwerken en communiceren: burgers, ondernemers, bedrijven en private veiligheidsfirma's. <i>Dat kan met meer BIN's voor burgers en bedrijven, gesynchroniseerde early warning systemen, delen van (camera)netwerken en technologische infrastructuur. Dat kan ook door private firma's vaker en breder in te zetten, bijvoorbeeld tegen problemen inzake openbare orde en overlast bij evenementen en bij drukke plaatsen.</i> Op die manier zetten we alle mogelijkheden in om criminele plannen te doorkruisen en hen sneller te vatten.</p>
298	<p>We omarmen technologie om Justitie klantgerichter te maken. We mogen niet angstig zijn rond innovatie maar moeten deze omarmen. Het slim inzetten van nieuwe technologieën kan ons helpen om de criminaliteit te bestrijden en om een snelle en efficiënte justitie te verwezenlijken. In deze woelige geopolitieke tijden zetten we verder in op het continu verbeteren van onze cybersecurity. <i>Artificiële Intelligentie kan de burger bijstaan om wegwijs te geraken binnen justitie. Een chatbox die als digitale assistent optreedt bij repetitieve vragen of AI die ondersteuning biedt bij het invullen van formulieren of het opstellen van verslagen en processen-verbaal. Het kan ook de magistraat ondersteunen bij het doen van juridische opzoeken. Het gebruiken van videoconferentie zal zorgen voor efficiëntiewinsten en kan er ook voor zorgen dat wanneer iemand niet tot bij justitie geraakt, justitie tot bij hem of haar geraakt. Ook bij het oplossen van bijvoorbeeld cold cases kunnen technologie en wetenschap ons vooruit helpen.</i> Digitalisering brengt justitie dicht bij de burger en schept net mogelijkheden om het gerechtspersoneel de omslag te doen maken naar een betere ondersteuning van de burgers die een digitale kloof ervaren.</p>

299	We bevorderen samenwerking tussen diensten om efficiëntie en effectiviteit te verhogen. Samenwerking leidt tot betere resultaten in justitie en maatschappelijke dienstverlening. Zonder samenwerking kunnen kansen voor verbetering en innovatie in het systeem onbenut blijven. Het is essentieel om initiatieven die interdepartementale samenwerking stimuleren te ondersteunen. <i>We stimuleren en ondersteunen samenwerkingsinitiatieven zoals het lik-op-stuk beleid bij parketten, drugsopvolgingskamers en innovaties bij familierechtbanken, en zorgen voor de uitwisseling van goede praktijken.</i> Deze benadering zal leiden tot een meer geïntegreerd en responsief systeem dat beter in staat is om de behoeften van de samenleving te adresseren.
300	Een betere omkadering voor de magistratuur. Iedereen moet zijn job naar behoren doen en verantwoordelijkheid nemen voor professionele fouten. Tucht moet daar mee voor zorgen. Voorvallen uit het verleden laten zien dat dit vandaag in justitie niet altijd naar behoren werkt. <i>Rechters moeten beter geëvalueerd worden indien nodig ook gesanctioneerd worden wanneer blijkt dat zij slecht functioneren. Daarvoor moet het tuchtrecht en de tuchtprocedures hervormd worden.</i> Dat kan zonder aan hun onafhankelijkheid te raken.
301	Betere justitie in Brussel. Daarnaast mogen we niet toelaten dat de Brusselse justitie achterblijft. <i>Een rechtszoekende in Brussel moet bediend worden in zijn eigen landstaal en dat binnen een redelijk termijn. Het management in de hoven en rechtbanken in Brussel moet worden geprofessionaliseerd.</i> Zo hebben we in onze hoofdstad een performant justitieel apparaat.

Een grotere rol voor lokale besturen op vlak van veiligheid

Nr	Resolutie
302	Lokale besturen moeten beter kunnen optreden tegen onveilige situaties en illegale economie. Lokale besturen kennen hun gemeente het beste en weten meestal ook waar de rotte appels en pijnpunten zitten. Je moet op tijd kunnen optreden, voor het uit de hand loopt. <i>De wet betreffende de gemeentelijke bestuurlijke handhaving wordt daarom uitgebreid. Het toepassingsgebied moet ruimer zodat ook overheidsopdrachten, subsidies en concessies [er onder vallen / gebruikt kunnen worden]. Informatie over deze gevallen moet beter gedeeld worden of verkregen kunnen worden, ook op internationaal niveau.</i> Zo hebben lokale besturen meer instrumenten om op te treden tegen onveiligheidsproblemen en illegale economie.

303	Er moet beter worden samengewerkt tussen de lokale en regionale overheden, de inspectiediensten en de politie. Alleen door samen te werken krijgen we criminelen klein. <i>We intensifiëren het principe van gezamenlijke acties en multidisciplinaire onderzoeksteams (GPI, inspectiediensten, lokale en regionale overheden) tegen diverse criminaliteitsfenomenen.</i> Zo kan er efficiënter en vlotter worden opgetreden tegen verschillende vormen van criminaliteit.
-----	---

Meer eenvoud voor sterkere en meer moderne politie

Nr	Resolutie
304	Minder, maar sterke politiezones. Vandaag hebben we veel politiezones. Dat is niet efficiënt. <i>Door in te zetten op een fusiebeweging willen we tot een schaalvergroting komen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet één politiezone vormen. Bij fusies houden we aandacht voor wijkpolitie.</i> Dit komt eenvoud, efficiëntie en daadkracht ten goede waarbij de burger verzekerd blijft van basispolitiezorg.
305	We vereenvoudigen de werking van de Federale Politie. We moeten de Federale Politie meer flexibel en daadkrachtig maken om beter te kunnen strijden tegen diverse (prioritaire) fenomenen. <i>De organisatie met politiechefs en directies moet duidelijker. Ook de financiering kan anders, waarbij we gaan werken met een eigen budgettaire enveloppe. De positie van de Wegpolitie, Spoorwegpolitie en Scheepvaartpolitie wordt herbekeken.</i> Zo kan de federale politie zich meer focussen op specialisatie qua fenomenen en onderzoek.
306	We moeten de ‘online politie’ uitbouwen. We moeten beter en sneller handelen tegen criminele fenomenen in de digitale wereld. Burgers moeten ook snel de politie kunnen inschakelen op het internet. <i>Daarom moeten we een online politie uitbouwen. Die schakelen daarbij artificiële intelligentie in en werken samen met de online inspectiediensten van andere overheidsdiensten. Misbruik van artificiële intelligentie, bijvoorbeeld voor het plegen of vergemakkelijken van strafbare feiten zoals aanzetten tot haat of deep fakes, wordt strafbaar.</i> Na de buurtagent, komt er dus een webagent.

We want you!

Nr	Resolutie
307	We maken de politieloopbaan dynamischer. We hebben nood aan sneller en beter inzetbare politieagenten. We zullen daarvoor meer mensen moeten warm maken. <i>De politiescholen worden ingekanteld in de hogescholen, de rekrutering versneld, gespecialiseerde functies worden toegankelijker en aantrekkelijker gemaakt, en meer jobflexibiliteit moet mogelijk worden. Het politiepersoneelsstatuut wordt geharmoniseerd en gemoderniseerd. We zorgen voor de juiste ondersteuning.</i> Zo kunnen we meer mensen overtuigen om te kiezen voor de politie.
308	We willen meer vrijwilligers en reservisten. Als het ergens brandt, dan heb je soms nood aan extra handen, ook letterlijk. <i>We hebben nood aan flexibele krachten om moeilijke momenten en crisissen aan te kunnen. We zorgen daarom voor meer geharmoniseerde statuten voor vrijwilligers en reservekrachten in het domein van veiligheid. Dit heeft betrekking op personen die de politie, defensie, brandweer en civiele bescherming op algemene of meer gespecialiseerde manier willen ondersteunen. De overstap van vrijwilliger naar professioneel moet gefaciliteerd worden.</i> Geëngageerde vrijwilligers en reservisten zorgen samen voor een sterker land. We optimaliseren de combinatie met en meerwaarde voor de dagelijkse job door in overleg te gaan met de werkgevers.

Altijd overal waakzaam en snel ter plaatse

Nr	Resolutie
309	Tijd voor één sterke centrale entiteit die zowel in binnen- en buitenland mogelijke dreigingen kan helpen beheersen. We leven in bijzondere tijden waarbij het gevaar zowel van binnen als van buiten kan komen. Tegen binnenlandse dreiging en buitenlandse invloeden moet strenger worden opgetreden. <i>De verschillende inlichtingendiensten moeten samenvloeien tot een centrale entiteit. Ook de specifieke en aparte veiligheidsorganen komen onder één koepel naar Nederlands model. We uniformiseren de verschillende vormen van veiligheidsscreening.</i> Zo kunnen budget, HR en andere processen efficiënter gedeeld worden.
310	We versterken de veiligheid op zee. Ook op zee hebben we heel wat te verdedigen en te bewaken. Vandaag zijn er een aantal diensten actief. <i>We vergroten de rol van de Nationale Autoriteit Maritieme Beveiliging (NAMB). Een eenheid van commando is daarbij noodzakelijk, waarbij de kustwacht als cel binnen de NAMB kan optreden en ook de Vlaamse diensten MRCC en MDK opnieuw gefederaliseerd worden. Ook met de private sector kan structureel overleg mogelijk gemaakt worden.</i> Ook op zee zorgen we voor veiligheid door samen te werken.

Een sterker leger

Nr	Resolutie
311	<p>We versterken het budgettair traject en versnellen de transformatie van Defensie. Investeren in Defensie is de beste garantie voor vrede. <i>We versterken het investeringsplan voor defensie om sneller aan de verplichte 2% BBP NAVO-norm te voldoen, namelijk tegen 2029. De versterking van budgettair traject is essentieel voor onze veiligheid, onze welvaart, onze militairen, onze industrie en onze bondgenoten. Om beter rekening te houden met de veranderingen in de veiligheidssituatie, moet het STAR-plan dringend geactualiseerd worden aan huidige realiteit. We maken ons leger klaar voor de uitdagingen van de komende decennia.</i></p>
312	<p>Onze strijdkrachten moeten opnieuw de noodzakelijke capaciteiten verwerven. Gewijzigde omstandigheden eisen een andere aanpak. <i>De herinstructie van de tank moet beslist worden, idealiter in een multinational bataljon. We implementeren ook het positief advies van Defensie en bewapenen onze MQ-9B SkyGuardian drones. Naast deze drones legt Defensie stocks van kleinere drones aan, die dankzij een gerichte training van elke Belgische militair ingezet kunnen worden in conflictgebieden. De vloot F-35 toestellen moet uitgebreid worden naar het door de NAVO gevraagde aantal. Het aanschaffen van reddings- en transporthelikopters dient versneld te gebeuren in het belang van de 'hulp aan de natie'-taken.</i></p>
313	<p>Defensie moet opnieuw aantrekkelijk worden: dit zal niet alleen in het voordeel zijn van de rekrutering, maar ook van belang zijn voor de industrie en economie. Investeren in defensie zullen toenemen. Die investeringen moeten dan ook onze industrie versterken. Investeren worden in een breder samenwerkingsverband gedaan. Hierbij staan <i>capability gaps</i>, return on investment én kosten-efficiëntie centraal. Onze Vlaamse 'know-how' en innovatie hebben een belangrijke rol te spelen in de versterking van de nationale defensie, de Europese Unie én de NAVO (zowel op vlak van kwaliteit als kwantiteit). <i>Binnen de EU en de NAVO nemen we opnieuw deel aan grote defensieprogramma's om zo onze industrie in staat te stellen de duurzaamheid van de sector op ons grondgebied te verzekeren, concurrentieel te blijven en oplossingen te bieden aan de huidige veiligheidsuitdagingen. Hiervoor verbeteren de financieringsmogelijkheden voor de defensie-industrie door militaire uitrusting van de lijst van uitgesloten activiteiten van de Europese Investeringsbank (EIB) te schrappen. We gaan ook met de Belgische banken in overleg om hun financieringsbeleid ten aanzien van onze defensie- en veiligheidsindustrie aan te passen. Enkel op deze manier zal op lange termijn een échte Europese defensie(-industrie) worden opgebouwd.</i></p>

314	<p>De cybercomponent moet verder uitgebouwd worden om zowel defensief als offensief te kunnen werken. Het is belangrijk dat Defensie, samen met haar partners (bedrijfswereld en academische wereld), anticipeert op de digitale ontwikkelingen, nieuwe technologieën (bv. AI) en nieuwe digitale dreigingen. <i>Hiervoor moet de cybercomponent verder uitgebouwd worden om zowel defensief als offensief te kunnen opereren op het strijdtoneel in cyberspace.</i></p>
315	<p>Nationale weerbaarheid gaat ook gepaard met een sterke nationale reserve. Het is belangrijk om te kunnen rekenen op een sterke nationale reserve. <i>We gaan die promoten en kenbaar maken. We faciliteren ook via een duidelijk samenwerkingsverband tussen Defensie en werkgevers, waar beide voordeel uit kunnen halen. We maken het statuut van reserve aantrekkelijker en flexibeler. We streven naar harmonisering van de reserve- en vrijwilligersstatuten in de veiligheidssector. Zo creëren we meer onderlinge eenduidigheid en flexibiliteit en meer engagement en weerbaarheid voor onze maatschappij.</i></p>
316	<p>We verzetten ons tegen verplichte leger- of burgerdienst in vreedstijd. We maken jongeren en zij-instromers wel warm voor Defensie op vrijwillige basis. Verplichte burger- of legerdienst vormt een grote aanslag op de vrijheid van jongvolwassenen en hun beschikbaarheid voor vrijwillig engagement, scholing en arbeidsmarkt, terwijl grote vraagtekens kunnen geplaatst worden bij de wenselijkheid ervan. <i>Naar het voorbeeld van Nederland onderzoeken we wel of het vrijwillige “dienjaar” onze Belgische reserve kan versterken. Het dienjaar biedt de kans om zowel jongeren, als zij-instromers aan te spreken om de stap als reservist te zetten of zelfs een carrière binnen Defensie aan te vangen. Zo kan Defensie ook een maatschappelijke return geven, bijvoorbeeld door kortgeschoolden een opleiding te geven die ze later in de reguliere arbeidsmarkt meer kansen geeft. Om de interesse in een militaire carrière te vergroten bij jongeren geven we 18-jarigen die dat willen, de kans op een ‘Kamp Waes’, een kennismakingsweek bij defensie. Bijkomende omkadering moet wel worden voorzien om deze opleidingen te kunnen bieden.</i></p>

Respect voor onze mensen in uniform

Nr	Resolutie
317	<p>Defensie moet dynamischer aanwezig zijn op de arbeidsmarkt. Een efficiëntere rekrutering en een verhoogde retentie zijn essentieel om Defensie slagkrachtiger te maken. <i>Interne administratieve vereenvoudigingen, het aantrekkelijker maken van de werkplekken en het verder aandacht hebben voor de voordelen die verbonden zijn aan de functie van militair moet de retentie verhogen. We houden de kwaliteit van de opleiding hoog. Die daalt niet om meer kwantiteit aan te spreken.</i></p>

318	We zorgen beter voor onze militairen. Ook de zorg voor militairen moet hoog op de agenda komen te staan, met een bijzonder aandachtspunt voor adequate behandeling van operationele stressletsels en de uitrol van een integraal zorgconcept voor de militair in het kader van de operationele inzet, zoals bijvoorbeeld een traject van nazorgactiviteiten tot 18 maanden na de uitzending en een adaptatie- en decompressiesas na de missie.
319	We herwaarderen het systeem van eerbewijzen en eretekens. Wie vecht voor onze vrijheid verdient ons respect. Het is belangrijk dat de samenleving de onvoorwaardelijke inzet van onze militairen erkent. <i>Daarom herwaarderen we het systeem van eerbewijzen en eretekens. De eretekens voor opdrachten worden gratis toegekend aan militairen. Aan het statuut van veteraan kennen we dezelfde voordelen toe als deze die gelden voor de andere statuten van nationale erkenning, met name gratis openbaar vervoer en terugbetaling van het remgeld.</i>

Een betrouwbare bondgenoot

Nr	Resolutie
320	Als draaischijf van de NAVO staan we paraat voor onze bondgenoten. Militairen zijn sterk afhankelijk van de civiele sectoren zoals transport, communicatie, energie en zelfs basisvoorraden zoals voedsel en water, om hun missies te kunnen uitvoeren. België heeft als transitland van geallieerde strijdkrachten ook een aanzienlijke invloed op de slagvaardigheid en weerbaarheid van de NAVO in zijn geheel. <i>De bescherming van onze civiele infrastructuur moet bijgevolg versterkt worden en bij nieuwe investeringen in spoor- en weginfrastructuur moeten militaire noden mee in beschouwing genomen worden. Een structurele samenwerking tussen alle betrokken actoren, zowel op militair als burgerlijk niveau is hiervoor nodig.</i>
321	De NAVO is de hoeksteen van onze veiligheid, maar de Europese Unie moet paraat staan om autonoom te kunnen handelen. De EU-lidstaten moeten in staat zijn om autonoom operationeel te zijn binnen Europa of in haar periferie, dit zonder noodzakelijke bijstand van niet-EU-bondgenoten. <i>De EU-lidstaten schaffen hiervoor gericht en geharmoniseerd capaciteiten aan op het vlak van vuurkracht, voorraad en vervoer (strategische transportcapaciteiten ter lucht en ter zee) en trainen hun nationale legers met het oog op een gezamenlijke inzet. Dit zal toelaten om zeer gericht de training en uitrusting te voorzien.</i>

Thema 4: Onze grenzen doen respecteren

Een lagere instroom, hogere uitstroom en een betere spreiding. Dat is de essentie van ons migratiebeleid.

De instroom moet in de eerste plaats beperkt worden door betere samenwerking binnen Europa. De buitengrenzen moeten strenger bewaakt worden, we moeten druk zetten op landen van herkomst om wie uitgeprocedeerd is terug te sturen en ook binnen de EU moet er een eerlijke verdeling zijn van asielzoekers. We streven naar een snellere en meer uniforme asielprocedure en maken daarbij ook de voorwaarden voor gezinshereniging strenger.

Onze diensten krijgen meer mogelijkheden om op te treden tegen illegaal verblijf en om personen zonder verblijfsrecht terug te sturen. Tegelijkertijd blijft ons land een veilige haven voor diegenen die in hun eigen land onrechtmatig en daadwerkelijk worden vervolgd.

Nr	Resolutie
322	We hebben gevochten voor het Europees migratiepact. Minder instroom, meer uitstroom en betere spreiding. <i>We gaan dit ten volle uitvoeren.</i>
323	Minder instroom. We werken samen om de instroom te beperken en te controleren aan beter bewaakte buitengrenzen van Europa. Wie recht heeft op bescherming zullen we beschermen. Maar we moeten hard optreden tegen mensenhandel en mensensmokkel. <i>Aan de Europese buitengrenzen controleren of we aanvragen überhaupt gegrond of ontvankelijk zijn. We versterken het Europese Kust- en Grenswachtagentschap Frontex om de grens te beveiligen. Via de EU sluiten we migratiedeals met derde landen met als uitgangspunt vluchtelingen op te vangen in de regio. We zorgen ervoor dat ze daar goed opgevangen en ondersteund worden. Zo nemen we de grondoorzaken weg en houden we controle over onze grenzen.</i>
324	Minder instroom. De voorwaarden voor gezinshereniging moeten worden verstrengd. We moeten oppassen dat we geen aanzuigeffect creëren. Wie alsnog naar hier komt in het kader van gezinshereniging moet op eigen benen kunnen staan. We kijken daarom streng toe op wie naar ons land komt en dat ze geen onredelijke belasting mag vormen op onze samenleving. <i>Daarom leggen we de voorwaarden voor gezinshereniging minstens op hetzelfde niveau als in andere EU-landen. Zo vragen we een minimumverblijf van twee jaar vooraleer men familie kan laten overkomen. We verwachten ook dat ze hier een bijdrage leveren. De toegang tot de sociale zekerheid wordt gradueel opgebouwd. We vragen dat ze in hun thuisland al een basiskennis van het Nederlands verwerven en ook leren over onze fundamentele normen en waarden. Zo houden we controle op wie er ons land binnenkomt.</i>

325	<p>Meer uitstroom: We zorgen ervoor dat landen van herkomst uitgeprocedeerde asielzoekers terugnemen. Het is cruciaal dat als asielzoekers worden uitgewezen, de landen van herkomst hen wil terugnemen. Anders is het onmogelijk om de uitwijzing effectief uit te voeren en is de kans groot dat de uitgeprocedeerde asielzoekers in de illegaliteit verdwijnen. Dat moet aangepakt worden. <i>Op Europees én nationaal niveau worden er duidelijke afspraken gemaakt met landen van herkomst. Handelsovereenkomsten met die landen, ontwikkelingssamenwerking en het uitreiken van visa hangen af van hun bereidheid om landgenoten effectief terug te nemen.</i> Zo proberen we deze landen te dwingen hun onderdanen terug te nemen.</p>
326	<p>Meer uitstroom: We geven onze diensten meer mogelijkheden om op te treden tegen illegaal verblijf en om illegalen terug te sturen. Regels, dus ook die rond asiel en migratie, hebben geen zin als ze niet gehandhaafd kunnen worden. Daarom moet er een wettelijk kader gecreëerd worden om een terugkeerbeleid te kunnen voeren. <i>Woonstbetreding bij mensen in onwettig verblijf moet mogelijk zijn onder een aantal voorwaarden namelijk indien zij eerder geen gevolg geven hebben aan een bevel om het grondgebied te verlaten en niet meegewerkt hebben aan de uitvoering ervan (niet ingaan op terugkeergesprekken, niet meegewerkt hebben aan eerdere woonstcontroles,...). Inspecteurs van de Dienst Vreemdelingenzaken krijgen na een grondige selectie en opleiding Officier Gerechtelijke Politie-bevoegdheid om bijvoorbeeld gsm's uit te lezen. Het misbruik van procedures om terugkeer te saboteren worden maximaal onmogelijk gemaakt door ze niet schorsend te maken. Escortes naar landen van herkomst moet ook door privébedrijven kunnen gebeuren. We hebben een bijzondere focus op criminele illegalen onder meer via special flights.</i> Op die manier maken we werk van een kordate uitstroom.</p>
327	<p>Meer uitstroom: We verhogen het aantal plaatsen in de gesloten asielcentra. Om te vermijden dat asielzoekers in de illegaliteit verdwijnen, moeten we hen kunnen onderbrengen in gesloten centra. We gaan daarom het Masterplan Gesloten Centra prioritair uitvoeren. <i>Daardoor zal de capaciteit verdubbelen naar 1100 plaatsen en gaan we op zoek naar geschikt personeel. We bekijken hoe de inzet van private spelers ons kan helpen in het opdrijven van de capaciteit of in het ondersteunen van onze eigen werking.</i> Hierdoor kunnen we sneller plaatsen realiseren.</p>
328	<p>Er moet een billijke spreiding komen van het aantal vluchtelingen over de Europese lidstaten. Het huidige Dublinsysteem werkt niet. Sommige landen moeten te veel van de lasten dragen. <i>Op Europees niveau moet er een verplichte verdeelsleutel voor vluchtelingen komen tussen de lidstaten. Deze vluchtelingen worden door het Europees asielagentschap gescreend aan de grenzen van Europa. Voor lidstaten die zich niet aan de afspraken binnen het Europese migratie- en asielbeleid houden, volgen sancties.</i> Europese lidstaten moeten solidariteit tonen met elkaar.</p>

329	<p>De asielprocedure moet sneller en meer uniform verlopen. Het is de taak van de overheid om te allen tijde een snelle behandeling van de asielprocedure te garanderen. Als een asielprocedure te lang duurt creëert dat onzekerheid en valse verwachtingen. Om dat te bereiken en om versnippering tegen te gaan moet de 'asielketen' aangepast worden. <i>Alle asiel- en migratiediensten moeten samensmelten tot één grote instantie die sneller en efficiënter werkt. Uiteraard blijven we bijzondere aandacht hebben voor kwetsbare personen met specifieke noden, zoals slachtoffers van mensenhandel, seksueel en religieus geweld, genderdiscriminatie, personen met een beperking of kinderen. We moeten in alle Europese lidstaten bovendien dezelfde procedure volgen bij verzoeken om internationale bescherming.</i> Door een snelle en meer uniforme asielprocedure weet de asielzoeker snel waar hij aan toe is en of hij in ons land of Europa kan blijven of terug moet keren.</p>
330	<p>Ons land is een thuishaven voor wie in eigen land onrechtmatig en daadwerkelijk vervolgd wordt. Mensen die omwille van politieke redenen, omwille van vervolging of geweld, omwille van hun seksuele geaardheid, of omwille van levensbeschouwelijke of religieuze redenen hun land van herkomst ontvluchten omdat hun leven in gevaar is, blijft het recht op asiel fundamenteel en een internationaal mensenrecht. Zij verdienen onze bescherming. <i>Idealiter gebeurt dat in de eigen regio, waarbij de Europese Unie met een gezamenlijke aanpak op inzet. Maar daarnaast moet ons land steeds een veilige haven blijven voor zij die onrechtmatig en daadwerkelijk worden vervolgd.</i></p>
331	<p>Opvang gebeurt altijd in menswaardige omstandigheden. Als liberalen komen we op voor de menselijke waardigheid van elk individu op ons grondgebied. We aanvaarden niet dat mensen op straat moeten slapen in afwachting van een beslissing in hun asielprocedure. <i>We ijveren voor snellere asielprocedures en een toereikende opvangcapaciteit.</i></p>

Thema 5: Europa doen werken

Klimaatopwarming, digitalisering, geopolitieke dreigingen, migratie ... Geen enkel van de grote uitdagingen van onze tijd kunnen we oplossen zonder betere samenwerking binnen Europa. Wij zijn de meest pro-Europese partij van van ons land, en durven dus resoluut te kiezen voor een verenigd, sterk en veilig Europa.

Aan de basis van een sterk Europa, moet een sterke Europese industrie liggen. Die staat vandaag onder druk door hevige globale competitie en te veel Europese regeldrift. We moeten meer stimuleren in plaats van reguleren. Daarbij moet de ontwikkeling van een klimaatvriendelijke, digitale en autonome Europese economie centraal staan. Onze afhankelijkheid van andere werelddelen en landen moet omlaag.

Ook in het beheersen van migratie speelt Europa een cruciale rol, onder meer door migratiedeals met derde landen te sluiten en onze buitengrenzen beter te bewaken.

Op het gebied van buitenlands beleid en defensie benadrukt ons beleid de behoefte aan een sterker gecoördineerde en snellere Europese actie, inclusief de ontwikkeling van een Europese defensie-unie en een Europese defensie-industrie. Dit alles terwijl we de liberale grondrechten Europees verankeren en zorgen voor een sterke Europese positie binnen de NAVO, met de capaciteit om autonoom te handelen.

Europa dat aan één zeel trekt

Nr	Resolutie
332	<p>Enkel Europa kan migratie beheersbaar, controleerbaar en menselijk maken. Alleen als de lidstaten samenwerken krijgen we grip op migratie. <i>We gaan met het Europese asiel- en migratiepact toe naar één Europees migratiebeleid. Er komen strengere controles en screening van migranten aan de buitengrenzen, om snel te bepalen of aanvragen ongegrond zijn. Op Europees niveau komt er een verplichte verdeelsleutel voor vluchtelingen tussen de lidstaten. Voor lidstaten die zich niet aan de afspraken binnen het Europese migratie- en asielbeleid houden, volgen sancties.</i></p>
333	<p>Via de EU moeten we migratiedeals sluiten met derde landen met als uitgangspunt vluchtelingen op te vangen in de regio. We zorgen ervoor dat ze daar goed opgevangen en ondersteund worden. <i>Op Europees niveau worden er duidelijke afspraken gemaakt met landen van herkomst zodat landen uitgeprocedeerde asielzoekers terugnemen. Anders is het onmogelijk om de uitwijzing effectief uit te voeren en is de kans groot dat uitgeprocedeerde asielzoekers in de illegaliteit verdwijnen. Handelsovereenkomsten met die landen, ontwikkelingssamenwerking en het uitreiken van visa maken we afhankelijk van hun bereidheid om landgenoten effectief terug te nemen. Zo proberen we deze landen te dwingen hun onderdanen terug te nemen. Migratieakkoorden worden bovendien systematisch opgenomen in het EU-nabuurschapsbeleid en EU-ontwikkelingsbeleid.</i></p>

334	<p>We versterken onze buitengrenzen. Een versterkte buitengrens is essentieel om het vrije verkeer in de Schengenzone te beschermen. <i>We versterken daarom het Europese Kust- en Grenswachtagentschap Frontex om onze buitengrens te beveiligen. Ook moet het mogelijk worden voor asielzoekers om hun asielaanvraag buiten de Europese Unie in te dienen. Daarvoor creëren we Europese centra om kansrijke en kansarme asielaanvragen te onderscheiden.</i> Hierdoor hoeven mensen die asiel willen aanvragen niet meer de overtocht over zee naar Europa te maken en hun leven niet meer te riskeren. En zo doorbreken we het verdienmodel van mensensmokkelaars. Tegelijk zorgen we ervoor dat Frontex vertrouwd kan worden met deze opdracht. Mensenrechtenschendingen zijn onaanvaardbaar, onze Europese waarden moeten bij uitstek bij dit Europese agentschap de toetssteen van alle handelingen zijn.</p>
335	<p>We moeten onze strategische autonomie versterken en de afhankelijkheid van essentiële goederen en grondstoffen zo snel mogelijk afbouwen maar niet door ons als continent protectionistisch te gaan gedragen. Internationale handel blijft een troef, voor ons Europeanen, maar ook als voorwaarde om internationale immigratiestromen te voorkomen. Europa moet haar strategische onafhankelijkheid herstellen, zonder zich terug te trekken uit de wereldeconomie. <i>We bouwen voort op initiatieven van de Europese Unie zoals de Critical Raw Materials Act en de Chips Act om zowel onze afhankelijkheid van essentiële goederen (zoals halfgeleiders) als van kritieke grondstoffen te verminderen. We sluiten als één Europees blok strategische partnerschappen met bevriende landen die veel van deze grondstoffen bezitten.</i></p>
336	<p>Circulaire economie is dé motor van nieuwe welvaart die tegelijk de impact op het klimaat drastisch verbetert. Sterk inzetten op duurzame technologieën zorgt tegelijkertijd voor economische groei en veel lokaal verankerde werkgelegenheid. We sparen zo grondstoffen uit, wat onze strategische onafhankelijkheid bevordert. <i>Door innovatie te stimuleren en tegelijk de kost van afval en vervuiling aan te rekenen aan wie in Europa wil importeren, zorgen we voor een gelijk speelveld dat onze Europese ondernemers meer kansen biedt. We willen daarom dat de Europese Unie regels die innovatie rond productdesign en gebruik van afval als grondstof herbekijkt en versoepelt.</i></p>

337	<p>De Europese Unie moet tegen 2050 klimaatneutraal worden. Dat is niet alleen goed voor onze planeet, maar ook voor onze economie en geopolitieke onafhankelijkheid. De EU moet daarom via versterkte samenwerking verder evolueren naar een Energie-Unie. <i>Zo werken verschillende landen samen aan de uitbouw van bv waterstofeconomie en de versterking van interconnectie om tot een échte vrije Europese energiemarkt te komen. We zetten gedeelde strategische reservecapaciteit op.</i> Op deze manier profiteren burgers en bedrijven van de duurzaamste en goedkoopste energie van het moment. Om hernieuwbare energie alle kansen te geven, pleiten we ervoor dat de Europese Unie verregaande versoepelingen in het vergunningenkader toelaat.</p>
338	<p>We werken Europees samen om sneller en goedkoper over te schakelen op hernieuwbare energie. De transitie naar hernieuwbare energie kan enkel versneld worden mits intense samenwerking met de andere lidstaten. <i>De Europese Unie moet daarom een energie-unie worden, die alle aspecten van de energiebevoorrading beheert: van een gezamenlijke aankoop en een gezamenlijk stockagebeleid, tot de uitbouw van een Europees elektriciteitsnetwerk en van laadpalen.</i></p>
339	<p>In de strijd tegen klimaatverandering moeten we alle krachten bundelen rondom innovatie en technologie. We moeten samenwerken voor de verdere uitbouw en ontwikkeling van hernieuwbare energie, batterijen, waterstofopslag, of betere isolatie. <i>We nemen alle wettelijke hinderpalen op innovatieve ecologische technologie weg en zorgen voor één Europese markt. Samen met het Europees beleid inzake economie, industrie en duurzame groei kan dit worden samengebracht in één duidelijke strategie: de European Transition Deal.</i> We verminderen hierdoor onze strategische afhankelijkheid.</p>
340	<p>De EU moet een grotere coördinerende rol spelen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. We hebben het meeste impact in de rest van de wereld als we onze acties afstemmen met onze Europese collega's. <i>De raad moet kunnen beslissen om Europese en nationale ontwikkelingssamenwerkingsstromen naar bepaalde landen (tijdelijk) op te schorten.</i> Dat is ook in het belang van een coherent buitenlands beleid.</p>
341	<p>We willen ook voor geneesmiddelen minder afhankelijk zijn van andere continenten. De innovatieve geneesmiddelen van vandaag zijn de essentiële geneesmiddelen van morgen. Hierbij kunnen Europa én België een fundamentele rol spelen. <i>De Critical Medicine Act waarbij men de productie van essentiële geneesmiddelen terug in Europa wil ontwikkelen is belangrijk om minder afhankelijk te zijn van andere continenten. Een samengevoegd beleid inzake partnerschappen, financiering en regelgeving is nodig. We maken Europese afspraken met de geneesmiddelenindustrie om de ontwikkeling en productie van strategische geneesmiddelen en actieve bestanddelen terug naar Europa te halen.</i> Zo maken we de farmaceutische industrie in Europa opnieuw competitief en concurrentieel.</p>

342	<p>Partnerschappen en handelsakkoorden met derde landen kunnen vanuit Europa efficiënter en sneller worden afgesloten. Met goed onderhandelde vrijhandelsakkoorden verhogen we onze welvaart. We riskeren echter te vaak dat een akkoord alsnog in de vuilnisbak belandt, als het in de laatste stap bij de lidstaten fout loopt, bijvoorbeeld. Het luik waarvoor de Unie exclusief bevoegd is, kan vandaag door de Raad en het Europees Parlement geratificeerd worden, ten gevolge van de Singapore Opinion. Het is echter niet altijd even duidelijk voor welk deel van het verdrag de Unie nu net exclusief bevoegd is. <i>Daarom moet de Europese Commissie eenvoudig akkoorden in stukken kunnen trancheren. Uiteraard waken we als liberalen over het gelijke speelveld met onder andere spiegelclausules: handelsakkoorden zijn geen toegang tot ecologische, fiscale of sociale dumping. We zetten in op Europese strategische soevereiniteit.</i></p>
-----	--

Een Europa dat werkt voor onze bedrijven

Nr	Resolutie
343	<p>Eén sterk EU-industriefonds. We mogen ons in Europa niet intern laten verdelen en tegen elkaar liggen concurreren om investeringen van elkaar af te pakken. <i>We heroriënteren bestaande fondsen en/of bundelen bestaande Europese fondsen samen, zoals de Green Deal en REPowerEU, en vormen deze om tot een écht EU-industrieel fonds.</i> Zo zorgen we voor een aantrekkelijker investeringsklimaat in Europa, waar ook kleine lidstaten mee kunnen. <i>We werken naast de Green Deal een Industrial Deal uit, om onze industrie te ondersteunen in het effectief realiseren van onze groene ambities.</i> Met de Industrial deal kan de Unie reageren op initiatieven van andere landen die ongewenste neveneffecten hebben op onze Europese industrie en het risico van ‘investeringslekkage’ tegengaan.</p>
344	<p>We helpen onze kmo's en start-ups om Europees mee te spelen. Onze bedrijven moeten mee gebruik kunnen maken van Europese middelen en direct op Europees niveau kunnen meespelen. <i>Vereenvoudiging betekent ook dat onze kmo's transparanter en efficiënter toegang kunnen krijgen tot de 24 EU-financieringsprogramma's, ter ondersteuning van hun werkzaamheden. We pleiten voor een eengemaakte Europese licentie voor start-ups, zodat innovatieve ideeën en nieuwe producten onmiddellijk op grote schaal kunnen worden uitgerold.</i></p>
345	<p>We maken werk van een volwaardige bankenunie en een kapitaalmarktunie. De stabiliteit van het Europese financiële systeem moet versterkt worden en kapitaal moet vlotter vloeien door onze Unie. <i>We realiseren de volwaardige Bankenunie. We zetten ook in op de uitbouw van een echte kapitaalmarktunie zodat Europees durfkapitaal wordt gemobiliseerd om onze startups en kmo's toe te laten door te groeien.</i> Zo moeten ze niet langer naar het buitenland voor financiering.</p>

346	<p>We coördineren Europese socialezekerheidsstelsels. We moeten werken aan een eerlijk en gelijk speelveld binnen de EU, ter voorkoming van sociale dumping en uitkeringstoerisme. Zonder adequate coördinatie kunnen verschillen tussen nationale socialezekerheidsstelsels leiden tot oneerlijke praktijken en misbruik. Het is essentieel voor de integriteit van de interne markt en het welzijn van alle EU-burgers dat sociale zekerheidssystemen harmonieus samenwerken. <i>We implementeren maatregelen voor een betere afstemming van de socialezekerheidsstelsels binnen de EU, om het vrij verkeer van personen te ondersteunen en oneerlijke praktijken tegen te gaan.</i> Deze strategie beschermt tegen de risico's van sociale dumping en uitkeringstoerisme, wat bijdraagt aan een sterker en eerlijker Europa.</p>
347	<p>We voeren een graadmeter in voor de lasten en bureaucratie. De EU moet meten hoe zwaar haar geplande wetgeving weegt op ondernemingen. <i>Daarom voeren we een graadmeter in voor alle lasten en de bureaucratie waar een bedrijf mee te maken krijgt. Indien de graadmeter aantoont dat de lasten aanzienlijk zijn, kan de gele kaartprocedure door de nationale/regionale parlementen worden gebruikt voor heroverweging.</i> Op deze manier pakken we overregulering aan en meten we de (administratieve) lasten die Europese wetgeving voor de ondernemingen creëert.</p>
348	<p>We mogen niet afhankelijk worden van andere continenten als het op essentiële voedingswaren aankomt. Voedselzekerheid moet de basisfilosofie achter het Europees landbouwbeleid blijven. Boeren vragen investeringszekerheid. <i>We moeten zorgen voor een beleid op maat van onze boeren, zodat zij mee kunnen omschakelen naar een landbouwmodel binnen hun bedrijf dat rendabel en leefbaar is voor hen en tegelijkertijd ook bijdraagt aan onze Europese inspanningen om klimaatneutraal te worden in 2050. Dat kan enkel wanneer boeren kunnen investeren en zekerheid krijgen over hun leningen. Daarnaast moeten we ook doorzetten met de administratieve vereenvoudiging en de overmaat aan controlebeleid terugdringen.</i></p>
349	<p>Om de landbouw te laten overleven, hebben onze boeren een eerlijke prijs nodig. Boeren zijn prijsnemers en dus de zwakste schakel in de keten. Er is nood aan een ketenoverleg waarin onze boeren sterk vertegenwoordigd zijn om een eerlijke prijs voor hun producten te bepalen en om zware prijsschommelingen door heel de keten te laten dragen. Het is belangrijk dat we weten welk effect de nieuwe milieu- en klimaatwetgeving heeft op onze landbouwbedrijven. <i>Er is een impactanalyse nodig van enerzijds de wetgevingen die op de verschillende beleidsniveaus waaronder het Europese worden opgelegd en anderzijds is er een analyse nodig van het effect van de verschillende wetgevingen. We zorgen voor spiegelclausules in de vrijhandelsakkoorden zodat geïmporteerde producten aan dezelfde strenge voorwaarden onderworpen zijn.</i></p>

350	Toekomst voor nieuwe generaties boeren. De gemiddelde leeftijd van onze boeren ligt boven de 50 jaar. Het zijn dus onze jonge boeren die we moeten aanmoedigen en rechtszekerheid geven om hun landbouwactiviteiten verder te zetten. <i>We moeten daarom inzetten op generatievernieuwing in de landbouw. Dat gaat gepaard met rechtszekerheid, beschikbare vruchtbare grond en eerlijke prijzen.</i>
-----	---

Een geopolitiek Europa voor onze veiligheid & belangen

Nr	Resolutie
351	Een Europese Unie die sneller actie kan nemen. Te vaak zien we dat één lidstaat op de rem gaat staan en besluitvorming blokkeert. <i>De besluitvorming met unanimiteit binnen de Europese Raad schaffen we af. Wat zowel buitenland- als defensiebeleid betreft nemen de lidstaten voortaan besluiten met een gekwalificeerde meerderheid.</i> Dat wil zeggen twee derde van de lidstaten die samen minimaal 65 procent van de bevolking vertegenwoordigen. Op deze manier kunnen we sneller besluiten nemen, zeker in dreigende situaties en noodgevallen, en vooruitgang blijven boeken. Eén enkele lidstaat zoals het Hongarije onder leiding van notoir anti-Europeaan Viktor Orbán kan niet langer de andere 26 tegenhouden.
352	Europese samenwerking in een defensie-unie moet daarom uiteindelijk leiden tot een Europees leger. Enkel met een geloofwaardige defensiemacht kunnen wij de veiligheid van onze burgers verdedigen in een snel veranderende wereld. De nationale strijdkrachten van de lidstaten gaan daar deel van uitmaken. <i>Met één Europees leger in plaats van zevenentwintig legers vergroten we onze militaire slagkracht en afschrikking en maken we Europa veiliger. We gaan toe naar een gezamenlijk defensiebeleid met gezamenlijke planning en strategie, vanuit een gezamenlijk Europees hoofdkwartier. We roepen één Eurocommissaris van Defensie in het leven die het defensiebeleid strategisch coördineert.</i>
353	We gaan naar één volwaardige Europese markt inzake defensie-industrie die onderdeel wordt van de interne markt. De Europese lidstaten besteedden in 2022 een recordbedrag van 240 miljard euro aan defensie-uitgaven, bijna drie keer zoveel als Rusland. Maar die uitgaven doen we versnipperd en uiterst inefficiënt. Onze defensie-industrie blijft op vergelijkbare wijze verzwakt omdat defensiebedrijven nationaal gestructureerd blijven. Ook de meeste aanbestedingen worden nationaal bepaald. Samenwerking is efficiënter en goedkoper. De lidstaten kopen nu nog maar 18% van de wapens en munitie gezamenlijk in, ver onder het streefdoel van 35%. <i>De lidstaten moeten hun krachten bundelen met forse Europese budgetten voor gezamenlijke aankoop. Een Eurocommissaris van Defensie gaat defensieaankopen strategisch coördineren.</i> Zo versterken we de Europese defensie-industrie en besparen we een derde van de kosten.

354	Binnen EU en NAVO moeten we opnieuw deelnemen aan grote defensieprogramma's. We doen dit vanaf de technologische ontwerpfase, om zo onze veiligheids- en defensie-industrie in staat te stellen de duurzaamheid van de sector op ons grondgebied te verzekeren, concurrentieel te blijven en oplossingen te bieden aan de huidige veiligheidsuitdagingen.
355	De EU moet een grotere coördinerende rol spelen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. We hebben het meeste impact in de rest van de wereld als we onze acties afstemmen met onze Europese collega's. <i>De raad moet kunnen beslissen om Europese en nationale ontwikkelingssamenwerkingsstromen naar bepaalde landen (tijdelijk) op te schorten.</i> Dat is ook in het belang van een coherent buitenlands beleid.

An ever closer union

Nr	Resolutie
356	Liberaal grondrechten ook Europees verankeren. Conservatieve en extreemrechtse krachten in Europa willen de klok terugdraaien. We moeten ons daartegen wapenen. <i>Wij pleiten voor de uitbreiding van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie met verworven liberale burgerrechten zoals het homohuwelijk en abortus, én om het toepassingsgebied ervan te verruimen. Ook burgers moeten rechtstreeks het Handvest kunnen inroepen wanneer lidstaten hun liberale rechten schenden.</i> Zo gelden deze rechten overal in de Unie.
357	Naast nationaal verkozen EU-parlementsleden moeten er ook transnationale leden komen, verkozen vanop pan-Europese lijsten. We moeten Europeanen dichter bij elkaar brengen, ook via de stembus. Nu kunnen we alleen stemmen op mensen uit ons eigen land voor het Europees Parlement. Dat is een democratisch deficit. Sommige onderwerpen gaan over heel Europa en niet alleen over ons eigen land. <i>We laten mensen uit heel Europa stemmen op gezamenlijke lijsten.</i> Zo maken we de EU sterker en vergroten we de democratische legitimiteit.
358	We implementeren een diepgaande periodieke evaluatie van de grondbeginselen. Alle EU-lidstaten moeten zich houden aan de fundamentele waarden zoals democratie, rechtsstaat en mensenrechten. Zonder regelmatige evaluatie kunnen afwijkingen van deze fundamentele principes onopgemerkt blijven en onbehandeld blijven. Het is cruciaal voor de integriteit en de eenheid van de Europese Unie dat haar lidstaten consequent de gedeelde waarden naleven. <i>We stellen een systeem voor vergelijkbaar met de Universal Periodic Review van de VN, waarbij de naleving van de grondbeginselen van artikel 2 VEU periodiek en grondig wordt beoordeeld.</i> Deze evaluatie bevordert transparantie, aansprakelijkheid en continue verbetering in de naleving van de fundamentele waarden binnen de EU, waardoor de cohesie en de kracht van de Unie als geheel wordt versterkt.

359	<p>We sluiten geen compromissen over de democratische rechtsstaat. De democratische rechtstaat en fundamentele mensenrechten vormen het fundament voor vrijheid, gelijkheid en democratie. De Europese Unie moet daarom de middelen hebben om die waarden te beschermen. <i>Regeringen moeten hun stemrecht en deelname aan de Raad van de EU verliezen wanneer zij de democratische rechtsstaat afbreken en mensenrechten schenden. We hervormen daarom de Artikel 7-procedure, die het toelaat om een land het stemrecht te ontnemen als het zich niet aan de beginselen houdt waarop de Unie gebaseerd is. Tot nu toe is het haast onmogelijk om op basis van de huidige Artikel 7-procedure over te gaan tot het besluit om een lidstaat het stemrecht te ontnemen. De huidige procedure kan worden beïnvloed door politieke overwegingen in de Raad, wat de effectiviteit in het handhaven van fundamentele waarden kan ondermijnen. Om de procedure te depolitiseren geven we het Europees Hof van Justitie een centrale, beslissende rol in het proces. Deze aanpassing zal bijdragen aan een transparantere, rechtvaardigere en meer op rechtsbeginselen gebaseerde aanpak van het toezicht op de naleving van EU-waarden en versterkt de rechtsstaat binnen de Unie.</i></p>
-----	--

Een hervormde en efficiënte Unie

Nr	Resolutie
360	<p>We versterken de positie van het Europees Parlement. Het Europees parlement is de enige Europese instelling die burgers rechtstreeks verkiezen. <i>Het Europees Parlement moet wetgevend initiatief kunnen nemen, zoals in elke volwaardige democratie. Met het budgetrecht krijgt het Europees Parlement volledige zeggenschap over de Europese begroting en de eigen middelen van de Unie. Het Europees Parlement krijgt de mogelijkheid om het vertrouwen op te zeggen in individuele Eurocommissarissen. Dat is cruciaal om Eurocommissarissen verantwoordelijk te houden voor hun handelen en beleid. Het Europees Parlement heeft voortaan één zetel in Brussel in plaats van de maandelijkse volksverhuis naar Straatsburg.</i></p>
361	<p>We verminderen het aantal functies maar geven hen wel grotere verantwoordelijkheden en een sterker mandaat. <i>We voegen de functies van voorzitters van de Europese Commissie en de Europese Raad samen tot één president van Europa. We verminderen het aantal van Eurocommissarissen van 27 naar 12, met duidelijkere bevoegdheden. Het Europees Parlement draagt voortaan een Commissievoorzitter voor.</i></p>

362	<p>Hervorming voor uitbreiding. We zien met 27 lidstaten dat de huidige Unie niet altijd efficiënt functioneert, vooral omdat we op te veel gebieden besluiten nemen met unanimititeit. Intussen lopen ook de discussies over uitbreiding van de Unie, mogelijk tot 35 lidstaten. <i>Uitbreiding van de Unie wanneer de kandidaat-lidstaten aan de voorwaarden voldoen, is in ons geopolitiek belang, zoals landen op de Westelijke Balkan. Maar uitbreiding moet altijd gepaard gaan met een grondige hervorming van de Europese Unie. We hervormen de werking van de Europese Unie, voordat we haar uitbreiden.</i></p>
-----	--

Vrije mensen doen openbloeien

We vechten voor vrije en sterke individuen

In de hedendaagse politiek zijn er stromingen die moderne rechten en vrijheden zien als een ergernis. Ze streven ernaar hun eigen normen en waarden op te leggen aan individuen. Zij gaan uit van een superioriteitsgevoel en een diep wantrouwen tegenover mensen om zelf beslissingen te nemen. Dit paternalisme staat in schril contrast met de realiteit waarin mensen hun eigen leven willen vormgeven.

Wij geloven in de kracht en de autonomie van het individu. We zijn ervan overtuigd dat mensen hun vrijheid koesteren en willen gebruiken om niet alleen hun eigen leven te verbeteren, maar ook dat van anderen. Daarom streven we naar een samenleving waarin iedereen de vrijheid heeft om te leven zoals die dat zelf wil.

Waar conservatieven het verleden blijven idealiseren, houden wij onze blik op de toekomst. We omarmen verandering en passen ons aan nieuwe inzichten aan. We zetten in op beleid dat mensen sterker maakt en hen in staat stelt op eigen benen te staan, in plaats van hen afhankelijk te maken van hulp. We weigeren mensen te categoriseren op basis van ras of klasse en streven naar een samenleving waar iedereen, ongeacht achtergrond, deel van uitmaakt en gewaardeerd wordt.

Vrijheid, zelfredzaamheid en inclusiviteit, dat zijn onze liberale waarden. We versterken individuen en ondersteunen initiatieven die diversiteit en samenwerking binnen gemeenschappen bevorderen. We creëren van kansen voor iedereen om te groeien en te floreren in een steeds veranderende wereld.

Daarmee zetten we ons duidelijk af tegen extremen die mensen willen beperken in hun vrijheid, die geloven in een systeem waarbij beslissingen voor mensen worden genomen, en die voor een verdeelde samenleving staan op basis van achterhaalde ideeën over ras en klasse. Daar doen wij niet aan mee, daar doen wij nooit aan mee!

Waar extreemrechts rassenhaat verspreidt en extreemlinks klassenhaat promoot, verspreiden wij vrijheid.

Thema 1: Sterk onderwijs maakt sterkere individuen

Onderwijs is de motor van onze toekomst. Elk kind verdient dan ook excellent onderwijs. Maar vandaag staat de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs onder druk. Ondanks hoge onderwijsuitgaven en een breed scala aan opleidingen, is er sprake van een dalende onderwijskwaliteit, leervertragingen en een groeiend lerarentekort. Bovendien sluiten onderwijsresultaten onvoldoende aan op de behoeften van de arbeidsmarkt, met name in STEM-richtingen. Dit probleem wordt verergerd door socio-economische ongelijkheden, waarbij de kansen van leerlingen sterk worden beïnvloed door hun achtergrond.

Wij gaan 100% voor excellent onderwijs dat elke leerling in staat stelt zijn of haar volledige potentieel te bereiken, ongeacht zijn of haar achtergrond. We willen een onderwijssysteem dat innovatie omarmt, inclusief is en gelijke kansen biedt, terwijl het tegelijkertijd aansluit op de huidige en toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt. Ons onderwijssysteem moet leerlingen niet alleen voorbereiden op succes in hun professionele carrières, maar ook op actief burgerschap en levenslang leren.

Daarom kiezen we voor structurele hervormingen en investeringen. De focus is kwaliteitsverbetering, ondersteuning van leraren en directies en aanpassingen in het curriculum en lesmaterialen. Dat kan enkel door een intensievere samenwerking met lokale besturen, bedrijven en onderwijskoepels. Gepaard met een verhoogde inzet op innovatie en digitalisering. Dat wil zeggen doorlopende integratie van technologische en pedagogische innovaties om het onderwijsaanbod te moderniseren en te personaliseren.

Enkel zo maken we komaf met verouderde onderwijsmethoden, weerstand tegen verandering, en het vasthouden aan traditionele benaderingen die niet meer voldoen aan de behoeften van de hedendaagse en toekomstige samenleving.

Er is maar één keuze: sterker onderwijs voor een sterkere toekomst.

De lat hoger

Nr	Resolutie
363	We geven jongeren maximale startkansen door ze vroeger naar school te laten gaan. Daarom verlagen we de start van de leerplichtleeftijd naar 3 jaar en spreiden we de schoolvakantie door de lange zomervakantie met 2 weken in te korten en de herfst- en krokusvakantie met één week te verlengen.

364	<p>Nederlands is de onderwijstaal en de basis voor al het leren. Een goed talenbeleid is cruciaal om onze onderwijskwaliteit te verbeteren. <i>Daarom zetten we vanaf de kleuterschool en de lagere school sterker in op kennis van het Nederlands. Dat kan via aparte taaltrajecten en taallessen om er op z'n minst voor te zorgen dat bij de start van de lagere school er een sterke basis Nederlands is.</i> Daarnaast moeten we verder inzetten op het verwerven van vreemde talen. Meertaligheid is een troef.</p>
365	<p>We zetten in op de essentie in het basisonderwijs: Nederlands en wiskunde. Nederlands en wiskunde zijn de basis voor zowat alles wat je kan leren in de rest van het onderwijs. Lezen, schrijven en rekenen. <i>Daarom stellen we een Vlaams plan voor Nederlands en wiskunde voor, dat opnieuw de aandacht vestigt op basiskennis van beiden.</i> Kunnen is niet voldoende. Kennen is ook nodig.</p>
366	<p>Betere handboeken en goed lesmateriaal zijn essentieel voor goed onderwijs. De keuze van het lesmateriaal ligt in handen van de leerkracht. Als leerkrachten, ouders of leerlingen opmerkingen of vragen hebben over de kwaliteit van het lesmateriaal kunnen ze daarvoor terecht bij het kenniscentrum Leerpunt.</p>
367	<p>We leggen de lat hoger met de stelselmatige uitbreiding van de Vlaamse toetsen. Onderwijs moet de kansenmachine bij uitstek blijven. Hoge ambities voor elk kind is het toverwoord. Daarom zetten we blijvend in op gelijke kansen. <i>We pleiten voor structurele maatregelen om gelijke onderwijskansen te creëren. In de eerste plaats door de lat hoog te leggen voor iedereen en alle talenten maximaal te ontwikkelen.</i> De Vlaamse toetsen breiden we daarom stapsgewijs uit, op de eerste plaats met klemtoon op wetenschappelijke vakken. Scholen die onder de lat doorgaan moeten een verplicht verbetertraject opstarten.</p>
368	<p>Ook in het onderwijs heeft AI een plaats. Het gebruik van AI en digitale hulpmiddelen is niet meer weg te denken - hoewel leerlingen, leerkrachten en ondersteunend personeel niet altijd over voldoende kennis, vaardigheden en ondersteuning beschikken, of dit correct toepassen. Zowel op de scholen zelf, de pedagogische begeleidingsdiensten en de leerlingenondersteuning als in de lerarenopleidingen werken we een sterk AI-beleid uit. Hierbij waken we over gelijk speelveld en blijven we verder inzetten op digitale geletterdheid en mediawijsheid.</p>
369	<p>We investeren meer in beroeps- en technisch onderwijs en laten bedrijven participeren. Zo brengen we leerlingen, scholen, bedrijfswereld en werk dicht bij elkaar. We creëren regionale opleidingshubs waar bedrijven hun nieuwste machines ter beschikking stellen van scholen. Hybride professionele carrières tussen onderwijs en bedrijfswereld stimuleren we. Om (vak)leerkrachten zo efficiënt mogelijk in te zetten, stimuleren we onderwijsverstrekkers om over de netten heen samen te werken en ondersteunen dit met financiële incentives.</p>

370	Duaal leren moet de standaardopleiding zijn voor zuiver arbeidsmarktgerichte beroepsopleidingen. Ook in het beroepsonderwijs is er nood aan algemene vorming die aansluiting vindt bij de leefwereld van de leerlingen. Voorbereiding richting arbeidsmarkt met een hands-on-aanpak is hoofdzaak. Voor jongeren die geen aansluiting vinden tot duaal of voltijds onderwijs, moet een gepast flexibel opleidingstraject op maat worden aangeboden.
371	We stimuleren STEM-opleidingen financieel om zo tegemoet te komen aan de grote vraag naar zowel kort- als langgeschoolde STEM-profielen op de arbeidsmarkt. Daarnaast zorgen we voor een talentgedreven studieoriëntering zodat meer geïnteresseerde jongeren reeds in het secundair onderwijs een positieve keuze kunnen maken voor STEM-opleidingen.

Sterk onderwijs begint bij sterke leerkrachten

Nr	Resolutie
372	We versterken de lerarenopleiding met nog meer praktijkervaring en extra uren voor de klas. We moeten leerkrachten beter voorbereiden en begeleiden tijdens hun eerste stappen. Daarom komt er een inductiejaar in de lerarenopleiding. Dat laatste jaar staat de aspirant-leerkracht volledig voor de klas zodat die voldoende praktijkervaring kan opdoen en tegelijk begeleid blijft door de hogeschool of universiteit.
373	We moedigen zij-instromers aan. Voor zij-instromers maken we het aantrekkelijker om de stap naar het onderwijs te zetten. De administratieve drempels zoals de laattijdige berekening van het loon van zij-instromers pakken we aan. <i>We zorgen er voor dat zij-instromers 20 jaar anciënniteit kunnen meenemen. We voorzien gepaste opleidingen op maat voor zij-instromers.</i>
374	We voorzien in een mobiliteitsbudget voor leerkrachten. <i>Een vrij te besteden mobiliteitsbudget waarbij bijvoorbeeld kan ingezet worden op e-bikes. Minder filegevoelig en bovendien meer duurzaam.</i>

We laten iedereen vrij, niemand achter

Nr	Resolutie
375	<p>Leerlingen volgen het onderwijs dat het best bij hen past. We steunen inclusie in het gewoon onderwijs en versterken tegelijk het buitengewoon onderwijs.</p> <p>We willen kinderen met een zorgnood in het gewoon onderwijs zoveel mogelijk helpen. <i>Dat doen we door scholen in het gewoon onderwijs beter te ondersteunen in het omgaan met kinderen met specifieke behoeften en diverse klassen. Verder zetten we in op campusscholen waar scholen van het gewoon- en buitengewoon onderwijs op dezelfde site zitten. Daarnaast investeren we verder in een goed regionaal gespreid aanbod van scholen buitengewoon onderwijs.</i></p>
376	<p>We willen kinderen met alle achtergronden naar opvang en het kleuteronderwijs begeleiden. Een inclusieve samenleving heeft aandacht voor elk kind. We stimuleren een hechte samenwerking tussen de verschillende basisvoorzieningen en zetten hier meer op in (gezinsondersteuning, kinderopvang en kleuterschool) samen met de lokale besturen.</p>
377	<p>De studiekeuze van een jongere mag nooit afhangen van de kostprijs van de opleiding. Vandaag zijn er nog steeds grote onderlinge verschillen. Het bedrag van de schooltoeslag passen we aan de kostprijs van de opleiding aan. Op die manier kan elke scholier een studierichting kiezen die zij of hij wil, en wordt de school niet gehinderd in haar werking.</p>
378	<p>Gezonde en warme schoolmaaltijden. Omdat je met een lege maag niet kan leren, bieden alle scholen gezonde en warme schoolmaaltijden aan die kosteloos zijn voor kansarme leerlingen, op een manier die niet stigmatiseert.</p>
379	<p>Een grondige herziening van het systeem van leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs is noodzakelijk. Daarom willen een nieuw kader voor het leerlingenvervoer dat vertrekt vanuit de mogelijkheden van leerlingen en ouders in plaats vanuit de beperking. Het huidige ‘recht op leerlingenvervoer’ hervormen we tot een ‘recht op ondersteuning voor de woon-school verplaatsingen’.</p>
380	<p>Woensdagnamiddagaanbod in scholen. Alle leerlingen kunnen op woensdag genieten van een uitgebreid aanbod aan sport en cultuur. Een aanbod dat wordt afgewisseld met bijspijskerlessen voor kinderen die daar nood aan hebben.</p>

381	We werken samen om schoolverlaters zonder diploma te voorkomen. Alle betrokken partners (school, lokaal bestuur, ouders, andere instanties) moeten beter en structureel samenwerken, met als doelstelling te voorkomen dat jongeren de school verlaten zonder diploma. In eerste instantie werken we preventief door in te zetten op ouderbetrokkenheid, kwaliteitsvolle vroege scholing (bv. leerplichtverlaging, focus op Nederlands en Wiskunde, hoge verwachtingen) en flexibele leerwegen in het secundair onderwijs (bv. duaal leren, begeleiding op maat). We voeren daarbij steeds een strikt aanwezigheidsbeleid. In tweede instantie treden we sanctionerend op indien ouders hun jonge kinderen onvoldoende naar school sturen of bij hardnekkige spijbelaars. We spelen daarbij kort op de bal.
382	Door te investeren in het welzijn van leerlingen en scholieren, investeren we in de toekomst van onze samenleving. Daarom zetten we scholen aan om samen met hun leerlingen en scholieren een zichtbaar, gedragen welbevindenbeleid te ontwikkelen en te implementeren. Daarnaast voorzien we professionalisering, in samenwerking met de lerarenopleidingen, rond mentaal welzijn van leerlingen, scholieren en leraren

Meer onderwijs, minder regels

Nr	Resolutie
383	We gaan voor een modern hr-beleid met een flexibel personeelsstatuut en minder paperassen. We pleiten voor een grondige herziening van het <i>personeelsstatuut en willen hierover met alle partners rond de tafel gaan zitten</i> . De vaste benoeming schaffen we af. We voeren een schoolopdracht in op basis van een 38-urenweek. De loopbaan van de leerkracht maken we meer uitdagend door de vlakke loopbaan te doorbreken en leerkrachten de kans te geven om meer flexibel te werken. <i>We willen moderne salarisstimuli toevoegen om deskundigheid en ervaring te koppelen aan de uitzonderlijke noden van scholen met een hoge SES component. Dit kan ook gekoppeld worden aan bijkomende kwalificaties die tegemoetkomen aan bijzondere noden.</i>
384	Een school leiden is een vak apart. Directies moeten niet noodzakelijk leerkrachten zijn, maar wel goede leiders en bestuurders. Ze krijgen meer vrijheid en ondersteuning om hun school, scholengemeenschap of scholengroep te leiden.
385	We werken administratieve drempels weg. Het moet ook gemakkelijker zijn om als leerkracht netoverstijgend les te geven. We stimuleren ook netoverstijgende klassen, vakken en opleidingen waarbij de krachten gebundeld worden en de middelen efficiënter ingezet. We geven scholen ook maximale vrijheid in de organisatie van hun school, uiteraard in samenspraak met ouders en lokaal overleg. Daartoe verlagen we de regeldruk.

386	Levensbeschouwelijke vakken worden een keuzevak en niet langer verplicht in het officieel onderwijs. Daarom mogen ze enkel aangeboden worden buiten de schooluren. Hiervoor passen we de grondwet aan.
-----	---

Sterk hoger onderwijs

Nr	Resolutie
387	Het hoger onderwijs moet correct gefinancierd worden. Het hoger onderwijs moet het toenemend aantal studenten kunnen begeleiden. <i>Daarom passen we het financieringsdecreet correct toe en kijken we in tweede instantie waar een actualisering nodig is. We voorzien in een meerjarenbegroting die hoger onderwijsinstellingen de noodzakelijk stabiliteit biedt om hun werking op lange termijn efficiënt te organiseren.</i> De onderwijsinfrastructuur in het hoger onderwijs moet aangepast worden aan de noden van 21ste eeuw zowel op vlak van pedagogie als op vlak van energie-efficiëntie. Daarom voorzien we ook in bijkomende infrastructuurmiddelen.
388	Hoger onderwijs zal internationaal zijn of zal niet zijn. Vlaanderen moet zijn blik op de wereld houden om te kunnen groeien. <i>Daarom trekken we het percentage anderstalige opleidingen op en versoepelen we de taalvoorwaarden voor buitenlandse topdocenten. Studenten moeten alle kansen krijgen om te internationaliseren.</i>
389	Het tekort aan artsen, tandartsen en dierenartsen werken we weg. Iedereen die slaagt voor het toelatingsexamen arts, tandarts of dierenarts mag de opleiding starten. Voor andere opleidingen zijn niet-bindende ijkingsproeven voor de student een goede indicatie van de vereiste competenties aan de start van de opleiding.
390	We pakken het toenemend tekort aan studentenhuisvesting aan. We nemen wettelijke drempels weg om het aanbod te verhogen en het bestaand aanbod beter te benutten. Studenten zorgen in onze kenniseconomie voor de welvaart van morgen. We zien echter een tekort aan studentenhuisvesting dat volgens de huidige prognoses alleen maar zal toenemen. <i>We verminderen de plan- en vergunlast zodat de private markt op de toegenomen vraag kan inspelen door meer studentenhuisvesting te bouwen. Daarnaast zorgen we voor een versoepeld en duidelijker wettelijk kader voor onderverhuur, minder drempels voor hospitawonen, laten we studenten vrijer om te co-housen d.m.v. dubbelkoten en verzetten we ons tegen de afscherming van de reguliere huurmarkt van zogenaamde gezinswoningen voor studenten. Studenten zijn immers volwaardige inwoners van onze steden die even veel vrijheid behoren te hebben om op de huurmarkt een betaalbaar en kwaliteitsvol onderkomen te zoeken.</i>

391	Versnelde indexering van studietoelagen. Studietoelagen worden vandaag met 2 jaar vertraging geïndexeerd. We vermijden dat studenten de kosten van stijgende prijzen alleen moeten dragen door de studietoelage aan te passen op basis van de actuele index.
392	Aandacht voor mentale gezondheid en grensoverschrijdend gedrag. In samenspraak met studenten, personeel en de hogescholen en universiteiten zetten we verdere stappen om mentale gezondheid van studenten en personeel te verbeteren en grensoverschrijdend gedrag, zowel door personeel als door studenten, verder aan te pakken.
393	Het volwassenonderwijs is een belangrijke schakel in levenslang leren. Zeker voor meer kwetsbare groepen. Daarom herwaarderen we het volwassenonderwijs waarbij samenwerking met andere actoren cruciaal is. <i>De centra voor basiseducatie (LIGO) worden in de regelgeving erkend als een volwaardige partner vlak van NT2.</i>

Thema 2: Handen af van onze vrijheden

Overal ter wereld staan fundamentele vrijheden terug onder druk. Denk maar aan landen als Hongarije, Italië of de VS. Maar ook bij ons zijn ethische kwesties vaak onbespreekbaar of taboe. Deze zaken vormen een directe bedreiging voor de liberale waarden waarop onze samenleving is gebouwd.

Wij zullen altijd blijven streven naar een samenleving waarin de vrijheid en persoonlijke autonomie van het individu centraal staan. Ethische kwesties moeten vrij en open besproken kunnen worden, zonder voorafgaande beperkingen of inperkingen van verworven rechten.

Wij staan niet toe dat ethische kwesties zoals abortus, draagmoederschap en euthanasie worden ingeperkt of onbespreekbaar gemaakt. Dat doen we door onze vrijheden en rechten te verankeren in zowel nationale wetgeving als de Grondwet. Daarboven bevorderen we een digitale samenleving waarin burgers volledige controle en transparantie hebben over hun persoonsgegevens, met sterke bescherming tegen misbruik.

Vrijheid is geen privilege, maar een recht. Ethische kwesties bespreken we met open vizier, niet met gesloten deuren.

Onze rode lijn

Nr	Resolutie
394	<p>Over ethische vrijheden moeten er steeds vrij gediscussieerd en gestemd kunnen worden. Het parlement moet steeds volle vrijheid hebben in deze dossiers. Volgende regering mag ethische dossiers per definitie niet onbespreekbaar maken, onder voorwaarden plaatsen, laat staan terugschroeven. <i>Ethische kwesties - of het nu gaat om abortus, draagmoederschap of euthanasie - moeten door beleidsmakers in alle openheid besproken worden.</i> Een regeerakkoord mag sowieso nooit beperkingen opleggen aan dit soort fundamentele debatten of die verworven rechten terugschroeven.</p>
395	<p>Onze grondrechten moeten beter beschermd worden. Beperkingen van onze grondwettelijke vrijheden - ook in crisissen - moeten steeds zo klein mogelijk zijn. <i>Daarom willen we een sterkere rol voor het parlement, en niet enkel tijdens acute situaties. Een regering moet in een acute situatie een beslissing kunnen nemen, die meteen effect heeft, maar het parlement moet wel die beslissing al dan niet kunnen bekrachtigen. Een avondklok of een collectief plaatsverbod mag nooit meer ingeroepen worden. Sociale kredietsystemen, waarbij burgers scores krijgen op basis van hun gedrag en die scores leiden tot beloningen of verlies van voorrechten, zijn voor ons nooit proportionele, laat staan aanvaardbare instrumenten. Bij een herschikking van de artikelen van de grondwet, zetten we de rechten en vrijheden weer helemaal bovenaan.</i></p>
396	<p>We verankeren bijkomende fundamentele zaken in onze grondwet, zoals het recht op zelfbeschikking. Onze vrijheden en onze democratie staan meer en meer ter discussie. Daarom moeten we onze grondwet verder aanvullen met bijkomende fundamentele rechten. <i>Het fundamenteel recht op lichamelijke zelfbeschikking hoort in onze grondwet te staan. Onze ethische verworvenheden verdienen eveneens een plaats. We passen de grondwet aan om ook persvrijheid voor audiovisuele pers te verankeren. Persvrijheid is een van de pijlers van onze democratie. Art. 25 van de Grondwet is vandaag enkel van toepassing op drukpers. Dit is niet meer van deze tijd.</i></p>
397	<p>De vrijheid van meningsuiting is een fundamenteel basisrecht, dat echter wordt ondermijnd door de bewuste verspreiding van desinformatie. Het is essentieel dat wij proactief optreden tegen deze desinformatie. <i>We doen dat niet door middel van censuur of een verbod, maar door het bevorderen van onafhankelijke factchecking, het ontmaskeren van valse informatie, en het weerbaar maken van onze burgers tegen dergelijke invloeden. Wij stellen daarnaast voor om socialemediabedrijven te verplichten tot transparantie over de algoritmes die zij gebruiken.</i> Dit zorgt voor meer transparantie en dus een meer robuuste democratie.</p>

398	Iedereen is eigenaar van zijn of haar persoonsgegevens, ook digitaal. Burgers hebben het recht om te weten welke informatie (semi-)overheden, (overheids)bedrijven en multinationals over hem of haar bezitten, en voor welke doeleinde die worden gebruikt. Ook moet de burger het recht laten gelden om (digitaal) vergeten te worden. <i>Er moet ook een digitale tool komen waardoor elke burger nog gemakkelijker kan beheren welke informatie (semi-)overheden, overheidsbedrijven, Big Tech en multinationals over hem of haar bezitten, en voor welke doeleinden die worden gebruikt.</i>
399	We versterken en verhelderen het mensenrechtenlandschap in België. We streven naar een A-status via een volwaardige samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus. De bescherming van mensenrechten in Vlaanderen moet beter. Door een duidelijke afbakening van wie wat doet, wordt verwarring voorkomen en kunnen burgers zich gericht tot de juiste instantie wenden. <i>We zorgen voor een goede taakverdeling voor het Vlaams Mensenrechteninstituut om overlappende bevoegdheden te elimineren en de samenwerking te versterken. Zo weet iedereen waar hij moet zijn om welk recht te doen gelden.</i>
400	We breiden het mandaat van het Vlaams mensenrechteninstituut uit. De geschillenkamer moet zich kunnen uitspreken over alle mensenrechtenschendingen. Mensenrechten zijn een van de belangrijkste hoeksteken van onze rechtsstaat. <i>Opdat burgers sneller weten wat hun rechten zijn en hoe ze deze kunnen afdwingen, breiden we het mandaat van het Vlaams Mensenrechteninstituut verder uit.</i>

Scheiding kerk en staat

Nr	Resolutie
401	De financiering van de religies en levensbeschouwingen wordt in zijn geheel en zonder taboes herbekeken en afgebouwd. <i>Zonder afbreuk te doen aan het grondwettelijk recht op religie willen we de financieringskanalen van de overheid richting erediensten grondig herzien. Burgers moeten zelf kunnen bepalen of hun belastinggeld naar de ondersteuning van een religie gaat of naar andere doeleinden. De verplichting voor gemeenten om de begroting van kerkfabrieken bij te passen, verdwijnt.</i>
402	Ook de Katholieke Kerk moet de privacyregels respecteren. Wanneer burgers, die gedoopt werden, om persoonlijke redenen beslissen om hun naam uit het doopregister te laten schrappen, mag de Katholieke Kerk hun data en persoonsgegevens niet bewaren. <i>De GDPR-regeling moet hierin strikt gevolgd worden.</i> Ook uitgetreden katholieken hebben het recht om vergeten te worden.

Waardig levenseinde

Nr	Resolutie
403	<p>Het recht op waardig sterven wordt opgenomen in de Grondwet. Iedereen heeft het recht om een medische handeling of behandeling te weigeren en daarvoor een wilsverklaring op te stellen die van kracht wordt nadat de verzoeker wilsonbekwaam is geworden. Iedereen heeft het recht om euthanasie te vragen en te verkrijgen binnen het wettelijk kader dat daarvoor beschikbaar is.</p>
404	<p>Visie en beleid van zorginstellingen staan nooit boven het recht op euthanasie van de patiënt. Met het oog daarop moet er bij opname in een zorginstelling, ziekenhuis of woonzorgcentrum steeds aan voorafgaande zorgplanning worden opgemaakt, inclusief het bespreken van de wilsverklaringen, in overleg met de patiënt of bewoner en eventueel de naasten. Het recht op kwaliteitsvolle én continue zorg houdt immers in dat noch een arts, noch een zorgverlener, noch een zorginstelling een euthanasievraag kan negeren. Daarom moet ook de wet patiëntenrechten aangescherpt worden, want iedereen heeft recht op informatie, ook wat betreft euthanasie. Iedereen heeft recht op euthanasie indien die euthanasie voldoet aan de euthanasiewet.</p>
405	<p>De euthanasiewet wordt verduidelijkt en vereenvoudigd. De gewetensclausule van de arts wordt beperkt tot het uitvoeren van de dodende handeling, we garanderen informatieplicht en het opvolgen van de patiënt in functie van recht op kwaliteitsvolle en continue zorg - ook euthanasie behoort tot die continue zorg - en bij opname in een zorginstelling moet worden nagegaan of er een voorafgaande zorgplanning dan wel een wilsverklaring werd vastgelegd. Wilsverklaringen kunnen via arts, gemeente of FOD Gezondheid geregistreerd worden en dienen opgenomen te worden in het medisch dossier van de patiënt.</p>
406	<p>Daarnaast wordt de euthanasiewet uitgebreid naar personen met ‘verworven wilsonbekwaamheid’. Een wilsbekwaam persoon, die vandaag aan dementie lijdt, of andere vormen van verworven wilsonbekwaamheid, moet voorafgaand de mogelijkheid hebben om vrijwillig, weloverwogen en gedetailleerd die euthanasiewens op te tekenen in een voorafgaande wilsverklaring. Daarin geeft de persoon zelf duidelijk aan op welk moment van de wilsonbekwame toestand de euthanasie uitgevoerd mag worden.</p>
407	<p>We maken orgaandonatie bespreekbaar na euthanasie in vertrouwde thuissituatie. Steeds vaker kiezen patiënten ervoor om hun organen te doneren, ook als ze voor euthanasie kiezen. Echter is het dan noodzakelijk om de euthanasie te laten uitvoeren in een ziekenhuis. Steeds vaker vraagt de patiënt uitdrukkelijk om toch de euthanasie in de vertrouwde thuissituatie te laten doorgaan, omringd door de naasten. <i>We willen de optie bespreken of ook dan een procedure uitgewerkt kan worden zodat orgaandonatie mogelijk is.</i></p>

408	We maken euthanasie bij voltooid leven mogelijk. Er zijn mensen die hun leven als voltooid beschouwen. Ze zijn ‘klaar zijn met leven’, en hebben niet de wil om nog door te leven, ze zijn echter niet ‘ongeneeslijk ziek’ en voldoen niet aan de voorwaarden om euthanasie te krijgen. Ook deze mensen hebben recht op een waardig levenseinde.
409	We willen artsen zekerheid bieden bij levenseindebeslissingen bij pasgeborenen en oordeelsonbekwame minderjarigen. Voor end-of-life decisions (ELD) bij kinderen die niet oordeelbekwaam zijn bestaat er in België geen regelgeving. <i>In navolging van Nederland willen we een protocol dat artsen rechtszekerheid bezorgt bij levenseindebeslissingen bij ongeneeslijk zieke pasgeborenen en oordeelsonbekwame minderjarigen.</i> Op die manier is het kader duidelijk voor artsen en ouders.
410	Er moeten duidelijke richtlijnen komen over palliatieve sedatie. Palliatieve sedatie (continue diepe sedatie) wordt vaak als alternatief toegepast bij terminale patiënten om geen euthanasie te moeten uitvoeren. Daarom moeten er duidelijke richtlijnen komen. Continue diepe sedatie kan slechts onder bepaalde voorwaarden en na een strikt te volgen procedure. Elke continue diepe sedatie moet geregistreerd worden en opgenomen in het medische dossier van de patiënt zodat controle mogelijk wordt. Iedere patiënt - inclusief een minderjarige - heeft het recht te weten wat palliatieve sedatie voor zichzelf en voor de naasten kan betekenen, en wat het verschil is met euthanasie. Iedere nog wilsbekwame patiënt moet op dit moment van het levenseinde de mogelijkheid krijgen nog te kiezen voor euthanasie.

Abortus

Nr	Resolutie
411	Het recht op abortus wordt opgenomen in de Grondwet. Sinds 1990 hebben vrouwen het recht om vrijwillig hun zwangerschap af te breken. Er zijn echter politici die de klok willen terugdraaien. <i>Om dit fundamenteel recht van vrouwen om te beslissen over eigen buik te beschermen, verankeren we het in de grondwet. Zo beschermen we dit fundamenteel recht.</i>
412	De huidige abortuswet wordt uitgebreid. Jaarlijks gaan er honderden Belgische vrouwen naar Nederland om een abortus te laten uitvoeren. Een wetenschappelijk comité heeft zich duidelijk uitgesproken voor de uitbreiding van de huidige abortuswet. Vandaag stelt de wet 12 weken en een bedenktijd van 6 dagen. <i>Dit moet mogelijk zijn tot 18 weken na de bevruchting.</i> Deze uitbreiding laat bovendien toe dat vrouwen, in samenwerking met hulpverleners, voldoende tijd hebben om weloverwogen tot zwangerschapsonderbreking te kiezen.

Discreet bevallen en draagmoederschap

Nr	Resolutie
413	We maken discreet bevallen mogelijk. We willen vermijden dat vrouwen op hun eentje een kind ter wereld brengen om het daarna als vondeling achter te laten omdat zij, om diverse redenen, niet willen dat hun identiteit bekend raakt of gekoppeld wordt aan de pasgeborene. <i>Daarom maken we discreet bevallen mogelijk. De naam van de moeder komt niet voor in de geboorteakte. Wel worden er gegevens bewaard.</i> Die kunnen leiden tot contact tussen moeder en kind, indien ze dit beiden willen.
414	Draagmoederschap wordt wettelijk geregeld, met de nodige medische, psychologische, sociale en juridische garanties voor kind, wensouder(s) en draagmoeder. Het draagmoederschapproject wordt begeleid door een gespecialiseerd fertiliteitscentrum. <i>We zorgen daarbij voor een degelijk wettelijke kader zodat de wensouders de juridische ouders zijn vanaf de geboorte.</i> Op deze manier maken we het mogelijk dat mensen in ons land dit binnen de wet en met de nodige rechtszekerheid kunnen doen.

Lijkbezorging

Nr	Resolutie
415	Naast crematie en begraving moeten ook andere vormen van lijkbezorging mogelijk zijn. De burger heeft recht op een zo groot mogelijke vrijheid om te beslissen wat na de dood met zijn lichaam gebeurt, uiteraard binnen een vast te leggen juridisch, operationeel, ethisch en technologisch kader, en rekening houdend met de milieu-impact. <i>We maken andere vormen van lijkbezorging mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan natuurbegraafplaatsen.</i>

Thema 3: Gelijke kansen & inburgering

In onze samenleving bestaan er nog altijd ongelijkheden op basis van gender, seksuele oriëntatie, identiteit, en afkomst. Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in hogere functies, LGBTQI+-personen ervaren discriminatie en geweld, en de strijd voor hun rechten is internationaal nog lang niet gestreden. Personen met een handicap ondervinden nog te vaak letterlijk en figuurlijk drempels in onze samenleving. Dit ondermijnt de principes van gelijkwaardigheid en vrijheid die aan de basis liggen van onze democratische samenleving.

Diversiteit is onze kracht, gelijkheid ons doel. Wij streven daarom naar een samenleving waarin iedereen, ongeacht gender, seksuele oriëntatie, handicap, afkomst... gelijke

kansen heeft op de arbeidsmarkt, in onderwijs, in politieke vertegenwoordiging... Kortom: overall!

Bij ons ben je welkom, wie je ook bent, zolang je maar je steentje bijdraagt.
Voor een wereld waarin je vrij bent te zijn wie je bent.

Genderdiversiteit

Nr	Resolutie
416	We streven naar genderdiversiteit op de werkvloer en in management-, directie- en bestuursfuncties. Evenredige participatie en vertegenwoordiging moet in alle maatschappelijke en politieke geledingen aanwezig zijn. Dat zorgt voor meer inclusie in het algemeen. Daarom streven we naar genderdiversiteit op de werkvloer en in management-, directie- en bestuursfuncties. <i>Daartoe moet er actief worden gezocht naar vrouwelijke kandidaten en moeten er ook gestreefd worden naar een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in selectiejury's.</i>
417	De overheid heeft de plicht om een genderneutraal beleid uit te bouwen, dat ook intersekse personen en en questioning vat. Iedereen heeft het recht, ook ten aanzien van de overheid, discreet te blijven over hun geaardheid. Seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie en seksekenmerken mogen voor de overheid niet relevant zijn. <i>Alle zichtbare genderregistratie op officiële documenten wordt geschrapt.</i>
418	We kaarten actief het thema LGBTQI+-rechten aan op internationale fora. De strijd voor LGBTQI+-rechten is nog lang niet gevoerd. In heel wat landen word je gediscrimineerd voor wie je bent of liefhebt. Daarom kaarten we deze thema's aan op internationale fora. <i>We doen dat naar aanleiding van de toekenning van steun voor ontwikkelingssamenwerking, in gesprekken met religieuze leiders, tijdens bilaterale en multilaterale contacten en in diplomatieke contacten.</i>
419	Een nieuw interfederaal actieplan tegen discriminatie en geweld omwille van seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Ook in eigen land is er nog steeds discriminatie en geweld tegen mensen omwille van wie ze zijn en wie ze lief hebben. Een nieuw actieplan is daarom noodzakelijk. , alsook de actualisering van het interfederaal plan in de strijd tegen HIV en soa's.
420	We roepen op tot een herziening van het interfederaal plan voor de bestrijding van hiv en soa's met speciale aandacht voor preventie. De seksuele gezondheid en het welzijn van onze LGBTQI+-gemeenschap verdient de nodige aandacht. <i>Het interfederaal voor de bestrijding van HIV en soa's moet herzien worden. De beschikbaarheid van PrEP en andere preventieve middelen moet beter, en het beleid voor hiv- en soatests moet laagdrempeliger worden.</i> Dit zal niet alleen de preventie verbeteren, maar ook zorgen voor een sterkere toegang tot zorg en testing.

421	<p>Het onderwijs speelt een cruciale rol in de maatschappelijke aanvaarding van LGBTQI+. Leraren maar ook welzijns- en zorgverleners, spelen een grote rol in LGBTQI+ acceptatie. We willen dat toekomstige professionals zijn uitgerust met de kennis en vaardigheden om bij te dragen aan een inclusievere samenleving. <i>In het basis- en secundair onderwijs, evenals in het kleuteronderwijs, worden thema's rond gender- en seksuele diversiteit opgenomen in de leerplannen. Ook de seksuele voorlichting moet correct, neutraal en met oog voor diverse vormen van seksuele oriëntatie en seksualiteitsbeleving worden gegeven.</i> Zo maken we werk van een onderwijssysteem dat respect en begrip voor diversiteit bevordert.</p>
422	<p>In de transgenderzorg voorzien we voldoende middelen voor zowel bestaande als opstartende genderteams om de wachttijden te verkorten. Het is essentieel om de transgenderzorg toegankelijker te maken voor wie deze het meest nodig heeft. <i>De overheid stimuleert een gemeenschappelijke visie voor de organisatie van transgenderzorg, faciliteert samenwerking en uitwisseling via erkende opleidingen, structureel overleg, en de landelijke implementatie van zorgstandaarden (SOC8). Voldoende budgetten zijn gegarandeerd voor de conventie transgenderzorg van 1 oktober 2017. Terugbetaling voor medisch noodzakelijke ingrepen voor genderbevestigende chirurgie, inclusief permanente ontharing van de genitale streek en hormonale medicatie, wordt verzekerd.</i> Dit verhoogt de financiële toegankelijkheid.</p>
423	<p>We pleiten voor een inclusieve werkvloer voor LGBTQI+ personen. Ook moet de federale welzijnswet gemoderniseerd worden en standaarden voor de veiligheid en bescherming van de gezondheid en psychosociale aspecten van LGBTQI+ werknemers bevatten. De overheid voert regelmatig en herhaaldelijk onderzoeken uit naar welzijn van LGBTQI+ personen in het algemeen, in het onderwijs en op de werkvloer.</p>
424	<p>We hebben speciale aandacht voor het welzijn van specifieke LGBTQI+-personen zoals ouderen, meisjes, personen met een migratieachtergrond, asielzoekers en vluchtelingen. Het is belangrijk om speciale aandacht voor doelgroepen binnen de doelgroep te hebben. <i>Zeer in het bijzonder willen we voorkomen dat ouderen opnieuw gedwongen worden in de kast te kruipen zodra ze naar een rvt-instelling gaan of dat LGBTQI+ in de sportwereld het slachtoffer worden van homo- of transfobie. We zijn ons bewust van de kwetsbare positie van LGBTQI+ personen met een migratiegrond en bij asielzoekers en vluchtelingen. Op het vlak van Welzijn hebben we bijzondere aandacht voor suïcidepreventie bij lesbische meisjes.</i> In het algemeen verwachten we dat het Welzijnsbeleid meer op maat van LGBTQI+ personen wordt gemaakt.</p>

Singleplan

-Nr	Resolutie
425	<p>Het invoeren van een singlereflex op alle beleidsniveau's is een absolute vereiste. Zo willen we voorkomen dat alleenstaanden - zowel kinderloze singles als alleenstaande ouders - niet geconfronteerd worden met nieuwe nadelen of onevenredig hoge kosten. Er moet een volwaardig singleplan komen met singlescan die alle nadelen in kaart brengt. Er is nood aan het systematisch in kaart brengen van de specifieke fiscale nadelen waarmee singles en kinderlozen worden geconfronteerd.</p>
426	<p>Vertegenwoordiging van singles in politieke discussies: We erkennen dat singles momenteel ondervertegenwoordigd zijn in politieke discussies in vergelijking met gezins- en seniorenbelangenorganisaties. <i>Het is noodzakelijk om mechanismen te implementeren die zorgen voor een evenwichtige vertegenwoordiging en inspraak van singles in het politieke besluitvormingsproces. Dat begint bij het consulteren bij organisaties die het singleperspectief kunnen toevoegen aan de discussie. We faciliteren het opnemen van die organisaties in adviesraden.</i></p>
427	<p>Werkbaar werk betekent ook werk op maat van singles. Alleenstaanden moeten op de werkvloer gelijk behandeld worden. Vandaag zijn ze te vaak de pineut zoals bij de keuze van verlofperiodes, (niet-)presteren van overuren, het toekennen van bedrijfsvoordelen... Dat moet beter. <i>Bij het sociaal overleg vragen we expliciete aandacht voor kinderloze singles en alleenstaande ouders. Singles moeten meer dienstencheques kunnen inzetten.</i> Op die manier kunnen zij voldoende hulp thuis in schakelen.</p>
428	<p>Singles moeten ook iets kunnen nalaten zonder kapot belast te worden. In niet-rechte lijn gelden er waanzinnige tarieven. De erfenis van een single die een heel leven heeft gewerkt en iets wil nalaten aan een vriend, wordt zeer zwaar belast. Dat is niet eerlijk. Onder impuls van Open Vld werd de vriendenerfenis ingevoerd. We kunnen die verder uitbreiden maar we moeten breder durven denken. <i>We komen af maken met de onrechtvaardige verschillen in tarieven tussen de verschillende categorieën van erfgenamen. Zo beslissen mensen zelf vrij aan wie ze nalaten, zonder dat de overheid de éne of andere keuze zwaarder of lichter belast. De verschillen in tarieven zijn momenteel vooral voor singles nadelig.</i></p>

429	Verbetering van het mentaal welzijn van singles. Er is verhoogde risico op eenzaamheid onder singles. Singles kunnen door een gebrek aan sociale verbindingen meer risico lopen op gevoelens van isolatie en eenzaamheid. Het is essentieel om actief in te zetten op het mentale welzijn van singles en initiatieven te ontwikkelen die eenzaamheid tegengaan. <i>We ontwikkelen en implementeren van programma's en diensten gericht op het vergroten van de sociale cohesie en het bieden van psychologische steun aan singles.</i> Dit zorgt voor een vermindering van eenzaamheid bij singles.
430	We vragen de aanduiding van een 'sociaal familielid', dat op dezelfde manier wordt behandeld als een familielid in de eerste graad. Singles en vooral famielloze singles kunnen vandaag vaak niet genieten van voordelen en rechten die anderen wel krijgen. Veel van die voordelen en rechten worden immers gelinkt aan familie of een partner. Denk bijvoorbeeld aan zaken zoals zorgverlof, het erfrecht of de toegang tot informatie. Wanneer mensen zelf een sociaal familielid zouden kunnen aanduiden die behandeld wordt als een familielid in de eerste graad, kan die ongelijkheid weggewerkt worden. <i>Verkrijgingen tussen de single en het sociaal familielid in de erfbelasting en schenkbelasting op dezelfde wijze belast moeten worden als de verkrijgingen in de rechte lijn. Het sociaal familielid kan een belangrijke zorgfunctie opnemen.</i>
431	We voeren een single-correctie in via een belastingvermindering op de onroerende voorheffing. Vandaag moeten singles de onroerende voorheffing op hun woning alleen ophoesten. Nochtans wonen singles niet gewoon de helft kleiner dan koppels. Een single heeft namelijk geen halve woonkamer, badkamer of toilet. Daarom voeren we via een belastingvermindering op de onroerende voorheffing een single-correctie in die daar rekening mee houdt.

Nieuwe burgers

Nr	Resolutie
432	De inburgering start in het land van herkomst. Mensen die in het kader van volgen huwelijksmigratie naar ons land willen komen, moeten zo goed mogelijk voorbereid zijn. <i>Daarom laten we ze, waar mogelijk, een (digitale) basiscursus Nederlands en een cursus over de fundamentele principes van onze samenleving (zoals scheiding kerk-staat, gelijkheid man-vrouw, non-discriminatie en vrije meningsuiting, ...) volgen. Het performant maken en digitaliseren van onze Agentschappen Integratie en Inburgering, zoals in Vlaanderen gebeurde, maakt dit perfect mogelijk. Ook voor mensen uit arbeidsmigratie voorzien we de mogelijkheid om vooraf de cursus maatschappelijke oriëntatie te volgen en de taal te leren. Op deze manier laten we nieuwkomers starten met een voorsprong.</i>

433	Het inburgeringstraject wordt rechtstreeks gekoppeld aan de verblijfsvergunning. Wie migreert naar ons land moet dat inburgeringsbeleid met succes volgen. <i>Wie weigert in te burgeren of weigert onze fundamentele waarden en normen te erkennen, verliest de verblijfsvergunning.</i> Zo zorgen we ervoor dat iedereen inburgering serieus neemt.
434	Samenleven betekent dat mensen minder naast en meer mét elkaar leven. Door elkaar te kennen kunnen we elkaar ook beter begrijpen. Anders krijg je wantrouwen en vooroordelen. <i>Er komt een sterk lokaal pact tussen de regionale overheid en de lokale besturen om via een reeks volgehouden robuuste acties te zorgen voor meer gemengde buurten, sport- en jeugdclubs, scholen, verenigingen en meer diversiteit en inclusie op de werkvloer. Het pact zorgt voor meer gelijke kansen en meer opwaartse sociale mobiliteit. Een vergelijkbaar pact met de federale overheid kan inzetten op integrale acties die bijdragen aan veilige en leefbare buurten. Overheidsmiddelen moeten worden ingezet op het doorbreken van segregatie en het versterken van de sociale mix.</i>
435	We zetten het Turboplan om nieuwkomers aan het werk te krijgen verder. Werk is de manier om hogerop te geraken, zeker voor nieuwkomers. <i>Kortgeschoolde nieuwkomers laten we een beroepsopleiding volgen of tweedekansonderwijs. Van midden- en hogeschoolden verwachten we een hoger niveau Nederlands. We zorgen ervoor dat buitenlandse diploma's sneller erkend worden. We begeleiden de nieuwkomer beter op de arbeidsmarkt en zorgen voor upgradetrajecten. We ondersteunen bedrijven bij het leren van Nederlands op de werkvloer. Tegelijkertijd zetten we ook in op het wegwerken van discriminatie op de arbeidsmarkt. We mogen geen tijd verloren laten gaan om mensen mee te krijgen in onze samenleving.</i>
436	Ook voor nieuwkomers van binnen de EU is er inburgering. Er zijn ook heel wat nieuwkomers van binnen de EU. <i>Diegenen die aankloppen voor een leefloon of sociale steun verplichten we in te burgeren.</i> Dat kan door de uitkeringen te koppelen aan het volgen van een inburgeringstraject. Op die manier maken we van nieuwkomers uit de EU ook sterke burgers.

Gelijk voor de wet

Nr	Resolutie
437	Geen fiscale discriminatie op basis van manier waarop mensen samenwonen. Er zijn steeds meer tweeverdieners die feitelijk samenwonen zonder te trouwen. Als er één van hen zonder werk valt of een laag inkomen heeft, worden die zwaarder belast dan een koppel dat getrouwd is. Anders gezegd: trouwen beloont inactiviteit. <i>Daarom faseren we het huwelijksquotiënt uit over de tijd.</i> Op die manier worden samenwonenden, wettelijk; getrouwd of feitelijk, op dezelfde manier behandeld en wordt werken voor iedereen aangemoedigd.

438	Meldpunten voor woondiscriminatie worden uitgebreid naar alle vormen van discriminatie en seksuele intimidatie. Lokale besturen spelen een sleutelrol in het waarborgen van gelijke kansen voor iedereen. Daarom breiden we de meldpunten woondiscriminatie uit naar alle vormen van discriminatie en seksuele intimidatie. Zo kan de burger terecht dicht bij huis.
-----	---

Gelijke kansen voor vrouwen

Nr	Resolutie
439	We gaan voor radicale kansengelijkheid voor vrouwen op de arbeidsmarkt, in onderwijs, en als ouder. Alle vormen van discriminatie zijn ontoelaatbaar. Om vrouwen en moeders te ondersteunen richting arbeidsmarkt en vrouwelijk ondernemerschap zetten we in op loopbaancoaching, flexibele arbeidsuren en werkbaar werk en investeren we verder in kinderopvang.
440	We maken werk van het Verdrag van Istanboel met een draaiboek om alle vormen van intrafamiliaal geweld en geweld tegen vrouwen aan te pakken. Nog te veel vrouwen worden slachtoffer van geweld. Het verdrag van Istanboel biedt verschillende instrumenten om dit aan te pakken. <i>We implementeren een draaiboek met praktische instrumenten en procedures om intrafamiliaal geweld en partnergeweld beter aan te pakken.</i>
441	We willen meer vrouwen in directiecomités. Ondanks het feit dat we tegen het gebruiken van quota's zijn als doel, blijft het jammer genoeg noodzakelijk om ze te gebruiken als middel. De quota's voor de raden van bestuur hebben hun nut bewezen. Tussen 2008 en 2017 is het aantal vrouwen in de Raden van Bestuur van autonome overheidsbedrijven en private beursgenoteerde bedrijven verdrievoudigd. <i>We stellen daarom ook voor om met inachtnaam van een overgangstermijn dergelijke quota te installeren voor directiecomités van autonome overheidsbedrijven en private beursgenoteerde bedrijven.</i>

Armoedebestrijding

Nr	Resolutie
442	<p>Vlaanderen moet lokale besturen helpen in de strijd tegen armoede met meer gegevens. De lokale besturen kennen immers het beste de noden en behoeften van hun burgers en gezinnen in de verschillende wijken en buurten. Gegevensdeling is een belangrijke randvoorwaarde om een goed zicht te krijgen op de doelgroepen. De voorbije jaren hebben we deze gegevensdeling met lokale besturen decretaal mogelijk gemaakt. <i>Het is nu aan lokale besturen om een overeenkomst te sluiten met deze agentschappen om de data te krijgen voor hun bevolking. Lokale besturen moeten kunnen rekenen op de informatie, data en cijfers over armoederisico's die de Vlaamse overheidsagentschappen beschikbaar hebben. Denk hierbij aan het agentschap Opgroeien en het agentschap voor de uitbetaling van het kindergeld (VUTG), die essentiële inzichten bieden over welke gezinnen mogelijk recht hebben op een sociale toeslag.</i> Door de samenwerking tussen lokale besturen en deze Vlaamse overheidsagentschappen te versterken, zorgen we voor een meer effectieve en gerichte armoedebestrijding. Noem het een sociale echografie op basis waarvan men zich vanuit het OCMW/Sociaal Huis heel gericht kan focussen op deze gezinnen en aan de slag gaan met een brede waaier van dienstverlening en ondersteuning.</p>
443	<p>Gezinscoaches zijn de sleutel tot succes om in kansarme gezinnen resultaten te boeken. In Mechelen werden met succes gezinscoaches ingezet. Dat zijn sociaal werkers die heel intensief en heel nabij gezinnen in armoede begeleiden, tot in de thuisomgeving. Ze helpen zelfs mee in het huishouden of zitten mee rond de tafel om te zoeken naar een concrete oplossing voor de problemen die dikwijls velerlei zijn (schulden, problemen op school, verslavingsproblematieken...). De coaches zijn een succesverhaal omdat ze een integrale aanpak kunnen uitwerken voor tal van problemen en gezinnen in plaats van te moeten doorverwijzen naar allerlei verschillende instanties die dan soms ook weer naar elkaar doorverwijzen. Gezinnen haken dan af. Met gezinscoaches kan dat vermeden worden. <i>Deze gezinscoaches krijgen een ruime autonomie en delegatie vanuit het lokaal bestuur om voor deze specifieke problemen oplossingen te zoeken met de diverse bevoegde instanties en diensten: CLB's, CAW's, de sociale dienst van de politie, zorgdiensten, enz. Vandaar ook dat we spreken over gezinscoaches en niet over de klassieke sociale werkers die eerder vanuit hun kantoor met allerlei papierwerk omgaan met deze gezinnen.</i> Dit vereist uiteraard een heel intensieve inzet van mensen, maar de resultaten zijn er. Deze aanpak van gezinscoaches is de voorbije jaren op het Vlaamse niveau uitgetest in 5 steden en gemeenten waar pilootprojecten werden opgestart en op basis waarvan we nu een referentiekader opmaken voor lokale besturen die ook de methodiek van gezinscoaches willen uitrollen in hun gemeente.</p>

444	Expertise en ambtenaren uitwisselen om armoede beter te bestrijden. Tot slot moeten we niet overal opnieuw het warm water uitvinden. We zijn in een aantal lokale besturen heel goed bezig op vlak van armoedebestrijding. <i>Samen met de VVSG hebben we op Vlaams niveau een project gelanceerd waarbij lokale besturen eigen expertise en ambtenaren kunnen ter beschikking stellen om deze uit te wisselen met andere lokale besturen waar ze gedurende enkele maanden kunnen ingezet worden om ook daar een succesvolle aanpak uit te bouwen. We zetten dit project verder.</i> Eenmaal ze na x-aantal maanden een beleidsomslag hebben voltooid keren ze dan terug naar de eigen stad of gemeente.
-----	---

Digitale kloof

Nr	Resolutie
445	We maken van digitale inclusie een prioriteit. Innovatie en digitalisering gaan razendsnel, maar niet iedereen kan volgen. <i>We omarmen die vooruitgang maar maken op elk beleidsniveau van digitale inclusie een prioriteit zodat niemand achterblijft.</i>

Toegankelijkheid

Nr	Resolutie
446	Vlaanderen universeel toegankelijk tegen 2050. We stellen de ambitie om Vlaanderen universeel toegankelijk te maken tegen 2050. We monitoren daarvoor de vooruitgang op tal van domeinen (mobiliteit, gebouwen, ruimtelijke ordening, informatie...) en stellen bindende doelstelling op.
447	Alle openbare gebouwen worden volledig toegankelijk. De toegankelijkheid certificering die deze legislatuur is ontworpen, wordt breed toegepast zodat alle openbare gebouwen bij nieuwbouw of grondige renovatie volledig toegankelijk worden. We breiden dit uit naar andere openbare bouwprojecten.
448	De actuele Toegankelijkheidsverordening moet inhoudelijk worden aangepast en meer afdwingbaar gemaakt. Deze wordt permanent gemonitord, zodat de vooruitgang op het vlak van toegankelijkheid beter in kaart wordt gebracht. Samenwerking met lokale besturen spreekt voor zich. Voor mensen met een beperking moet de toegang tot sanitair altijd gegarandeerd worden.
449	We evalueren de toiletpas. Er is nood aan tijdelijke toekenning ervan aan mensen die omwille van bepaalde ziektebeelden of fysieke ongemakken acute nood aan toiletbezoek kunnen hebben. <i>We ijveren ervoor om de toiletpas te integreren in de European Disability Card (EDC).</i> Die is ook digitaal beschikbaar.

450	Het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap werd in 2009 door België geratificeerd. Dit moet nog sterker geïmplementeerd worden om te komen tot een echte inclusieve samenleving. Dat kan op basis van degelijk beleidsvoorbereidend onderzoek, kwaliteitsvol cijfermateriaal en goede monitoring. In dit verband is ook de verdere uitbouw van de Handicaptenmonitor van Statistiek Vlaanderen noodzakelijk om te beschikken over uitgebreid en actueel cijfermateriaal.
451	Inter, het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen, wordt versterkt. Zo willen we een centrale en dynamische databank inrichten en een sensibiliserend beleid verder uitbouwen, als aanvulling op de officiële toegankelijkheidslabels, waarmee we locaties en diensten willen aanzetten om nog meer aandacht te hebben voor toegankelijkheid. Voor alle nieuwe relevante projecten pleiten we voor een toegankelijkheidsreflex.

Thema 4: Gezonde burgers & zorg

Vandaag ligt de focus binnen onze gezondheidszorg quasi volledig op ziektebehandeling. We zitten met verouderde zorgmodellen die vooral met genezen bezig zijn, maar daarbij voorkomen uit het oog verliezen. Er is daarbij gebrek aan erkenning voor de diversiteit in zorgbehoeften. Bureaucratische hindernissen staan soms broodnodige innovatie in de weg.

Wij streven naar een gezondheidszorgsysteem dat prioriteit geeft aan preventie. Een systeem dat gelijke toegang tot snelle en accurate diagnoses biedt, en een inclusieve aanpak hanteert die trouwens ook de verschillen in ziektesymptomen tussen mannen en vrouwen erkent. Daarnaast willen we de seksuele gezondheid verbeteren, het mentale welzijn bevorderen, en het zorgpersoneelstekort aanpakken.

Dat doen we door samenwerking tussen overheid, zorginstellingen en burgers. Door de focus te leggen op innovatie en digitalisering, en het beleid af te stemmen op de behoeften van de patiënt met een sterke nadruk op lokale initiatieven en preventieprogramma's.

Zo werken we aan een toekomstgerichte gezondheidszorg die gelijke en snelle toegang tot zorg voor alle burgers waarborgt. Met een sterke focus op preventie, innovatie, en het welzijn van zowel lichaam als geest.

Preventie

Nr	Resolutie
452	<p>We zorgen niet alleen voor de zieke patiënt, maar investeren in mensen om gezond te blijven. Preventie is daarbij het sleutelbegrip. We doen dat door te werken aan een hogere vaccinatiegraad, via deelname aan bevolkingsonderzoeken, door te investeren in een gezonde levensstijl via geïntegreerde programma's op maat van de noden van de burger, door te streven naar een rookvrije generatie en door de strijd tegen alcoholmisbruik verder te zetten. Op lokaal vlak zorgt de Zorgraad voor de organisatie van preventie (bevolkingsonderzoeken, vaccinatiecampagnes...) om in overleg met de partners op het terrein en met het lokaal bestuur te komen tot een gedragen plan om zoveel mogelijk mensen te bereiken, in het bijzonder kwetsbare groepen.</p>
453	<p>De burger heeft recht op een snellere en juiste diagnose. Daarom maken we vroegdetectietesten en point of care-testen toegankelijker voor meer gezondheidszorgberoepen mits wetenschappelijke onderbouwdheid en de nodige opleiding daartoe. We streven naar de ontwikkeling van een digitaal diagnose-instrument om huisartsen te ondersteunen om weesziekten sneller te herkennen.</p>
454	<p>We hebben aandacht voor verschillen in ziektesymptomen tussen mannen en vrouwen. Heel wat zaken worden van oudsher onbewust door een mannelijke bril bekeken. Hierdoor worden soms foute diagnoses en inschattingen gemaakt. <i>We investeren in onderzoek naar hoe zorgverstrekkers ondersteund kunnen worden in het herkennen van ziektesymptomen bij vrouwen en vragen dat in klinische onderzoeken en klinische proeven voor geneesmiddelen voldoende vrouwen aanwezig zijn.</i></p>
455	<p>We zetten in op seksuele gezondheid. <i>We lanceren een nieuwe preventiecampagne met betrekking tot ongewenste zwangerschappen en tot het gebruik van condooms om seksueel overdraagbare aandoeningen te voorkomen, en versterken we de inspanningen voor vroegdetectie van HIV bij kwetsbare groepen om vervolgens de toegang tot PrEP en PEP te garanderen. Zo zetten we ons in om - conform de doelstelling van UNAIDS - tegen 2030 geen besmettingen meer te hebben.</i></p>

456	<p>We halen cannabis uit de strafwet en uit de illegaliteit. Het bezit en gebruik van cannabis is vandaag nog steeds strafbaar. Het wordt in bepaalde omstandigheden wel gedoogd, maar de juridische grijze zone waarin cannabis zich bevindt, zorgt voor veel verwarring. Bovendien zorgt het verbod ervoor dat de productie en verdeling vaak in handen is van criminele organisaties die er veel geld mee verdienen en niet bekommerd zijn over de kwaliteit van het product en dus mogelijke schadelijke gevolgen voor de gebruiker. De beperkte middelen zouden eerder kunnen ingezet worden op preventie en hulpverlening dan op repressie. <i>Daarom kijken we naar het Canadees model. Daar wordt het gebruik door meerderjarigen toegelaten. De productie, distributie en verkoop wordt door de overheid gereguleerd en gecontroleerd. Wel belangrijk: de overheid moet wel investeren in preventie, ontrading en zorg. Harddrugs blijven wel illegaal, maar tegelijkertijd zetten we daar wel in op harm reduction, zoals het laten testen van drugs.</i></p>
457	<p>We geven uitvoering aan de aanbevelingen van het Vlaams Netwerk Perinatale zorg betreffende de perinatale mentale gezondheid. Het verbeteren van de perinatale mentale gezondheidszorg is van cruciaal belang voor het welzijn van moeders en hun kinderen. Postnatale depressie, de voornaamste doodsoorzaak bij vrouwen rondom de bevallingsperiode, vereist onze onmiddellijke aandacht. Kinderen van moeders die kampen met depressie ervaren vaak levenslange gevolgen. Het is daarom van essentieel belang dat we actie ondernemen om deze kwetsbare groep te ondersteunen. <i>We implementeren daarom de aanbevelingen van het Vlaams Netwerk Perinatale Zorg.</i> Dit zal bijdragen aan de preventie en effectieve behandeling van postnatale depressie, het welzijn van moeders verbeteren en een gezonde ontwikkeling van hun kinderen verzekeren.</p>
458	<p>We ontwikkelen een (peri)menopauze-beleid om het welzijn en de positie van de vrouwen op de arbeidsmarkt te versterken. (Peri)menopauze vormt het tweede glazen plafond voor vrouwen. We zetten deze problematiek dan ook op de kaart en reiken oplossingen aan. <i>Dit gaat van vroegtijdige detectie, werkomstandigheden op maat en sensibilisatie richting het brede publiek, (huis)artsen, preventiediensten, HR-diensten, enzovoorts.</i></p>

Sterkere patiënten en zorgverkrijgers

Nr	Resolutie
459	<p>De patiënt heeft recht op “correcte, up-to-date” informatie over zijn aandoening en de plaats waar hij de beste zorgen kan krijgen. Dat kan via patiëntenrichtlijnen, via patiënt education centers, via een gezondheids-gps die de patiënt leidt naar de meest geschikte zorgverlening in de buurt en via één toegankelijk en centraal online platform dat patiënten zicht geeft op de kwaliteit van de zorg in ziekenhuizen, het aantal ingrepen per discipline afgezet tegenover internationale minimale volumevereisten. Ook moet er één meldpunt voor klachten komen.</p>
460	<p>De patiënt heeft recht op toegang tot innovatieve geneesmiddelen. Daarvoor moeten de nodige budgetten worden voorzien en maken we in het kader van een meerjarenpact afspraken met de industrie over prijszetting. We ambiëren een pharma-valley te blijven zodat onze patiënten via klinische studies als eerste toegang krijgen tot nieuwe geneesmiddelen die levensreddend zijn of de levenskwaliteit aanzienlijk kunnen verbeteren. De procedure om veelbelovende geneesmiddelen (sneller) terug te betalen moet verbeterd worden.</p>
461	<p>De patiënt heeft controle over zijn persoonlijke gezondheidsgegevens. De zorgverstrekker registreert gegevens van de patiënt en is de hoeder van die gegevens. De patiënt beslist wie wel of niet toegang heeft en moet dat ook kunnen controleren.</p>
462	<p>Burgers kunnen met vragen over zorg terecht bij de lokale overheid. De burger moet dicht bij huis terecht kunnen met vragen over zorg. De lokale overheid staat het dichtst bij de burger, zij kent het meest diens noden en kan het best er een antwoord op bieden. <i>Daarom kiezen we voor een decentralisatie van (de uitoefening van) federale en regionale bevoegdheden naar de lokale besturen (versterking regierol), ook voor wat het zorg- en welzijnsbeleid betreft.</i></p>

Mentale gezondheid

Nr	Resolutie
463	<p>We zetten in op geestelijke gezondheidszorg. Voor liberalen is (geestelijke) gezondheidszorg een essentieel onderdeel van inclusie. <i>De systematische opvolging en beheer van de noden binnen geestelijke gezondheidszorg, ook op het vlak van diensten, monitoring, dataverzameling en structuren is dringend nodig. We zorgen voor een betere afstemming van de aanpak ervan tussen de gemeenschappen en het federale niveau, door de creatie van een platform voor kennisuitwisseling, en door de erkenning van klinisch seksuologen en van ondersteunende geestelijke gezondheidsberoepen, en door de invoering van een professionele stage voor klinisch orthopedagogen en psychologen. Vanzelfsprekend moeten de wachttijden voor diagnostiek en begeleiding korter en de behandeling goedkoper. Op preventie komt een sterkere focus te liggen door investeringen in veerkrachtversterking en stressbeheersing op het werk en op school. Ook zetten we in op de vorming Eerste Hulp Bij Psychische Problemen om zo bij meer mensen de kennis van iedereen over geestelijke gezondheid te verhogen, zodat mensen psychische problemen sneller leren detecteren en het taboe rond de geestelijke gezondheidszorg wordt doorbroken. Zo investeren we in gezondheid en in ons mentaal welzijn, zowel preventief als curatief.</i></p>
464	<p>We zorgen voor nabije en laagdrempelige aanspreekpunten voor hulpvragen voor jongeren waarbij de eerste sessies gratis worden aangeboden. Jongeren zitten vaak met heel wat vragen over heel wat zaken. Het moet duidelijk zijn waarvoor ze terecht kunnen met hulpvragen, zowel als individuele jongeren maar ook als jeugdwerkorganisatie. <i>We bundelen alle initiatieven rond jongeren en mentaal welzijn in een robuust netwerk. In samenwerking met alle actoren zorgen we voor laagdrempelige aanspreekpunten voor jongeren met hulpvragen. We zorgen ervoor dat je daar ook als jongerenorganisatie terecht kan. Daarbij worden de problemen geïdentificeerd, en indien nodig doorverwezen naar gespecialiseerde hulp. Al die initiatieven zijn gemakkelijk terug te vinden op de sociale kaart, die veel intuïtiever en toegankelijker wordt voor iedereen, dus ook voor jongeren. Hierdoor werken we de drempel weg tot hulp, en zorgen we met degelijke eerstelijns hulp dat de gespecialiseerde hulp minder snel overbelast geraakt.</i></p>
465	<p>De overheid speelt een voortrekkersrol inzake suïcidepreventie en verankert dit ook wettelijk. Suïcide is de belangrijkste doodsoorzaak bij jongeren. Bovendien ligt het Vlaams suïdecijfer anderhalf keer hoger dan het gemiddelde in Europa. Hier verandering in brengen is een kerntaak van de overheid met een belangrijke rol voor de lokale besturen. <i>We sensibiliseren en ondersteunen lokale besturen om beleid op maat te voeren voor suïcidepreventie in nauwe samenwerking met de eerstelijnszorg en ziekenhuizen. De Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) kan hierin een coördinerende rol in spelen.</i></p>

Personeel

Nr	Resolutie
466	We gaan op zoek naar nieuwe zorgkundigen en verpleegkundigen. Er is nood aan zorgkundigen en verpleegkundigen. De instroom naar het beroep is te klein en te veel verlaten vroegtijdig de sector. Dit moeten niet alleen beter in kaart brengen, maar concrete acties zijn ook nodig. <i>Bijvoorbeeld door het toepassingsgebied van de wet op de bekwame helper uit te breiden. Of door het verder doorvoeren van taakdifferentiatie binnen de eerstelijnsgezondheidszorg. Of door te focussen op betere verloning van zorgpersoneel met ongemakkelijke arbeidsuren.</i>

Efficiëntere gezondheid- en welzijnszorg

Nr	Resolutie
467	We investeren in medische technologie, digitalisering en artificiële intelligentie. Zo kan medische zorg doelmatiger worden georganiseerd en zorgverleners en patiënten ondersteund. Ook kan zorg niet noodzakelijk fysiek worden verstrekt maar kan deze ook vanop afstand gebeuren , of hybride - dat wil zeggen via zowel teleconsultatie als fysieke consultatie alsook het aanwenden van online hulpverlening met zelfhulpmodules en zelfhulptools.
468	We zetten hervorming van het ziekenhuislandschap verder. Ziekenhuizen moeten financieel leefbaar blijven. <i>We moeten complexe ingrepen verder centraliseren en innovatie en ondernemerschap stimuleren - onder meer door te kijken naar nieuwe zorgmodellen en zorgorganisatie binnen het ziekenhuis. We zoeken naar een nieuw evenwicht in de nomenclatuur tussen de verschillende disciplines zodat een meer rechtvaardige verloning van artsen-specialisten ontstaat. Indien wetenschappelijk verantwoord, worden het aantal behandelingen in een dagziekenhuis verhoogd en moet thuishospitalisatie en thuisverpleging alle ruimte krijgen. Voor de Vlaamse revalidatieziekenhuizen wordt een nieuwe regelgeving uitgewerkt. Bij de hervorming van het ziekenhuislandschap moet het pluralisme en de neutraliteit binnen de zorginstellingen gewaarborgd zijn.</i>
469	We werken verder aan een correct geneesmiddelengebruik. Overconsumptie kan mensen ook ziek maken. Daarom gaan we onder meer artsen ondersteunen met de nieuwste technologie om te komen tot een correct voorschrijfgedrag, zetten we met alle gezondheidszorgverstrekkers verder in op therapietrouw, en stemmen we de grootte van verpakkingen van geneesmiddelen af op de normale behandelingsduur.

470	<p>We besparen op overhead om burgers betere gezondheidszorg te geven. Burgers hebben recht op goede gezondheidszorg. Dat kost heel veel geld, dus moeten we zorgen dat middelen correct worden ingezet. Misbruiken, ondoelmatige zorg, en te veel structuren slurpen middelen op die beter rechtstreeks de patiënt te goede komen. <i>We voegen administraties samen en besparen zo op overhead en zetten in op interdisciplinaire besparingsvoorstellen. We stemmen de financiering van de mutualiteiten af op hun profilering als gezondheidsfondsen.</i></p>
471	<p>We zetten in op medische technologie, het aantrekken van zij-instromers, laten meer studenten toe en kijken naar taakverschuivingen. De nood aan zorgpersoneel is nijpend en dreigt dat te blijven de komende decennia gelet op de vergrijzing. Daarom is het essentieel om in te zetten op medische technologie, aantrekken van zij-instromers en studenten, en te kijken naar taakverschuivingen tussen artsen en verpleegkundigen, en tussen verpleegkundigen en zorgkundigen. We gaan daarbij uit van het principe “bekwaam is bevoegd”. Het aanbod van huisartsen en tandartsen in Vlaanderen wordt op niveau van de zorgregio’s in kaart gebracht zodat we een goed beeld hebben van de tekorten. De numerus fixus bij de toegang van de opleiding geneeskunde moet op de schop.</p>
472	<p>Voor de eerstelijnszorgverlening wordt een langetermijnvisie en -financiering uitgewerkt. Eerder dan te gaan voor gratis gezondheidszorg willen wij bepaalde gezondheidskosten dekken die tot nog toe niet of onvoldoende werden terugbetaald zoals diagnostiek geestelijke gezondheidsproblemen en van leerstoornissen bij kinderen en volwassenen, en opname in de maximumfactuur van de kosten van een verblijf in psychiatrisch ziekenhuis na 1 jaar. We behouden de verhoogde tegemoetkoming, maar behouden die voor voor mensen die het echt nodig hebben.</p>

473	<p>We voeren de strijd tegen kanker op. We actualiseren het interfederaal kankerplan om meer gelijke tred te houden met de innovatieve behandelingen. <i>We maken werk van betere preventie door op een laagdrempelige manier informatie te verspreiden over basisgezondheid en opportuniteiten tot gezond gedrag aan te reiken. We moeten binnen de gezondheidszorg middelen verschuiven naar preventie en screening. De leeftijdscriteria moeten daarbij geëvalueerd worden, bijvoorbeeld voor darmkankers. Data kan het preventiebeleid gericht en effectiever maken. Inbreuken of de omzeiling van het reclameverbod op tabaksproducten worden meer en strenger aangepakt. We blijven informeren over de gezondheidsschade van roken en alcohol. De strijd tegen vervuilen en gevaarlijke emissies en stoffen moet verdergezet worden. We versterken ook genetische screening en informeren patiënten beter over de mogelijkheden op het vlak van voortplanting om zo het doorgeven van bepaalde mutaties te vermijden. We ondersteunen onderzoek naar nieuwe therapieën die minder leed en betere resultaten met zich meebrengen. Bijzondere aandacht is nodig voor leeftijdsspecifieke medische en psychosociale problemen jongeren met kanker. Kankerpatiënten moeten tijdens en na hun behandeling zo vrij mogelijk kunnen participeren aan het sociaaleconomisch leven. Dat betekent dat we aandacht moeten hebben voor combinatie behandeling met werk of re-integratie na behandeling maar ook zeer praktische aspecten zoals voldoende publiek sanitair voor bepaalde types kankers en behandelingen.</i></p>
474	<p>De administratieve belasting binnen welzijn moet naar beneden. Zorgverleners en welzijnswerkers moeten hun aandacht kunnen besteden aan mensen. Daarom vragen we de administratieve belasting te verminderen. <i>We evalueren de administratieve taken aan de hand van enkele criteria: werk versus het beoogde doel, behoort het tot de kerntaak van de overheid, kan het beoogde doel niet eenvoudiger bereikt worden of kan men gewenste gegevens niet elders vinden, kunnen data via technologie makkelijker opgeladen.</i></p>
475	<p>De verschillende zorgbudgetten worden geïntegreerd in één Vlaams zorgbudget. We werken voor de verschillende sectoren met het systeem van de persoonsvolgende financiering waarbij de hoogte van het budget wordt bepaald in functie van de noden van het individu, en werken maximaal met doelregelgeving waarin actoren meer vrijheid krijgen in de besteding van de middelen, maar wel worden geresponsabiliseerd op basis van outcome op vlak van kwaliteit van zorg, efficiëntie en innovatie.</p>

Minder regels, meer flexibiliteit

Nr	Resolutie
476	<p>We zorgen ervoor dat nieuwe woonvormen compatibel zijn met eerstelijnszorg. <i>We passen de nomenclatuur voor eerstelijnszorgverleners zoals kinesisten en verpleegkundigen aan aan de nieuwe woonvormen zoals cohousing zodat zij prestaties kunnen aanrekenen alsof deze personen thuis wonen. Zo vermijden we dat de vergoedingen voor hun prestaties worden teruggevorderd wanneer deze initiatieven onterecht worden geherkwalificeerd als een woonzorgcentrum, of dat bewoners van dergelijke woonvormen op termijn niet langer een beroep kunnen doen op eerstelijnszorgverleners. We onderzoeken of we de autonomie van bepaalde eerstelijnszorgverleners niet kunnen vergroten (vb. basisdiagnostiek en behandelplannen bij de kinesitherapeuten, werken in groepssessies, enz.)</i></p>
477	<p>We faciliteren zorgvolmachten. Al ruim 400.000 Belgen sloten een zogenaamde zorgvolmacht af. Hiermee kan je jezelf beschermen indien een ziekte of een ongeval ertoe leidt dat je niet meer in staat bent om zelf je vermogen te beheren. <i>We geven de medische en zorgsector gedeeltelijke toegang tot de databank zorgvolmachten. Indien een patiënt zorgaspecten liet opnemen in de zorgvolmacht, moet de sector deze kunnen consulteren om zo de gepaste communicatie te kunnen voeren met de naasten van de patiënt.</i></p>
478	<p>We faciliteren nieuw zorgvormen en (kleinschalige) initiatieven. Innovatie en alternatieve vormen van aanpak zoals ouderinitiatieven, gedeeld gebruik van hulpmiddelen, zorgkoppels en kleinschalige initiatieven krijgen alle steun. Tegelijk doen we ook een evaluatie van de regelgeving om te komen tot een drastische vereenvoudiging die tegelijk en maximaal de stabiliteit van die regelgeving garandeert. We creëren een regelluw kwaliteitskader voor nieuwe kleinschalige initiatieven.</p>

Strategische autonomie

Nr	Resolutie
479	<p>We willen de ontwikkeling en productie van strategische geneesmiddelen en actieve bestanddelen terug naar Europa halen. We maken afspraken met de geneesmiddelenindustrie in een Europese context om de ontwikkeling en productie van strategische geneesmiddelen en actieve bestanddelen terug naar Europa te halen. <i>Daarom pleiten we op Europees vlak voor een Critical Medicine Act. Een correcte prijs voor een geneesmiddel is belangrijk, maar dwanglicenties zijn daarvoor niet de oplossing. De bescherming van het octrooi is een essentiële stimulans voor innovatie.</i> Zo beperken we onze afhankelijkheid van andere landen en bieden we de patiënt meer garanties met betrekking tot de beschikbaarheid van geneesmiddelen.</p>

Aandacht voor jongeren, ouderen en personen met een handicap

Nr	Resolutie
480	<p>Voor personen met een handicap zetten we prioritair in op het wegwerken van de wachtlijsten. We hervormen zodat mensen meer vrijheid hebben om hun budget te besteden en voeren het persoonsgebonden budget voor minderjarigen in. <i>Voor mensen met een beperking werken we de wachtlijst in prioriteitgroep 2 volledig weg. Mensen in prioriteitgroep 3 die nog geen enkele vorm van ondersteuning hebben geven we een trekkingsrecht van 5.000 euro per jaar dat kan worden ingezet voor het betalen van de bijdragen in het kader van Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (in zijn geflexibiliseerde vorm op basis van de lopende proefprojecten) en van de regulier zorg.</i></p>
481	<p>We implementeren een systeem waarbij personen die verblijven in ouderinitiatieven ook een persoonsvolgend budget kunnen ontvangen. Dit is cruciaal om de continuïteit en stabiliteit van ouderinitiatieven te waarborgen, vooral in situaties waarin ouders of familieleden niet langer in staat zijn om via fondsenwerving middelen te vergaren. Het ontbreken van financiële zekerheid vormt een significante uitdaging voor deze initiatieven, die een essentiële rol spelen in het zorglandschap. <i>Wij stellen voor om een financieringssysteem te ontwikkelen dat ervoor zorgt dat elk individu in een ouderinitiatief toegang heeft tot een persoonsvolgend budget, zodat deze initiatieven niet in financiële moeilijkheden geraken.</i></p>

482	<p>We trekken de waarde van een punt in cash en een punt in voucher gradueel gelijk. We moeten vermijden dat het cashbudget in het Persoonsvolgend Budget volledig wordt uitgehold. Het is cruciaal dat daarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor personen met een beperking om hun keuzevrijheid en toegang tot noodzakelijke ondersteuning niet te ondermijnen. <i>Door het budget geleidelijk op te trekken over de looptijd van de legislatuur, zorgen we voor een eerlijkere en meer flexibele ondersteuningssysteem voor personen met een beperking.</i> Op die manier houdt het systeem beter rekening met de specifieke behoeften en voorkeuren van de individuele persoon met een beperking.</p>
483	<p>Voer het persoonsvolgend budget voor minderjarigen in. Als we personen met een handicap willen integreren in het normale maatschappelijke leven, dan moeten we dat doen vanaf hun geboorte en niet vanaf het bereiken van de volwassen leeftijd. <i>Daarom voeren we het persoonsvolgend budget ook voor minderjarigen in.</i> Zo kunnen zij of hun omgeving zelf keuzes maken op vlak van zorg.</p>
484	<p>Terugbetaling door het VAPH voor individuele materiële hulpmiddelen binnen de infrastructuur van vergunde of erkende zorgaanbieders wordt mogelijk gemaakt. Het is essentieel dat personen met een beperking toegang hebben tot de nodige hulpmiddelen, ook binnen de infrastructuur van een zorgaanbieder. De huidige beperkingen in terugbetaling door het VAPH vormen een obstakel voor optimaal gebruik van deze hulpmiddelen. <i>We stellen voor om een regeling te implementeren die terugbetaling door het VAPH mogelijk maakt voor individuele materiële hulpmiddelen, mits de zorgaanbieder geen VIPA-middelen heeft ontvangen of zal ontvangen voor dezelfde hulpmiddelen.</i> Zo verhogen we zowel de toegankelijkheid als de kwaliteit van zorg voor personen met een beperking, zonder dubbele financiering uit publieke middelen.</p>
485	<p>Maak het hulpmiddelenbeleid leeftijdsonafhankelijk en breidt het huursysteem van hulpmiddelen maximaal uit. Ouderen krijgen soms handicaps omwille van de ouderdom, maar na de leeftijd van 65 jaar is het VAPH niet meer bevoegd waardoor ze van sommige hulpmiddelen geen gebruik kunnen maken. De Vlaamse Sociale Bescherming voorziet wel in een aantal hulpmiddelen, maar niet alles. <i>We zorgen ervoor dat het VAPH ook ouderen kan helpen. Dat kan via het huursysteem voor hulpmiddelen uit te breiden.</i> Dit leidt er toe dat je hulpmiddelen meermaals kan inzetten en recupereren wat alles wat meer betaalbaar maakt.</p>
486	<p>Administratieve procedures voor gezinnen met een kind met een handicap moeten vereenvoudigd worden. Het is van cruciaal belang dat gezinnen die zorgen voor een kind met een handicap niet worden belast met complexe administratieve processen. De zorgtoeslagprocedure, die in het verleden problematisch bleek, is reeds verbeterd, maar verdere optimalisatie is noodzakelijk. <i>Wij stellen voor om een evaluatie te doen van de toekenning van de zorgtoeslag, om te waarborgen dat het systeem toegankelijk en transparant is voor deze gezinnen en ook effectief hun behoeften beantwoordt.</i></p>

487	<p>We voeren een wettelijke regeling in voor het gedeeld gebruik van hulpmiddelen door personen met een beperking. Vandaag is er geen regeling voor personen met een beperking die een hulpmiddel willen delen. Het is dus ook onmogelijk om dit op een deftige manier terugbetaald te krijgen. Het ontbreken van zo'n regeling beperkt momenteel de mogelijkheden voor gezamenlijk gebruik, wat nochtans voor heel wat personen met een beperking een voordeel zou zijn. <i>Daarom creëren we een kader dat het mogelijk maakt voor meerdere personen met een beperking om hulpmiddelen te delen en een gesplitste terugbetaling te ontvangen van het VAPH.</i> Dit vergroot de toegankelijkheid en beschikbaarheid van hulpmiddelen.</p>
488	<p>Oplossen van de onvrede over de huidige verdeling van het basisbedrag van het Groeipakket tussen ex-partners. De huidige regeling voldoet niet aan de behoeften en wensen van gescheiden ouders en hersamengestelde gezinnen. Het is noodzakelijk om de stem van de betrokken ouders te horen en de regelingen aan te passen aan hun wensen. <i>We consulteren gescheiden ouders en hersamengestelde gezinnen over de uitbetaling van het basisbedrag en de rangorde van kinderen, met als doel de Groeipakketregeling beter af te stemmen op de wensen van de families.</i> Deze aanpak zal leiden tot een eerlijker en meer gewenste verdeling van het Groeipakket, waardoor het beter aansluit bij de realiteit van moderne gezinsstructuren.</p>
489	<p>In de bijzondere jeugdzorg willen we een flexibel financieringssysteem zodat een voorziening die expertise uit een andere sector of andere voorziening nodig heeft deze kan inkopen vanuit zijn financiering. Ook versterken we de begeleiding van jongvolwassenen die alleen gaan wonen, garanderen we het recht op onderwijs voor elk kind in een gemeenschapsinstelling, en zorgen we voor een efficiëntere werking van de reguliere jeugdhulp.</p>
490	<p>Voor ouderenzorg stellen we een meerjarenplan op in het kader van de Vlaamse Sociale Bescherming. Dat zal gebaseerd zijn op de prognose van de kosten van de vergrijzing, betaalbaarheid, de omvang van de nood aan zorg- en ondersteuningspersoneel, de mogelijkheden op vlak van medische technologie, en het gebruik van alternatieve woonvormen zoals cohousing en kleine private initiatieven naar het voorbeeld van VillaVip en Thomashuizen. Het toekomstig ouderenbeleid wordt bepaald in samenwerking in plaats van boven hun hoofden heen. Daarbij respecteren we steeds de regie voor het eigen leven voor ouderen, zowel wat de invulling ervan betreft als het einde.</p>

Thema 5: Vrije tijd en verenigingen

Verenigingen kampen met complexe, papiergedreven procedures die veel tijd en middelen vergen. Dit staat haaks op de digitale mogelijkheden van vandaag en ontnemt verenigingen de kans om zich volledig op hun maatschappelijke rol te focussen. Bovendien ervaren bepaalde groepen, waaronder jongeren en kansengroepen, drempels om volledig deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten, wat hun sociale integratie en ontwikkeling belemmert.

Wij streven naar een samenleving waarin verenigingen maximaal ondersteund worden door vereenvoudigde, gedigitaliseerde procedures. Een samenleving waarin iedereen, ongeacht zijn of haar achtergrond, toegang heeft tot een breed aanbod van vrijetijdsactiviteiten. Dit vereist een actieve rol van zowel lokale als bovenlokale overheden in het faciliteren van toegang tot digitale tools en het garanderen van inclusie en participatie in het culturele, jeugd- en sportleven.

Door samenwerking tussen verschillende overheidsniveaus en het betrekken van lokale gemeenschappen en verenigingen zelf, creëren we een gestroomlijnd, toegankelijk en inclusief kader voor vrijetijdsbesteding. Dit omvat het implementeren van ‘best-practices’, het delen van kennis en ervaringen, en het aanpassen van beleid aan de behoeften van alle betrokkenen.

Daarmee vechten we tegen verouderde, inefficiënte systemen en tegen uitsluiting en ongelijkheid. We richten ons op het overwinnen van bureaucratische hindernissen en het doorbreken van barrières die volledige participatie in de weg staan.

Zo versterken we het verenigingsleven en waarborgen we inclusieve participatie, gestoeld op de principes van digitalisering, administratieve vereenvoudiging en sociale inclusie.

Verenigingen

Nr	Resolutie
491	Digitaliseren maar ook vooral afschaffen of vereenvoudigen. In deze tijden waarin quasi alles digitaal kan, is het moeilijk te begrijpen dat vzw's hun wettelijk verplichte procedures nog grotendeels op papier moeten doen. Tegelijk is een digitalisering van nodeloze procedures geen fundamentele oplossing, maar een verplaatsing van dezelfde overlast. Bovendien is niet iedereen digitaal geletterd. De digitalisering moet steeds worden aangegrepen om procedures eenvoudiger en meer intuïtief te maken. <i>Als procedures gedigitaliseerd worden, worden ze idealiter gekoppeld aan het Digitaal Verenigingsloket.</i>

492	<p>Stimuleer en ondersteun lokale besturen maximaal bij het connecteren met het Digitaal Verenigingsloket. De Vlaamse overheid investeert veel middelen in het Digitaal Verenigingsloket. Een tool die processen en procedures voor verenigingen een pak makkelijker en toegankelijker moet maken. <i>Bedenk manieren om ook het federale niveau mee te krijgen. Stimuleer alle lokale besturen om gebruik te maken van het Digitaal Verenigingsloket.</i> Alleen zo kan dit platform maximaal renderen voor zowel overheden, verenigingen en hun vrijwilligers.</p>
493	<p>Implementeer het 'Only Once' op het KBO- en UBO-register. Het vereiste om identieke gegevens meerdere malen in te voeren in verschillende registers, zoals de KBO en het UBO-register, is een duidelijk voorbeeld van inefficiëntie die dringend aangepakt moet worden. Door deze procedures te stroomlijnen en gegevensuitwisseling te maximaliseren, krijg je een vermindering van de administratieve lasten. <i>Door een effectieve gegevensuitwisseling te waarborgen, worden onnodige herhalingen geëlimineerd, waardoor de administratieve druk voor alle betrokken partijen afneemt.</i> Dit is vooral relevant gezien de huidige situatie waarin vzw's geconfronteerd worden met boetes van €500 voor niet-naleving van het UBO-register, zelfs wanneer de informatie in de KBO correct is.</p>
494	<p>Publicaties in het staatsblad kunnen ook volledig digitaal. Bij een publicatie in het staatsblad komt er veel kijken. Te veel soms, zeker voor verenigingen. <i>We vereenvoudigen de procedure om te publiceren in het Staatsblad door een digitale publicatie mogelijk te maken. Als er identiteitskaarten aan te pas komen, moet dit ook volledig digitaal kunnen of heel eenvoudig via ItsMe.</i></p>
495	<p>De Vlaamse regering mag bij de implementatie van de Europese richtlijnen niet ruimer of strenger zijn dan wat voorzien is. Europese regelgeving moet meestal omgezet worden in federale – en/of Vlaamse – regelgeving. Erken bij deze vertaalslag de uniciteit van het verenigingsleven zodat ze niet in grijze zones of ongewenste situaties terechtkomen. <i>Specifiek moeten uitzonderingen of gerichte regels voor vzw's overwogen worden zodat vzw's geen regels moeten volgen die niet toepasbaar of buiten proportie zijn en hun werking nodeloos belasten.</i></p>
496	<p>Werk maken van inclusie via jeugd, cultuur en sport. Inclusie gebeurt niet enkel via cultuur; maar ook via de jeugdvereniging en de sportclub. Participatie van kansengroepen helpt hen om sociale competenties en netwerk te vergroten. De kansen voor een job of een succesvol traject in het Onderwijs stijgen. <i>Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor decentralisatie - wat het lokale bestuur doet, doet het meestal beter. We versterken daarom het Plan Samenleven. Daarnaast verankeren we aandacht voor participatie en inclusie met goed werkende methodieken sterker in het Vlaamse steunkader.</i></p>

Jeugd

Nr	Resolutie
497	<p>Verzeker dat participatie van kinderen en jongeren wordt ingebouwd in besluitvormingsprocessen en beleidsvorming. Het actief betrekken van de jongste generaties in onze samenleving bij het vormen van beleid is essentieel voor het bouwen aan een toekomst die aansluit bij hun behoeften en aspiraties. Het is onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat zij geïnformeerd worden op een wijze die past bij hun leeftijd en de huidige omstandigheden, over hoe zij kunnen deelnemen en welke ondersteuning daarvoor beschikbaar is. Door niet te investeren in hun participatie, missen we waardevolle inzichten en de kans om een generatie op te voeden die betrokken is bij en bijdraagt aan de samenleving.</p> <p><i>Verzekeren dat kinderen en jongeren deel uitmaken van onze besluitvormingsprocessen vraagt om gerichte informatiecampagnes die specifiek ontworpen zijn voor deze doelgroep.</i> Deze aanpak zal niet alleen het recht op participatie verwezenlijken maar ook een cultuur van actieve betrokkenheid en burgerschap vanaf jonge leeftijd bevorderen.</p>
498	<p>Iedereen kan deelnemen aan de vrijetijdbesteding die hij of zij wil. Kinderen moeten kind kunnen zijn. <i>We werken samen met lokale besturen, UITpas en jeugdverenigingen aan een beleid waarbij iedereen ongeacht hun financiële middelen, kan deelnemen aan de vrijetijdsbesteding die hij of zij wil. We zorgen ervoor dat dit zoveel mogelijk automatisch en dus op een niet stigmatiserende manier gebeurt.</i></p>
499	<p>Jongeren hebben nood aan plaatsen om zichzelf te zijn. Het creëren van een omgeving waar jongeren zichzelf kunnen zijn en hun potentieel volledig kunnen benutten, is essentieel. We erkennen dat de strijd tegen overregulering van ruimtegebruik cruciaal is om meer ademruimte te bieden aan jeugdinfrastructuren. Het is duidelijk dat een inhaalbeweging noodzakelijk is om de druk op jeugdlokalen te verlichten en de stagnatie in vernieuwing of renovatie te doorbreken. Deze verantwoordelijkheid ligt niet alleen bij de Vlaamse overheid of lokale besturen maar strekt zich ook uit tot parochiale werkingen. <i>We zetten ons in voor het openstellen van schooldomeinen voor naschoolse activiteiten en het lokale verenigingsleven, gebaseerd op het concept van de brede school.</i> Dit initiatief zal niet alleen de jeugdinfrastructuur verbeteren maar ook de betrokkenheid van jongeren bij hun gemeenschap vergroten.</p>

500	<p>We erkennen de aanspraak van kinderen en jongeren op het gebruik van de publieke ruimte. Jongeren hebben ook nood aan het gebruik van publieke ruimte en af en toe luide activiteiten te organiseren. We moeten vermijden dat ze daarvoor bestraft worden door disproportionele toepassing van lokale politiereglementen. <i>We brengen goede praktijken in kaart en verspreiden ze. We vragen aan lokale besturen om een plek te garanderen waar jongeren zaken kunnen organiseren, waar ze kunnen fuiven, op kamp gaan en van zich kunnen laten horen.</i></p>
501	<p>Versterk de samenwerking tussen jeugdwerk en politie voor veiliger en positiever jeugdcontact. We hebben nood aan een veilige en stimulerende omgeving voor onze jongeren. Door gerichte wijkwerking kunnen we bruggen bouwen en wederzijds begrip en respect bevorderen. <i>We versterken de samenwerking tussen jeugdwerk en politie, waarbij zowel jeugdwerkers als politie functioneren als vertrouwde figuren in de levens van jongeren.</i> Door deze samenwerking te intensiveren, kunnen we effectief werken aan het voorkomen van misverstanden en conflicten.</p>
502	<p>We creëren een veilige, inclusieve en generatiebestendige publieke ruimte voor kinderen en jongeren. Buitenspelen en de interactie met de buurt is goed voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Door samen met bewoners en jongeren invulling te geven aan de publieke ruimte, bouwen we aan sterkere buurten. <i>We werken samen aan veilige, inclusieve en generatiebestendige publieke ruimtes, die inspeelt op de lokale behoeften en wensen, met een bijzondere focus op de jongsten.</i></p>
503	<p>Geef meer vertrouwen aan jeugdwerkorganisaties. Het creëren van meer 'witruimte' binnen beleidsdocumenten is essentieel om jeugdwerkorganisaties de vrijheid te geven om te innoveren en om te reageren op de dynamische behoeften van jongeren. Alles dicht timmeren, fnuikt het initiatief. Door deze organisaties net te vertrouwen en hen de mogelijkheid te bieden om zelf invulling te geven aan beleidsdoelstellingen, kunnen we het ondernemerschap, de creativiteit, en het engagement van vrijwilligers versterken. <i>We laten hen daarom zelf meer bepalen hoe ze algemene doelstellingen willen bereiken, eerder dan alles vast te leggen in regeltjes. Over die doelstellingen moeten ze ook in dialoog kunnen gaan met zowel de lokale als de Vlaamse overheid.</i></p>

Cultuur & Media

Nr	Resolutie
504	<p>Decretale rust binnen cultuur. Binnen Cultuur als beleidsdomein willen we vooral decretale rust, wat niet wegneemt dat optimalisaties en bepaalde beleidsaccenten uiteraard mogelijk zijn.</p>

505	<p>We stimuleren cultureel ondernemerschap. Omdat de overheidsmiddelen hun grenzen kennen, richten we ons ook op cultureel ondernemerschap, het aanmoedigen van privaat initiatief en innovatie. <i>We kijken naar een uitbreiding van de taxshelter voor alle muzieksectoren, de beeldende kunsten en erfgoed. We stimuleren giften aan cultuur, we zoeken naar nieuwe manieren die cultuur en privé dichter bij elkaar brengen. We pleiten daarnaast ook voor een heropstart en optimalisatie van de kunstkoopregeling Kunst Aan Zet.</i></p>
506	<p>We duiden een cultuurambassadeur aan. De cultuursector verdient een krachtige vertegenwoordiger: een single point of contact die de belangen van deze dynamische sector uitdraagt en verdedigt, zowel bij het beleid als bij het brede publiek. Het belang van een dergelijke ambassadeur kan niet worden onderschat in een tijd waarin de cultuursector geconfronteerd wordt met uiteenlopende uitdagingen en kansen. <i>Door het aanstellen van een cultuurambassadeur, verzekeren we een sterke en eenduidige vertegenwoordiging van de culturele belangen, waardoor deze sector de aandacht en ondersteuning krijgt die het verdient.</i> Dit initiatief zal bijdragen aan een verhoogde zichtbaarheid en waardering van cultuur, en zorgen voor een betere dialoog tussen de sector, beleidsmakers en het publiek.</p>
507	<p>We copy-pasten het succes van de museumpas naar onze filmwereld. Het bewezen succes van de museumpas dient als inspiratie om een gelijkaardige abonnementsformule voor arthousebioscopen te introduceren. We kunnen frequent bezoek aan arthousebioscopen stimuleren, waardoor een breder publiek toegang krijgt tot een divers aanbod van films. <i>Door de lancering van een abonnementsformule, faciliteren we een toegankelijke en voordelige manier voor film liefhebbers om de diepte en breedte van de filmkunst te verkennen.</i> Dit ondersteunt de arthousebioscopen in hun missie om unieke en artistieke films te presenteren.</p>
508	<p>We stellen collecties meer open. Het is belangrijk dat kunstwerken in depots meer het daglicht zien, om zo de rijke cultuur en geschiedenis toegankelijker te maken voor iedereen. <i>Kunstwerken in depots moeten meer het daglicht zien. De bruikleen van collecties in Brusselse en Waalse musea wordt gestimuleerd.</i> Dit initiatief zal de uitwisseling van kunst en cultuur tussen regio's bevorderen, nieuwe publiek bereiken, en de waardering voor ons cultureel erfgoed vergroten.</p>

509	<p>We ontwikkelen de culturele infrastructuur verder om internationale topevenementen te blijven aantrekken. Het is essentieel voor onze culturele rijkdom en internationale reputatie dat wij investeren in faciliteiten die topkwaliteit evenementen kunnen huisvesten. Zonder deze inspanningen riskeren we achter te blijven op het wereldtoneel, wat onze aantrekkelijkheid voor toeristen en talent kan verminderen. <i>Het versterken van onze culturele infrastructuur en het aantrekken van internationale evenementen staan centraal. Door gericht te investeren in onze culturele voorzieningen en het actief nastreven van internationale evenementen, verzekeren we ons van een levendige en aantrekkelijke culturele scene.</i> Dit zal niet alleen onze culturele sector verrijken maar ook onze internationale allure en economische welvaart significant vergroten.</p>
510	<p>De band tussen cultuur en onderwijs moet onder andere via cultuureducatie, versterkt te worden. Door cultuureducatie te erkennen als essentieel, onderstrepen we het belang voor studenten. Het negeren hiervan mist kansen om cultuur te ontdekken. Cultuureducatie wordt <i>een vast deel van het lesprogramma, met steun en training voor leraren om het goed te verwerken.</i> Zo ontstaat onderwijs dat studenten aanmoedigt om van cultuur te ontdekken en genieten.</p>
511	<p>De autonomie van cultuurmakers is heilig. Kunstenaars en artiesten bepalen zelf hun artistieke koers. Politieke bemoeienis schaadt hun vrijheid van meningsuiting en creativiteit. <i>Politici horen niet thuis in de bestuursraden van culturele entiteiten.</i> Dit garandeert dat culturele expressie vrij blijft van politieke invloeden, essentieel voor een levendige en diverse culturele sector. Hierdoor wordt de culturele autonomie gewaarborgd.</p>
512	<p>Digitalisering brengt cultuur dichterbij. We moeten het makkelijker maken voor cultuur om verhalen te delen, ook met een jonge en breed publiek. Technologie helpt ons flexibel te zijn voor wie last minute beslist. Zo vullen we onze zalen helemaal. <i>Een slimme mix van technologie en toegankelijkheid zorgt dat meer mensen genieten van cultuur, en houdt onze culturele ruimtes levendig en vol.</i> Dit opent deuren naar meer cultuurconsumenten.</p>
513	<p>We bouwen één internationaal toporkest. Door de krachten van drie Vlaamse symfonische orkesten meer en vaker te bundelen, creëren we een uniek ensemble met wereldfaam. <i>Samenwerking versterkt onze internationale positie, biedt kansen voor jong talent en zet Vlaanderen cultureel op de kaart.</i> Dit initiatief verrijkt ons culturele landschap, bevordert educatie en ontwikkeling, en zorgt voor een ongeëvenaarde muzikale ervaring zowel lokaal als wereldwijd. Zo garanderen we de toekomst van symfonische muziek in Vlaanderen.</p>

514	<p>Cultuurwerkers zijn de ruggengraat van hun sector en moeten we versterken. Onderzoek toont dat ze enorm gedreven zijn en vaak zelf investeren in hun werk, via winsten en bijbanen. Maar dit komt met financiële en mentale druk. Zelfs succesvolle kunstenaars krijgen te weinig betaald. <i>Er moet zakelijke training komen in het kunstonderwijs voor cultuurondernemers.</i> Dit biedt concrete ondersteuning voor hun professionele ontwikkeling.</p>
515	<p>We bekijken de mogelijkheid van een lichte subsidieshift van huizen naar zelfstandige kunstenaars. De nieuwe 12,5%-norm in het vernieuwde Kunstendecreet en het hervormde statuut voor Kunstwerkers zijn stappen in de goede richting. <i>We evalueren deze systemen met het oog op de realisatie van deze doelstelling.</i> Zo zijn er vooralsnog geen kunstenaarsgroepen benoemd tot kunstinstelling, wat een interessante dynamiek teweeg zou kunnen brengen.</p>
516	<p>We behouden cultuursubsidies maar vullen ze meer aan met private investeringen. Cultuursubsidies zijn investeringen. Ze leveren in verhouding een grote economische return op. Alle artiesten, technici en andere medewerkers samen vertegenwoordigen ongeveer zes procent van de arbeidsmarkt. Ze draaien een omzet van 80 miljard euro en hebben een toegevoegde waarde van 12,5 miljard euro. <i>We behouden daarom cultuursubsidies maar vullen ze wel meer aan met private investeringen.</i> Zo kan de sector verder groeien.</p>
517	<p>Het is cruciaal om de waarde en impact van amateurkunsten binnen onze gemeenschap te erkennen en te ondersteunen. We evalueren het vernieuwde decreet, met specifieke aandacht voor talentontwikkeling en de rechtstreekse steun aan amateurkunstenaars en organisaties. In samenwerking met vertegenwoordigers van amateurkunsten wordt gezocht naar manieren om het beleid en de ondersteuning af te stemmen op de actuele behoeften van de sector. Dit voorstel versterkt de positie van amateurkunsten in ons cultureel landschap.</p>
518	<p>Maak in de Vlaamse overheid flexibele manieren van cofinanciering mogelijk voor projecten die de 'kokers' overstijgen. In sociaal-culturele en amateurkunstenorganisaties ontstaan vaak experimentele projecten, gefinancierd door de organisaties zelf. <i>Maak een opschaling van geslaagde experimenten mogelijk door de financiering ervan te verdelen over verschillende departementen en actoren.</i></p>

Sport

Nr	Resolutie
519	<p>Het bevorderen van sport en beweging is essentieel voor mentaal en fysiek welzijn. Een actieve levensstijl heeft aanzienlijke voordelen voor zowel de individuele gezondheid als voor het collectieve gezondheidsbudget. De realiteit toont aan dat onvoldoende beweging leidt tot hogere zorgkosten en een verminderde levenskwaliteit. Zonder stimulering van sportparticipatie missen we een kans om de gezondheid en het welzijn van onze gemeenschap te verbeteren. <i>Daarom zetten we in op het stimuleren van sportparticipatie in alle vormen: binnen clubs, scholen en voor de ongebonden sporter. We ondersteunen initiatieven die sport en beweging toegankelijk maken voor iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond of voorkeur.</i></p>
520	<p>We breiden de flexi-jobs uit naar de volledige sportsector en maken verenigingswerkers weer mogelijk. Recentelijk werd het systeem van de flexi-jobs uitgebreid naar een deel van de sportsector. Ook andere delen van de sportsector zouden flexi-jobs goed kunnen gebruiken. <i>Daarom pleiten we voor het openstellen van flexi-jobs voor de gehele sportsector.</i></p>
521	<p>Administratieve vereenvoudiging en digitalisering is ook nodig in de sportsector. Het is cruciaal om de administratieve lasten binnen de sport te verminderen en tegelijkertijd de sector te moderniseren door digitalisering. Te veel regels neemt het plezier een sport en spel. <i>Daarom zullen we in nauwe samenwerking met de sportsector, van federaties tot clubs, identificeren waar er administratieve rompslomp is en hoe digitalisering kan helpen om dat aan te pakken.</i></p>
522	<p>Voor een betere ondersteuning van sportinfrastructuur houden we rekening met regionale behoeften. Het is van essentieel belang dat sportfaciliteiten aansluiten op de specifieke noden van elke regio, om zo iedereen optimale kansen te bieden op sportief gebied. De private sector kan daarbij helpen. <i>Daarom zetten we in op het onderzoeken van innovatieve vormen van publiek-private samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven. De private partner kan bijvoorbeeld binnen een groter commercieel aanbod ook een aantal faciliteiten aanbieden, die dankzij tussenkomst van de overheid breed toegankelijk zijn.</i></p>

523	<p>Sporten vindt plaats in een gezonde en veilige omgeving, vrij van doping en grensoverschrijdend gedrag. We willen sport proper houden. Dat betekent een harde aanpak van doping en ongewenst gedrag. We staan voor een sportcultuur waarin iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt. Elke vorm van misstand pakken we direct en streng aan. Onze ondersteuning aan clubs is transparant en rechtvaardig, en we beschermen ze tegen invloeden van buitenaf die onze sportieve waarden bedreigen. <i>We zorgen ervoor dat onze sportclubs sterke en veilige plekken zijn voor iedereen, zonder invloed van criminele geldschieters.</i> Zo garanderen we een sportomgeving waar integriteit, respect en veiligheid voorop staan.</p>
524	<p>Inhaalbeweging zwembaden. De afgelopen decennia is het aantal zwembaden in Vlaanderen afgenomen, en vaak worden lokale besturen geconfronteerd met hoge energie- en onderhoudskosten. Een inhaalbeweging is verder nodig, waarbij we ook kijken naar meer mogelijkheden om in openlucht te zwemmen. Ook verdient zwemmen in schoolverband alle aandacht. We willen dat iedere leerling opnieuw volwaardig leert zwemmen in het basisonderwijs.</p>
525	<p>Delen sportinfrastructuur. Sportinfrastructuur is niet enkel voor de sportclub, maar voor tal van andere instanties en verenigingen binnen onderwijs, jeugdwerking, welzijn, recreatie, het verenigingsleven, enzovoort. Zo komt het gedeeld ruimtegebruik ten goede van de hele lokale samenleving. Het lokaal bestuur speelt daarin een cruciale rol als regisseur.</p>
526	<p>Internationale topsportevenementen zijn welkom in Vlaanderen. We koppelen die aan topsportbeleid. We zetten binnen het topsportbeleid meer in op de positieve impact die topsporters hebben op de sportparticipatie en op kansengroepen.</p>
527	<p>Transparantie en eerlijkheid in de financiering van amateurvoetbalclubs en hun jeugdwerking zijn essentieel. Het is een bekend maar zelden besproken probleem dat inkomsten bedoeld voor de jeugdwerking vaak worden omgeleid naar de eerste ploegen. Het versassen van middelen, afkomstig uit lidgelden, eetfestijnen, en lokale sponsoring, ondermijnt de ontwikkeling van jong talent en schaadt het vertrouwen van ouders en lokale sponsoren. Als we hier niets aan doen, blijven de fundamente van onze voetbalclubs – de jeugdwerking – structureel ondergefinancierd. <i>Daarom bepleiten we de creatie van een 'Chinese muur' tussen financiën voor jeugdvoetbal en die voor de eerste ploeg. Dit betekent het implementeren van duidelijke financiële richtlijnen en controlemechanismen.</i> Die moeten ervoor zorgen dat inkomsten bestemd voor de jeugd daadwerkelijk ten goede komen aan hun ontwikkeling en niet worden aangewend voor andere doeleinden.</p>

Media

Nr	Resolutie
528	De VRT moet haar kerntaken blijven verzorgen. De kerntaak van VRT blijft het bieden van informatie, duiding, educatie, cultuur en sport. Maar daarbij moeten er meer jongeren bereikt worden, meer ingezet worden op diversiteit voor en achter de schermen, en meer aandacht voor damessporten en G-sport.
529	Het faciliteren van een vierde commercieel FM-radionet is cruciaal voor mediadiversiteit en innovatie. In het huidige radiolandschap kunnen we meer diversiteit gebruiken. De huidige indeling van de FM-band, met heel veel ruimte voor publieke zenders, beperkt de ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe initiatieven binnen de sector. Zonder een kans van op de FM-band blijft het moeilijk voor nieuwe zenders. <i>Daarom creëren we ruimte voor een vierde commercieel FM-radionet door de inname van de FM-band door staatszenders te verkleinen. Dit initiatief zal nieuwe landelijke commerciële digitale radio's de noodzakelijke start via FM bieden, waardoor hun overgang naar digitale radio vergemakkelijkt wordt.</i> Zo komen we tot een rijker en meer gevarieerd radiolandschap.
530	We blijven inzetten op mediawijsheid. In de strijd tegen desinformatie speelt de publieke omroep een belangrijke rol. Daarom blijven inzetten op mediawijsheid - ook via onderwijs - en op ondersteuning van onderzoeksjournalistiek.
531	We zetten België op de E-sports wereldkaart. E-sports, waarbij computerspellen competitief worden gespeeld, gaan we erkennen, ondersteunen en zo internationaal op de kaart zetten. Dit is helemaal in lijn met de initiatieven die wij liberalen al namen om de game-industrie te bevorderen.
532	Investerings in veilige digitale ruimtes en een deconnectiebeleid zijn cruciaal voor de ontwikkeling van jongeren. In de huidige digitale samenleving is het essentieel dat jongeren toegang hebben tot omgevingen waar ze veilig kunnen navigeren, leren en groeien zonder de constante druk van online zijn. Het gebrek aan dergelijke ruimtes en beleid kan leiden tot overmatig schermgebruik en verstoring van de persoonlijke ontwikkeling. Zonder actie riskeren we het welzijn en de bredere ontwikkeling van onze jongeren te ondermijnen. <i>Daarom zetten we in op de ontwikkeling van safe (digital) spaces en een beleid dat digitale deconnectie bevordert.</i>

Thema 6: Sterke consumenten

Wij streven naar een markt waar consumenten weloverwogen keuzes kunnen maken, beschermd zijn tegen oneerlijke praktijken, en eenvoudig toegang hebben tot hulp wanneer nodig. Ons doel is om de zelfredzaamheid en het bewustzijn van consumenten te vergroten. We verbeteren de markttransparantie, en zorgen voor een efficiënt systeem voor ondersteuning en geschillenbeslechting.

We vechten tegen oneerlijke handelspraktijken, ondoorzichtige prijsstellingen, en een gebrek aan effectieve klachtenafhandeling en geschillenbeslechting. Want een vrije markt heeft nood aan een sterke, geïnformeerde consument!

Nr	Resolutie
533	<p>We bevorderen zelfredzaamheid en bewustzijn bij consumenten. Zelfredzame en goed geïnformeerde consumenten dragen bij aan economische groei en stimuleren concurrentie. Zonder kennis van rechten en verantwoordelijkheden kunnen consumenten niet optimaal profiteren van de marktwerking. Het is cruciaal om consumenten te helpen met hoe ze hun positie in de markt kunnen versterken. <i>We lanceren educatieve campagnes om consumenten te informeren over hun rechten en verantwoordelijkheden, wat hen helpt betere keuzes te maken.</i> Door deze aanpak worden consumenten krachtigere marktdeelnemers, wat leidt tot betere dienstverlening en scherpere prijzen.</p>
534	<p>We verbeteren de transparantie over prijzen en diensten voor consumenten. Consumenten moeten goed geïnformeerde keuzes kunnen maken. Zonder duidelijke informatie kunnen consumenten geen bewuste beslissingen nemen, wat leidt tot minder concurrentie en een zwakkere positie van die consumenten. Het is essentieel dat consumenten toegang hebben tot alle informatie die ze nodig hebben. <i>We bevorderen de toegang tot prijsvergelijkingstools, zowel door overheidsinitiatieven als door bedrijven te stimuleren om naar deze tools te verwijzen op hun websites.</i> Deze aanpak zal de markttransparantie vergroten, consumenten sterker maken en bijdragen aan een eerlijkere markt.</p>

535	<p>We bouwen het Uniek Consumentenloket verder uit. Consumenten verdwalen soms in de vele contactpunten van de overheid. We moeten meer vertrekken vanuit de noden van de consument dan vanuit de organisatiestructuur van de overheid. Of iets nu in het economisch recht valt, het patiëntenrecht, of het nu Vlaams of federaal is, de burger wil gewoon geholpen worden. <i>Daarom zijn we deze legislatuur begonnen aan een uniek consumentenloket dat als front office dient voor twintig federale diensten, inclusief bemiddelingsdiensten. We stellen dit open voor alle regionale actoren die bezig zijn met de bescherming van consumenten in de meest brede zin van het woord. De ambitie moet zijn om dit te kunnen integreren in een burgerloket waar je met alle maar dan ook echt alle problemen terecht kan.</i> Niemand in ons land mag nog van het kastje naar de muur, van de ene overheidsdienst naar de andere, gestuurd worden.</p>
536	<p>We zetten digitale robots in om online criminelen op te sporen en aan te pakken. We geven steeds meer geld uit online. Criminelen weten dat ook en proberen ons voortdurend in de val te doen lopen met valse webshops en valse betaalpagina's. Dit gebeurt op zo'n grote schaal dat manuele controles van websites door de Economische Inspectie onvoldoende en ontoereikend zijn. We moeten met andere woorden slimmer werken. <i>We ontwikkelen daarom AI-software voor autonome controle van website op fraude en naleving van economische wetgeving en detectie van misleidende praktijken. Het sanctioneren blijft voorbehouden voor de inspecteurs.</i> Zo kunnen de inspecteurs van de Economische Inspectie sneller actie ondernemen tegen online criminelen en hun websites offline halen. Ondernemers die ter goeder trouw zijn, maar bijvoorbeeld een informatieverplichting zijn vergeten, kunnen automatisch aanbevelingen krijgen omdat in orde te brengen.</p>
537	<p>Aanpak van phishing met 'traag bankieren' voor meer veiligheid. Phishing en online fraude vormen een steeds groter wordende dreiging. Dagelijks worden mensen het slachtoffer, met als gevolg dat ze soms letterlijk toezien hoe hun geld van hun rekening verdwijnt. <i>Om dit tegen te gaan bieden banken hun klanten een universeel gebruikersprofiel voor 'traag bankieren' aan. Dit houdt in dat consumenten, die normaal gesproken geen grote overschrijvingen verrichten, de mogelijkheid krijgen om strengere betaallimieten in te stellen.</i> Zo wordt voorkomen dat phishers grote bedragen kunnen onttrekken. Voor het aanpassen van deze limieten kan alleen persoonlijk in het bankkantoor of bij de bankautomaat een wijziging worden doorgevoerd. Deze maatregel zal niet alleen potentiële menselijke drama's voorkomen, waarbij grote sommen geld gestolen worden, maar maakt phishing ook aanzienlijk minder lucratief.</p>

Thema 7: Dieren verdienen beter

Hoe we onze dieren behandelen, toont wat voor samenleving we zijn. Dierenwelzijn is een cruciaal aspect van een humane en verantwoordelijke samenleving. Onvoldoende transparantie en kennis leiden tot misstanden en misbruik. Problemen zoals de illegale handel in dieren, dierenmishandeling, en onethische fokpraktijken zijn onaanvaardbaar. Daarnaast blijft er de noodzaak voor strengere en uniforme regelgeving op Europees en internationaal niveau.

Dierenwelzijn verdient een centrale plaats in onze samenleving. Gesteund op transparantie, kennis, en respect voor alle dieren. Dit houdt in dat we streven naar een 'evidence-based' dierenwelzijnsbeleid, verbetering van de levensomstandigheden van dieren, en het actief bestrijden van elke vorm van dierenmishandeling. Daarbij is het essentieel dat dierenwelzijn een onafhankelijke bevoegdheid blijft, los van de landbouw, en dat we het bewustzijn over dierenrechten verhogen.

Door samenwerking tussen overheid, onderwijsinstellingen, en het bedrijfsleven te bevorderen, zetten we in op een multidisciplinaire aanpak. Dit omvat het ontwikkelen van technologische oplossingen voor betere controle en handhaving, het stimuleren van verzekeringen voor huisdieren, en het ondersteunen van onderzoek naar en de implementatie van alternatieven voor dierproeven.

Wie winst boven welzijn stelt en de regelgeving rond dierenwelzijn negeert of omzeilt heeft voor ons geen plaats in onze samenleving. Dit omvat illegale handelaren, onethische fokkers, en bedrijven die niet voldoen aan de gestelde welzijnsnormen. Daarnaast vechten we tegen desinformatie en onwetendheid over dierenwelzijn.

Nr	Resolutie
538	We pleiten voor een transparant en evidence based dierenwelzijnsbeleid. De wet openbaarheid van bestuur moet ook gelden voor wie aan producentenzijde staat. Ook willen we duidelijke definities voor begrippen die vandaag te vaak vrijblijvend worden gebruikt (zoals 'megastallen' of 'broodfok'), een databank binnen de dienst Dierenwelzijn met cijfers en beleidsondersteunende informatie, en budgettaire ruimte voor onderzoek.
539	Inzake dierenwelzijn zetten we geen stappen terug, en bij nieuwe maatregelen respecteren we het Europese level playing field waarbij we niet aan gold plating doen. Dierenwelzijn blijft een aparte bevoegdheid, die niet onder de minister van Landbouw valt. Daarbij kan Vlaanderen zeker een voortrekkersrol binnen Europa vervullen, mits overleg en inspraak met de betrokken sectoren, en waarbij rekening wordt gehouden met de financiële en economische impact van nieuwe maatregelen.

540	<p>Het aangaan van verzekeringen voor huisdieren moet financieel aantrekkelijker worden. Particulieren willen hun huisdieren de beste zorgen bieden, ook veterinaire. Die kosten kunnen echter hoog oplopen. <i>Daarom maken we verzekeringen voor huisdieren aantrekkelijker naar het voorbeeld van de Brede Weersverzekering in de landbouw waarbij de overheid een belangrijk deel van de verzekeringspolis subsidieert.</i> Louter een btw-verlaging op veterinaire kosten zal aan de burger met huisdieren onvoldoende garantie bieden op betaalbare zorg.</p>
541	<p>Een level playing field op het terrein van dierenwelzijn. Onze landbouwers moeten een eerlijke kans krijgen. Dat kan niet zonder naar dierenwelzijn te kijken in andere landen. <i>Dierenwelzijn moet ook meegenomen worden op Europees niveau in de onderhandelingen over handelsovereenkomsten met niet-Europese landen.</i> Zo wordt er een level playing field wordt gegarandeerd tussen onze normen en die van niet-EU-landen die hun producten naar onze markt importeren.</p>
542	<p>Elke vorm van dierenmishandeling moet bestraft worden. Dieren voelen pijn. We hebben een morele verantwoordelijkheid om dat te vermijden en te stoppen. <i>Daarom moet dierenmishandeling bestraft worden. Ook illegale import en handel van dieren moet bestreden worden. Open Vld is geen voorstander van illegale praktijken, zoals inbreken in bedrijven en undercoverbeelden, maar wil inzetten op sterke officiële controles. We bepleiten de hervorming van de Vlaamse dierenartsen met opdracht tot een vliegende brigade die onaangekondigd gebeuren. Daarnaast behouden we de overeenkomst met de DMO's van het FAVV om het respecteren van het dierenwelzijn in slachthuizen te garanderen. Bedrijven die positieve controles krijgen, kunnen dat ook via een label kenbaar maken.</i></p>
543	<p>We zetten innovatie in om het dierenwelzijn te verbeteren. We zetten volop in op innovatie en het gebruik van digitale technologieën om het dierenwelzijn te verbeteren én op de commercialisering ervan zodat ze voor de producent een bedrijfseconomisch haalbaar alternatief worden. <i>Innovatie zal ook ingezet worden om dierenleed bij slachting en castratie tot een absoluut minimum te beperken. Ook dierenleed tijdens langeafstandstransporten is onaanvaardbaar. In dat verband willen we een reglementair en economisch rendabel kader voor het gebruiken van mobiele slacht- of dodingsunits.</i></p>
544	<p>We zoeken naar een gestandaardiseerde voorverdoovingstechniek voor volwassen runderen. We moeten het welzijn van runderen verzekeren door een effectieve en humane voorverdovingsmethode vóór de slachting. De diversiteit in gewicht en grootte van volwassen runderen bemoeilijkt de ontwikkeling van een uniforme verdovingsstechniek. Het is essentieel om te blijven onderzoeken en innoveren om een humane en effectieve verdovingsmethode te standaardiseren. <i>Voortzetting van het onderzoek naar en de ontwikkeling van een standaardtechniek voor reversibele electronarcose, met de tussentijdse toepassing van post cut stunning als alternatief.</i> Dit zal leiden tot een meer humane behandeling van runderen bij de slacht.</p>

545	<p>We promoten het adopteren van binnenlandse asielhonden. De honden- en kattenasielen zitten overvol. Nieuwe dieren naar hier halen maakt dat probleem groter. <i>Daarom ontwikkelen we een beleid dat de werking van asielen ondersteunt en inzet op een sterkere professionalisering. Instanties die buitenlandse asielhonden importeren zullen strenger gecontroleerd worden en mogen geen oneerlijke concurrentie zijn voor de asielen. Door vooral adopteren uit dierenasielen aan te moedigen, zorgen we ervoor dat de druk hier daalt.</i></p>
546	<p>We streven naar een dierenproefvrije wereld. Vandaag kunnen we niet zonder dierenproeven. Ze zijn onontbeerlijk in de zoektocht naar nieuwe geneesmiddelen tegen vreselijke ziekten. Toch moeten we de ambitie koesteren om ooit zonder te kunnen en proberen we stappen in die richting te zetten. <i>We doen dat via de principes van verminderen, vervangen, verfijnen en verantwoordelijkheid. We bekijken steeds of dierproeven nodig zijn, of als er anderen methodes mogelijk zijn, of als er meer gericht kan gewerkt wordt en uiteraard proberen we altijd en overal leed te vermijden.</i></p>